

Programmabegroting

2012-2015

2011-68630

Aan de gemeenteraad van Epe

Onderwerp: Programmabegroting 2012-2015

Epe, 27 september 2011

Geachte leden van de Raad,

Met deze begroting geven wij verdere invulling aan de koers die met het collegeprogramma is uitgezet. Daarnaast zijn de uitkomsten van de geslaagde werkconferenties, die in februari 2011 plaatsvonden, en de besluitvorming van de gemeenteraad in juni 2011 bij de perspectiefnota richtinggevend geweest. Wij willen toekomstperspectief blijven bieden aan onze inwoners, instellingen en bedrijven, ook in deze onzekere tijden. Deze begroting geeft daar opnieuw invulling aan. De gemeente Epe heeft nu en in de komende jaren de financiën op orde, sociaal zijn we sterk en de woonlasten blijven laag.

In deze programmabegroting maken wij diverse beleidskeuzes. Daarbij hebben wij ons het volgende beeld voor ogen gehouden. De gemeente Epe blijft een krachtige, vitale en sociale gemeente met burgers die een grotere bijdrage leveren aan de samenleving en waar burgers, maatschappelijke organisaties, bedrijven en gemeente onderling nauw samenwerken. Wij krijgen te maken met een sterk veranderende samenstelling van de bevolking en de keuzes van de rijksoverheid. De gemeente krijgt meer taken van het Rijk in combinatie met beperktere financiële middelen, hetgeen leidt tot het doorvoeren van vernieuwing en verandering. Wij zoeken naar alternatieve wegen en bieden kansen voor innovatie.

In 2012 zal veel tijd en energie besteed worden aan de inpassing van taken die het Rijk overheeft naar gemeenten. Het gaat dan vooral over de jeugdzorg, de functie begeleiding uit de AWBZ en de Wet Werken naar Vermogen. Ook komt er een verandering in onze eigen werkwijzen. Zo kiezen wij meer voor wijk- en buurtgericht werken en beheers- en onderhoudstaken worden overgedragen naar burgers/maatschappelijke organisaties als het gaat om accommodaties en openbare ruimte. Ten slotte is een belangrijke activiteit dat wij samen met vrijwilligersorganisaties en verenigingen afspraken gaan maken over de nieuwe wijze van subsidiëren en de inzet van de daarvoor samengevoegde- en verruimde budgetten.

Er ligt een reëel sluitende meerjarenbegroting met een evenwichtige opbouw. Met deze begroting bieden wij ruimte voor nieuwe ontwikkelingen door het inzetten van een budget cofinanciering/nieuw beleid. Daarbij is rekening gehouden met risico's en onzekerheden op financieel gebied door het opnemen van buffers. Tevens zijn er middelen gereserveerd voor de noodzakelijke vervangingsinvesteringen en het invullen van wettelijke taken. Een belangrijk aspect bij dit alles is het handhaven van de bestaande ombuigings- en inkomstentaakstelling. In 2012 realiseren wij volgens afspraak een uitgavenverlaging van € 250.000 en een inkomstenverhoging van € 154.000.

Wij kijken vooruit en anticiperen in een vroegtijdig stadium op nieuwe ontwikkelingen. Er is meer geld beschikbaar voor de hogere aantallen uitkeringen als gevolg van de economische crisis. Er zijn ook substantiële bedragen opgenomen voor de risico's van de stagnerende woningmarkt.

Desondanks is het gelukt om geld beschikbaar te houden voor actuele onderwerpen, zoals investeringen in sportkunstgras en een zwijnenkerend raster. Bovendien zetten wij ons in voor een "hartveilige" gemeenschap door eenmalige- en structurele bijdragen om zo de overlevingskans bij een hartstilstand te vergroten.

Wij bevinden ons op diverse terreinen in een dynamische periode die wij samen met uw raad, de burgers, maatschappelijke organisaties, verenigingen en bedrijven willen aangaan. Dit vraagt creativiteit en betrokkenheid om invulling te geven aan de gewenste vernieuwing en verandering.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Epe,
de burgemeester (wnd) de secretaris

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Bestuurlijk kader	6
Bestuurlijke en financiële overwegingen	7
Toelichting op programmabegroting / leeswijzer	11
DEEL 1 PROGRAMMAPLAN	13
<i>Pijler:</i> <i>Sociaal</i>	14
Programma 1 Opgroeien in Epe	16
Programma 2 Actief in Epe	19
Programma 3 Zorg en opvang	21
Programma 4 Leefbaar en veilig	23
<i>Pijler:</i> <i>Ruimte</i>	25
Programma 5 Ruimte en wonen	27
Programma 6 Epe op orde	30
Programma 7 Duurzaamheid	32
Programma 8 Toezicht en handhaving	34
<i>Pijler:</i> <i>Economie</i>	36
Programma 9 Bedrijvigheid	38
Programma 10 Weer aan het werk	40
<i>Pijler:</i> <i>Bestuur</i>	42
Programma 11 Bestuur en organisatie	44
Overzicht algemene dekkingsmiddelen en "onvoorzien"	47
DEEL 2 PARAGRAFEN	49
Paragraaf 1 Lokale heffingen	50
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen	54
Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen	57
Paragraaf 4 Financiering	60
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering	62
Paragraaf 6 Verbonden partijen	66
Paragraaf 7 Grondbeleid	69
DEEL 3 FINANCIËLE BEGROTING	73
Financiële begroting	74
Financiële specificatie programma 1 Opgroeien in Epe	78
Financiële specificatie programma 2 Actief in Epe	80
Financiële specificatie programma 3 Zorg en opvang	82
Financiële specificatie programma 4 Leefbaar en veilig	84
Financiële specificatie programma 5 Ruimte en wonen	85
Financiële specificatie programma 6 Epe op orde	87
Financiële specificatie programma 7 Duurzaamheid	89
Financiële specificatie programma 8 Toezicht en handhaving	91
Financiële specificatie programma 9 Bedrijvigheid	92
Financiële specificatie programma 10 Weer aan het werk	93
Financiële specificatie programma 11 Bestuur en organisatie	95
Financiële specificatie Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	97
DEEL 4 BIJLAGEN	99
Bijlage 1 Saldo meerjarenbegroting 2012 – 2015	100
Bijlage 2 Bestaand beleid (budgetprognose)	101
Bijlage 3 Nieuw beleid uit de vorige meerjarenbegroting	107
Bijlage 4 Nieuw beleid	108
Bijlage 5 Dekkingsplan	111
Bijlage 6 Bestaande projecten	112
Bijlage 7 Nieuwe projecten	115
Bijlage 8 Investeringsvoorstellen ten laste van andere dekkingsmiddelen	120
Bijlage 9 Bezuinigingsvoorstellen 2012-2015 samengevat	122
Bijlage 10 Bijlage bij Paragraaf Weerstandsvermogen	123
Bijlage 11 Bijlage bij paragraaf 4 Financiering	130
Bijlage 12 Reserves en Voorzieningen	131
Bijlage 13 Kapitaallasten, urentoerekening en loon- en prijsstijgingen	133

Inleiding

De voorliggende begroting geeft een verdere invulling aan de ingezette koers, zoals die in de begroting 2011-2014 is uitgezet. In de Perspectiefnota is dat op hoofdlijnen verder uitgewerkt en vertaald naar activiteiten.

Het uitgangspunt voor het opstellen van de begroting is het collegeakkoord 2010-2014 "Samen beter, samen verder!". Daarnaast zijn richtinggevend de hoofdkaders op de beleidsvelden sociaal, ruimte, economie en bestuur/organisatie. Bij de pijlers in deze begroting staan de hoofdlijnen beschreven. Een ander aspect dat meegespeeld heeft, is het toekomstperspectief voor onze gemeente. Kenmerkend is de sterk veranderende samenstelling van de (Eper) bevolking. Er is met name sprake van vergrijzing, ontgroening, huishoudenverdunding.

In de Perspectiefnota 2012-2015 is richting gegeven aan de uitwerking van de benodigde bezuinigingen voor de tweede fase voor de jaren vanaf 2012. De bezuinigingen die voor 2012 zijn aangewezen, zijn nader uitgewerkt en verwerkt in de voorliggende begroting. De uitwerking van de overige bezuinigingen vindt plaats in samspraak met betrokken partijen.

Verder is bij de Perspectiefnota 2012-2015 ingegaan op en zijn besluiten genomen over maatregelen inzake de aanstaande decentralisatie van rijkstaken naar gemeenten in het sociale domein en de onzekere situatie op financieel-economisch terrein. De daarvoor benodigde activiteiten zijn verwerkt in deze begroting.

We werken op integrale wijze aan de uitwerking van het collegeprogramma, de ombuigingsoperatie, het regiemodel en de gemeentelijke dienstverleningsvisie. Centraal hierin staat het thema "Vernieuwen en veranderen", gebaseerd op de bestuurlijke en maatschappelijke ontwikkelingen zoals in de perspectiefnota beschreven en gebaseerd op de financiële mogelijkheden.

We willen mogelijkheden blijven bieden, via een apart budget, voor nieuw beleid/investeringen om de gewenste en/of benodigde vernieuwingen en veranderingen te realiseren binnen de kaders van het collegeakkoord. Met name de inzet op het verkrijgen van co-financiering vinden we van belang.

Er ligt een sluitende meerjarenbegroting die evenwichtig is opgebouwd. De begroting biedt ruimte voor nieuwe ontwikkelingen via een budget co-financiering/nieuw beleid, houdt rekening met risico's en onzekerheden op financieel gebied, noodzakelijke vervangingsinvesteringen en invullen van wettelijke taken. Wel blijft het dan noodzakelijk de ombuigings- en inkomstentaakstelling te handhaven.

Honorering van nieuw beleid hebben we beperkt tot dat wat voortkomt uit wetgeving, tot speerpunten uit het collegeakkoord, tot het anticiperen op risico's en nieuwe ontwikkelingen en rekening houdend met het toekomstperspectief van de gemeente. De voorstellen treft u aan in het volgende hoofdstuk.

Beleidskeuzes voor 2012

Rekening houdend met vorenstaande hebben wij de programmabegroting opgesteld en beleidskeuzes gemaakt voor 2012. Hoofdpunten daarin zijn de volgende.

Op diverse beleidsvelden continueren we de uitwerking van de uitvoeringsprogramma's. De voorbereiding van de decentralisatie naar de gemeenten van de jeugdzorg, functie begeleiding uit de AWBZ en op de invoering van de Wet Werken naar Vermogen gaat van start. De vernieuwing van het subsidiebeleid wordt voortgezet. Met partijen wordt de overdracht voorbereid van het beheer en onderhoud van buitensportaccommodaties. De regionalisering van de brandweerorganisatie wordt verder vormgegeven en besluitvorming over de huisvesting van de brandweerkazerne in het dorp Epe krijgt verdere uitwerking. Na de uitvoering van de pilot wijk- en buurtgericht werken start de implementatie in de wijk Vaassen zuid-west. Besluitvorming vindt plaats of wordt afgerond betreffende de regionale woningbouwprogrammering, de woonvisie (incl. basisvoorzieningen per dorp), het regiocontract met de provincie, de toekomstvisie, het duurzaamheidsprofiel en de invoering van een groenfonds voor duurzame initiatieven. De ontwikkeling van de dorpscentra Epe en Vaassen wordt gecontinueerd. De opzet van de Regionale Uitvoeringsdiensten wordt verder vormgegeven. Samen met partners wordt een plan van aanpak opgesteld om uitvoering te geven aan het toeristisch profiel van de gemeente. De gemeentelijke communicatie krijgt verdere invulling volgens de actuele visie. Continuering vindt plaats van het traject met een groot aantal projecten, samengesteld vanuit een samenhangende en afgestemde uitwerking van het collegeprogramma, de ombuigingsoperatie, het regiemodel, de gemeentelijke dienstverlening.

Bestuurlijk kader

Kaderstelling door de gemeenteraad

In april 2010 is door uw raad het collegeakkoord 2010-2014 vastgesteld, een richtinggevend kader voor deze bestuursperiode. Ook de hoofdkaders op de beleidsvelden sociaal, ruimte, economie en organisatieontwikkeling/bedrijfsvoering en de actuele beleidsnota's voor specifieke beleidsterreinen hebben een richtinggevend karakter. Dit geheel is voor ons bepalend voor zowel vorm en inhoud van de programmabegroting alsook voor de wijze waarop de programmabegroting wordt uitgevoerd. De volgende kaders vormen het vertrekpunt.

Toekomstvisie Epe 2010 (raadsbesluit 20-3-2003, nr. 2003-01389)

Hierbij zijn onder het motto "voortbouwen op kwaliteit" thematisch de hoofdlijnen van de toekomstige gewenste ontwikkelingen vastgesteld voor de periode tot 2011. Het gaat dan om verjonging en vergrijzing, voorzieningen en kernen, recreatie en toerisme en de ontwikkeling van het buitengebied. De besluitvorming over de nieuwe toekomstvisie vindt in 2012 plaats. Belangrijk aandachtspunt is hoe in te spelen op de effecten van de demografische ontwikkelingen in de komende periode. De nieuwe toekomstvisie richt zich op de ontwikkelrichting van de gemeente in z'n algemeenheid en de ontwikkeling van de vier afzonderlijke dorpen.

Regiegemeente (raadsbesluit 21-4-2005, nr. 05-027)

Centraal staat de sturingsrol van de gemeente. Deze sturingsrol is gestoeld op de volgende uitgangspunten: we willen meer overlaten aan maatschappelijke organisaties. Subsidierelaties worden meer zakelijk door te werken op basis van prestatiecontracten. We streven naar grotere betrokkenheid van burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven bij het gemeentelijke beleid en de uitvoering daarvan. Ook zoeken we actief naar mogelijkheden om de uitvoering in samenwerking met andere gemeenten te doen.

Op basis van deze uitgangspunten is een visie op de verdere ontwikkeling opgesteld en in uitvoering.

Collegeakkoord "Samen beter, samen verder!" (raadsbesluit 8-4-2010, nr. 2010-08632).

In deze bestuursperiode ligt de focus met name op de burger en de leefbaarheid in haar/zijn directe woon- en leefomgeving, met een burger die zich verantwoordelijk voelt voor zijn omgeving en ook bereid is daar een bijdrage aan te leveren.

De insteek is om adequaat en flexibel te reageren op veranderingen in onze samenleving, zoals voortkomend uit demografische ontwikkelingen (krimp, vergrijzing, ontgroening). Hierbij rekening houdend met het eigene van de dorpen en het behouden en versterken van het unieke van de gemeente (natuur, landschap en cultuurhistorie).

Om een krachtige en vitale gemeente te blijven, vindt samenwerking plaats met buurgemeenten en de gemeenten in de Regio Stedendriehoek alsook met burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven. We willen investeren in wijkgericht werken, een openbare ruimte van goede kwaliteit, een adequaat voorzieningenniveau in de dorpen en een gezonde (stedelijke en plattelands-) economie en het faciliteren en ondersteunen van burgers.

Specifieke aandacht is er voor de kansen van een zestal thema's, te weten: jeugd, participatie, duurzaamheid, vitale kernen en leefbare wijken, lokale economie - toerisme en recreatie, dienstverlening.

Voor het financiële beleid zijn er principes en uitgangspunten vastgelegd. Ook zijn de hoofdlijnen voor de aanpak van de noodzakelijke bezuinigingen bepaald.

Kaderuitvoering door het college

De taak van ons college is de voorbereiding en uitvoering van de programmabegroting binnen de kaders en de prioritaire aandachtspunten van de raad. Ons collegeprogramma vormt hierbij de basis.

Bestuurlijke en financiële overwegingen

De financiële hoofdlijnen in meerjarenperspectief

Vertrekpunt

Op 9 juni is door de raad de Perspectiefnota 2012-2015 vastgesteld. Deze perspectiefnota stond voornamelijk in het teken van het vaststellen van de hoofdlijnen van de in te vullen ombuigingstaakstelling, de op handen zijnde rijksdecentralisatie op het sociaal domein en de onzekere situatie op het financieel economisch terrein.

Belangrijke elementen uit de perspectiefnota zijn:

- Een resterende ombuigingstaakstelling van € 1.000.000. De onderwerpen zijn benoemd en moeten verder uitgewerkt worden;
- Een resterende inkomenstaakstelling van € 682.000. Dit betekent een extra (gemiddeld 3,65%) OZB verhoging boven de jaarlijkse inflatieverhoging;
- Een stelpost voor financieel technische maatregelen geeft ruimte in de meerjarenbegroting van € 125.000. structureel. Deze kan gerealiseerd worden door met eenmalige middelen versnelde afschrijving toe te passen;
- De raming van een structurele stelpost voor cofinanciering en nieuw beleid van € 250.000. Het betreft hier een algemene stelpost die in het kader van de begrotingsvoorbereiding ingevuld kan worden met concrete projecten/investeringen;
- Voor het opvangen van risico's / decentralisaties is een buffer geraamd van structureel € 300.000;
- In de meerjarenbegroting zijn relatief weinig middelen beschikbaar voor nieuw beleid en vervangingsinvesteringen. Ramingen zijn opgenomen voor investeringen in de dorpscentra, uitvoering van het integraal huisvestingsplan onderwijs en noodzakelijke vervanging van bedrijfsmiddelen (openbare werken, brandweer e.d.);
- Voor het afdekken van risico's binnen het grondbedrijf wordt de reserve eenmalig verhoogd met € 1,7 miljoen. Voor de financiële consequenties van de regionale woningbouwprogrammering is een raming opgenomen van € 300.000;
- Als gevolg van de effecten/nasleep van de economische crisis wordt rekening gehouden met een toename WWB uitgaven met € 200.000;
- Om het activeren van immateriële kosten te beperken en daarmee lastenverschuiving naar de toekomst te verlagen, wordt de toerekening van apparaatskosten aan werken grondbedrijf en investeringen met € 250.000 verminderd.

Met de uitgangspunten zoals vastgelegd in de perspectiefnota, is de meerjarenbegroting 2012 -2015 opgesteld, zijn de ombuigingsvoorstellen verder uitgewerkt en zijn voorstellen gemaakt voor aanvullend nieuw beleid/investeringen.

Stand van zaken

Het financiële beeld bij voorliggende meerjarenbegroting 2012-2015 kan als volgt worden samengevat:

- De uitkomst van de algemene uitkering (meicirculaire) is positief maar de voordelen vallen in belangrijke mate weg tegen hogere kosten voor loon- en prijsstijgingen en gerichte uitgaafreserveringen (bijvoorbeeld de nieuwe wet werken naar vermogen). Een kritische kanttekening hierbij is dat deze algemene uitkering gebaseerd is op economisch herstel en groei van de rijksuitgaven en de daaraan gekoppelde stijging van het accres in de algemene uitkering. Daarnaast moet rekening gehouden worden met een mogelijke korting i.v.m. de regionale uitvoeringsdiensten.
- Op het gebied van de decentralisaties geven de ontwikkelingen nog geen duidelijk beeld over de financiële risico's. Bij de decentralisatie binnen het sociale domein zijn op het onderdeel sociale werkvoorziening, de financiële risico's en taakstellingen relatief groot in relatie tot de gemeentelijke beïnvloedingsmogelijkheden op de korte termijn. Voor uitvoering van de nieuwe wet werken naar vermogen wordt een compensatie ontvangen binnen de algemene uitkering. Deze middelen (€145.000) worden vooralsnog afgezonderd ter dekking van toekomstige uitgaafstijgingen.
- De jaarlijkse herschikking/beoordeling van de reserves geeft een eenmalige ruimte van ruim € 500.000 Deze kan gericht ingezet worden voor dekking van eenmalige uitgaven en/of vorming van nieuwe reserves.

- Binnen het grondbedrijf kan de eenmalige reservering voor risico's bouwgrondexploitaties met ruim één miljoen naar beneden worden bijgesteld. Inzet van deze middelen voor (gedeeltelijke) dekking van de financiële gevolgen van de woningbouwprogrammering, betekent dat de structurele reservering hiervoor verlaagd kan worden.
- De Provincie heeft de gemeenten in het kader van de voorbereiding van de begroting gewezen op de noodzaak van beperkte toerekening van apparaatskosten aan het grondbedrijf en apparaatskosten.
- In het financieel meerjarenperspectief ontstaat (ten opzichte van de perspectiefnota) enige financiële ruimte (structureel oplopend naar afgerond € 190.000).
- Uit de inventarisatie van nieuwe investeringen voor de komende planperiode blijkt dat aanvullende middelen geraamd moeten worden voor noodzakelijke, nog niet geraamde vervangingsinvesteringen (bruggen, verkeerslichten, brandweervoertuigen).
- Daarnaast dienen middelen geraamd te worden voor de uitvoering van aanvullende wettelijke taken (uitvoering drank en horeca wet).

Oplossingslijnen 2012-2015

Gelet op de uitgangspunten zoals die zijn vastgesteld bij de perspectiefnota en de (financiële) uitkomsten bij de huidige stand van zaken, stellen wij voor de begroting en meerjarenbegroting financieel en beleidsmatig in te vullen langs de navolgende oplossingslijnen:

- De ombuiging- en inkomstentaakstelling worden op basis van de huidige omstandigheden gehandhaafd. De voor 2012 geplande ombuigingen en inkomstentaakstellingen zijn nader uitgewerkt. Deze uitwerkingen zijn opgenomen in het raadsdossier. De invulling van de ombuigingen en inkomstentaakstelling voor 2013 en volgende jaren, is conform de specificaties zoals vastgesteld in het kader van de perspectiefnota. Een overzicht hiervan is opgenomen in bijlage 9. Samen met betrokken partijen werken we deze ombuigingen verder uit, die vervolgens betrokken worden bij de voorbereiding van de begroting voor 2013-2016.
- De (beperkte) financiële "ruimte" wordt ingezet voor noodzakelijke vervangingsinvesteringen en aanvullende wettelijke taken.
- Aan de geraamde stelpost voor cofinanciering en nieuw beleid wordt invulling gegeven met concrete projecten en investeringen. Het afwegingskader hiervoor is "toekomstgericht" en is beschreven de paragraaf hierna. Dit afwegingskader sluit aan op de huidige maatschappelijke ontwikkelingen, de al ingezette hoofdlijnen van beleid, het collegeakkoord en het toekomstperspectief (demografische ontwikkelingen e.d.)
- De in de meerjarenbegroting geraamde financiële buffer blijft onder de huidige omstandigheden gehandhaafd. De financiële risico's/onzekerheden zijn/blijven relatief groot.
- Het ingezette beleid van reservering, interne financiering en beperkt activeren wordt doorgezet en dit jaar ook toegepast ten aanzien van versnelde afschrijving op rioleringsinvesteringen en gefaseerde afbouw van de activering van apparaatskosten ten laste van het grondbedrijf en investeringswerken.
- Met betrekking tot de brandweer begroting wordt een nul procent scenario gehanteerd. Binnen de in de begroting en meerjarenbegroting geraamde budgetten wordt de basis brandweezorg geleverd.

Afwegingskader: toekomstgericht

Voor de te maken keuzes bij de inzet van de financiële middelen voor cofinanciering en nieuw beleid is rekening gehouden met de volgende context van ontwikkelingen, beleidskeuzes en het toekomstperspectief voor de gemeente.

Ontwikkelingen

- o Burger is zelfredzaam en zelfverantwoordelijk. Maatschappelijke organisaties en gemeente faciliteren.
- o Appel op maatschappelijk actief zijn van burgers om afhankelijkheid overheid te beperken.
- o Decentralisatie van taken naar gemeente. Betaalbaarheid voorzieningen komt onder druk.
- o Beroep op innovatiekracht en nieuwe rolbepaling.

Ingezette hoofdlijnen beleid

- o Realiseren prettige en veilige woon- en leefomgeving met voldoende voorzieningen.
- o Groene gemeente met eigenheid van dorpen en streven naar voldoende woon-, werk- en recreatiegelegenheid.
- o Gezonde stedelijke en plattelandseconomie.

Collegeakkoord

- o Meer wijk- en buurtgericht werken: bevorderen leefbaarheid in de dorpen
- o Goed leefklimaat in de dorpen: kwaliteit van de openbare ruimte op peil
- o Stimuleren samenwerking partijen/gemeente: overzichtelijk en afgestemd aanbod van activiteiten en voorzieningen met een effectieve inzet van middelen.
- o Vitale en krachtige gemeente blijven door samenwerking buurgemeenten en gemeenten in Regio Stedendriehoek en met burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven.

Toekomstperspectief

- o Demografische ontwikkelingen: vergrijzing en ontgroening, huishoudenverdunding, kleine groep 20-35 jarigen (sterk veranderende samenstelling bevolking).
- o Keuzes maken voor nieuw ontwikkelingsperspectief in economie (zorg, recreatie/toerisme), sociaal (voorzieningsstructuur), ruimte (diversiteit wonen, fysieke inpassing economische en sociale activiteiten)
- o Vitale gemeente door onderscheidend te zijn in een sterke regio.

Resultaat/uitkomst

Op basis van de hiervoor gegeven oplossingslijnen geeft voorliggende meerjarenbegroting het volgende resultaat:

- Een sluitende meerjarenbegroting waarin een evenwicht is gevonden tussen lastenverhogingen, ombuigingen, noodzakelijke vervangingsinvesteringen, (aanvullende) wettelijke taken en nieuw beleid.
- Een meerjarenbegroting waarin voor de risico's op de diverse terreinen (algemene uitkering, grondbedrijf, decentralisaties en open einde regelingen) middelen zijn geraamd voor de opvang van de financiële gevolgen van deze risico's.
- Een meerjarenbegroting waarin naast ombuigingen in het bestaande beleid ook ruimte gevonden is voor nieuw beleid/nieuwe ontwikkelingen. Aanvullende middelen zijn beschikbaar gesteld voor:
 - De PWA-hal, stelpost voor een exploitatie budget.
 - Het regiocontract, deelname aan projecten op diverse domeinen.
 - Uitvoering van de drank/horeca wet, betreft een overgedragen wettelijke taak.
 - Stedendriehoek onderneemt, deelname aan het uitvoeringsprogramma van de Stedendriehoek
 - Bijdrage in de ontwikkeling van kunstgrasvelden bij de sportverenigingen.
 - Extra investeringen voor versterking van de dorpscentra.
 - Vervangingsinvesteringen, noodzakelijk uitgaven op het gebied van bruggen, verkeerslichten en bedrijfsmiddelen.
 - Gefaseerde uitvoering van het gemeentelijk verkeers- en vervoersplan.
 - Aanleg van een zwijnenkerend raster.
 - Deelname aan het project hartveilig wonen.

Effectieve uitvoering van het collegeakkoord 2010-2014

In het collegeakkoord "Samen beter, samen verder!" staan de ambities, de speerpunten van beleid en de prestatieafspraken voor de bestuursperiode 2010-2014. De ambities zijn: burgergericht, accent op uitvoering van ingezet beleid, opvangen en verantwoord invullen van ombuigingen.

Bij de uitwerking van het collegeakkoord zijn vier leidende hoofdprocessen te onderscheiden, te weten: het realiseren van het collegeprogramma, het uitvoeren van de ombuigingsoperatie, verder doorvoeren van het sturingsmodel regiegemeente, verder ontwikkelen dienstverlening.

In de uitwerking van deze vier hoofdprocessen raken, overlappen en beïnvloeden diverse activiteiten elkaar of zijn afhankelijk van elkaar. Voor een effectieve uitwerking van het collegeakkoord hebben we samenhang en afstemming aangebracht in de uitvoering van al de activiteiten uit de vier hoofdprocessen. We kiezen hierin voor een projectmatige aanpak. De met elkaar samenhangende activiteiten zijn gebundeld naar projecten en opgenomen in een projectenboek. De inzet is om vanuit een toekomstgerichte blik oplossingen te zoeken en kansen te benutten ("vernieuwen en veranderen"). Aandacht ook voor aspecten als duurzaamheid, efficiency en effectiviteit op een sobere doch kwalitatief verantwoorde wijze.

Toelichting op programmabegroting / leeswijzer

De opzet van de programmabegroting

De programmabegroting is een belangrijk sturingsinstrument voor de Raad en is het richtinggevend kader voor het College voor de ontwikkeling en uitvoering van beleid in het komende begrotingsjaar. De Raad stuurt en autoriseert het College op het niveau van de programma's.

De keuze van het aantal programma's en de verdeling van de beleidsterreinen over de programma's is vrij. De informatie die per programma minimaal geleverd moet worden is echter wel nauwkeurig voorgeschreven, evenals informatie die in andere delen van de programmabegroting opgenomen moet worden.

De voorliggende programmabegroting kent een opbouw bestaande uit vier delen te weten:

- Deel 1 met een beschrijving van de vier pijlers, de 11 onderscheiden programma's en een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen. Centraal staan de onderdelen: wat wil de gemeente bereiken (strategische doelen), wat gaat de gemeente daarvoor doen (uit te voeren activiteiten) en wat dat mag kosten.
- Deel 2 met een beschrijving van de paragrafen die als doel hebben om de Raad in de gelegenheid te stellen beleidslijnen en randvoorwaarden vast te stellen en te controleren op enkele onderwerpen die een dwarsdoorsnede zijn van de onderscheiden programma's.
- Deel 3 met een uiteenzetting van de financiële positie van de gemeente, een financiële specificatie van de kosten en baten per programma en enkele samenvattende financiële overzichten.
- Deel 4 met een aantal bijlagen die dienen als toelichting op of uitwerking van diverse aspecten uit eerste drie delen.

Inrichting van de programmabegroting

De inrichting van de programmabegroting is als volgt.

- De hoofdingeling van de begroting bestaat uit vier pijlers: sociaal, ruimte, economie en bestuur. Per pijler zijn de kenmerken van het beleid opgenomen en de speerpunten en prestatieafspraken uit het collegeakkoord voor die pijler. Dit geheel vormt de kern van het kader voor de betreffende beleidsvelden in de bij de pijler behorende programma's.
- De programmabegroting bestaat uit elf programma's verdeeld over vier pijlers.
- Per programma zijn de beleidsnota's vermeld die de kerndocumenten vormen voor het programma. Er zijn per programma beleidsonderwerpen aangegeven met daarbij aangegeven de activiteiten en wat daarvan te realiseren of concreet uit te voeren in het begrotingsjaar.

Indeling programmabegroting

In het schema is de hoofdingeling van de programmabegroting weergegeven met de daarbij behorende programma's en de hoofdonderwerpen daarin.

Pijler	Programma	Hoofdonderwerpen
Sociaal	1. Opgroeien in Epe	Onderwijs en jeugd.
	2. Actief in Epe	Welzijn, sport, cultuur en accommodaties.
	3. Zorg en Opvang	WMO, gezondheid, ouderenzorg, algemeen maatschappelijk werk en integratie/inburgering.
	4. Leefbaar en veilig	Openbare orde en veiligheid, leefbare en veilige leefomgeving.
Ruimte	5. Ruimte en Wonen	Ruimtelijke ordening, grond- en woningexploitatie, bouw- en woningtoezicht en volkshuisvesting.
	6. Epe op orde	Beheer en onderhoud van de openbare ruimte.
	7. Duurzaamheid	Milieu, duurzaamheid en afvalverwijdering.
	8. Toezicht en handhaving	Controle op uitvoering en de handhaving van wet- en regelgeving en de algemeen plaatselijke verordening.
Economie	9. Bedrijvigheid	Lokale economie (waaronder werkgelegenheid en bedrijfs-terreinen), agrarische aangelegenheden, recreatie en toerisme.
	10. Weer aan het werk	Uitvoering van de Wet Werk en Bijstand en Wet Sociale Werkvoorziening.
Bestuur	11. Bestuur en organisatie	Bestuur, informatievoorziening, organisatie, bedrijfsvoering, financiën.

DEEL 1

PROGRAMMAPLAN

Pijler: Sociaal

Kenmerken Sociaal Beleid

Het sociaal beleid richt zich op het versterken van de sociale kwaliteit van de samenleving en het versterken van het meedoen en deelnemen van mensen aan de samenleving. In het sociaal beleid is extra aandacht voor een viertal doelgroepen, zijnde: mensen met een beperking, mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, maatschappelijke risicogroepen en kwetsbare jeugd. Het overgrote deel van de inwoners (85%) is in staat het eigen leven goed te organiseren.

De gemeente en maatschappelijke organisaties faciliteren de gemeenschap. Dit betekent afstemming realiseren (door met name gemeente) en vraaggericht werken. De gemeente geeft aan wat ze wil (beleid), de maatschappelijke organisaties zijn verantwoordelijk voor een adequaat aanbod. Van de burgers wordt een actieve bijdrage verwacht in de samenleving/buurt en dit dient gestimuleerd te worden.

Voor het sociaal beleid gelden drie hoofdthema's, te weten:

1. **Leefbaar.** Mensen organiseren hun eigen leven. Faciliteren dat mensen in een prettige en veilige omgeving wonen met voldoende voorzieningen en mensen faciliteren bij het onderhouden en scheppen van netwerken alsmede faciliteren van persoonlijke ontwikkeling (waaronder sport, vrije tijd, cultuur).
2. **Ondersteuning.** Mensen mee laten doen met (tijdelijke) ondersteuning. Ondersteuning is gericht op: opgroeien en opvoeden, werk, taal en inburgeren, tegengaan van sociale problematiek (overlast, schulden, sociaal isolement), deelname aan het maatschappelijk verkeer (mobiliteit, toegankelijkheid van voorzieningen).
3. **Zorg.** Mensen een vangnet bieden. Gerichte interventies voor mensen die structureel niet (meer) voor zichzelf kunnen zorgen (wegens ouderdom, ziekte, beperking of inkomen).

In de Sociale Agenda 2009-2015 zijn deze thema's verder uitgewerkt.

Collegeakkoord 2010-2014:

Thema: Kansen voor Jeugd

Kansen bieden voor jeugd

Volop kansen en mogelijkheden voor jeugd om zich te ontwikkelen en te ontplooiën via goed onderwijs en voldoende aanbod van activiteiten, na schooltijd. Goede begeleiding en ondersteuning van ouders bij de opvoeding is een belangrijke factor.

Prestatieafspraken:

1. Er zijn voldoende mogelijkheden voor ontmoeting en een divers aanbod van activiteiten op het gebied van sport en cultuur.
2. Twee Centra voor Jeugd en Gezin, waarin maatschappelijke organisaties samenwerken, zorgen voor een adequate en efficiënte ondersteuning voor ouders en jeugd.

Versterken toekomstgericht onderwijs

Kinderen moeten met voldoende kwalificaties het onderwijs verlaten. Dit vraagt een goed afgestemd netwerk van scholen (basis,-voortgezet,- en vervolgonderwijs) en maatschappelijke organisaties zowel lokaal als regionaal. Tegengaan en voorkomen van schooluitval blijven belangrijk.

Prestatieafspraken:

1. De planning van onderwijshuisvesting sluit aan bij het toekomstige aantal leerlingen met behoud van kwaliteit, diversiteit en bereikbaarheid.
2. Het aantal brede scholen, vormgegeven door scholen en maatschappelijke organisaties, is toegenomen.

Thema: Kansen voor participatie

Vergroten maatschappelijk participatie

Ondersteuning bieden aan mensen, jong en oud, die (tijdelijk) niet kunnen deelnemen aan de samenleving. Hiervoor kunnen zowel lokale als regionale activiteiten ingezet worden, gericht op onder meer werk, scholing, zorg en opvang.

Prestatieafspraken:

1. Blijvende ondersteuning van mantelzorgers en de vrijwilligers op tal van terreinen.

Thema: Kansen voor vitale kernen en leefbare wijken

Meer wijk- en buurtgericht werken

Betrokkenheid van burgers bij de directe woon- en leefomgeving vergroten. Bewoners, wijk- en buurtverenigingen en vrijwilligersorganisaties ondersteunen en stimuleren in activiteiten daartoe met zowel een sociale als fysieke insteek. Professionele organisaties dienen met name deze groepen te ondersteunen en te faciliteren.

Prestatieafspraken:

1. In de dorpen het wijk- en buurtgericht werken invoeren. Gestart wordt met een pilotproject in een wijk, waarvoor een ontwikkelingsvisie is opgesteld.
2. Per dorp, binnen het bestaande aanbod, een minimaal niveau aan basisvoorzieningen bepalen en handhaven. Het gaat met name om voorzieningen op het terrein van sport, cultuur, onderwijs, zorg en welzijn.

Aansturing programma's

De hiervoor beschreven kenmerken van het beleid en de vermelde thema's uit het collegeakkoord sturen de hierna volgende programma's aan.

Programma 1 Opgroeien in Epe

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen onderwijs en jeugd in brede zin. Het laatste betreft welzijnsaspecten zoals peuterspeelzaalwerk, voor- en vroegschoolse educatie, jeugd- en jongerenwerk, jeugdgezondheidszorg.

De voorzieningen gericht op de jeugd maken ook deel uit van het basisaanbod aan voorzieningen waar in programma 2 "Actief in Epe" aandacht aan wordt gegeven. Er bestaat een relatie met de programma's 3 "Zorg en opvang" (jeugdgezondheidszorg, maatschappelijke ondersteuning) en 4 "Leefbaar en veilig" (integrale veiligheid: thema "Jeugd en veiligheid").

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Integraal Jeugdbeleid 2009-2012
- Integraal Huisvestingsplan Onderwijsvoorzieningen (2010)
- Onderwijsachterstandenplan (2010)
- Ontwikkelkader Brade School (2008)
- Beleidsvisie onderwijshuisvesting (2011)
- Beleidskader Integrale Veiligheid 2009-2012
- Sociale Agenda 2009-2015

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

- o Het voorkomen van achterstanden bij jeugdigen
- o Bevorderen kwaliteit onderwijsvoorzieningen
- o Voldoende aanbod van buitenschoolse culturele, maatschappelijke en sportactiviteiten

Wat gaan we daarvoor doen?

Onderwijs		Portefeuillehouder: H. J. Berkhoff	
Activiteiten		Uitvoering in 2012	
1. Uitvoeren van de Lokaal Educatieve Agenda. 2. Verhogen kwaliteitsniveau peuterspeelzalen. 3. Uitvoeren Onderwijs Achterstanden Beleid (OAB) 2011-2015. 4. Realiseren jaarlijks onderwijsprogramma. 5. Uitwerking regionaal plan "Schoolverlatersoffensief Stedendriehoek. 6. Voorbereiden en implementeren passend onderwijs <i>Collegeprogramma 2010-2014:</i> 7. Opstellen visie op toekomstig gebruik schoolgebouwen. 8. Een toekomstgericht Integraal Huisvestingsplan Onderwijsvoorzieningen (IHP) opstellen met daarin meegenomen de demografische ontwikkelingen en de positie van scholen in de samenleving (wijk en buurt). 9. Evaluatie twee pilots bredeschoolontwikkeling. 10. Scholen en maatschappelijke organisaties stimuleren en faciliteren om het aantal brede scholen met minimaal 2 uit te breiden.		1. De uitvoering is een meerjarig traject. De thema's zijn: voor- en vroegschoolse educatie, brede schoolvorming, reboundvoorziening voortgezet onderwijs. 2. a. Vaststellen van de visie op voorschoolse educatie (peuterspeelzaalwerk/kinderopvang); b. Opstellen plan van aanpak en starten met uitwerking. 3. Opstellen en uitvoeren van het jaarlijkse activiteitenprogramma OAB 2012. 4. Opstellen en vaststellen onderwijsprogramma. 5. Acties gericht op uitvoering leerplicht en tegengaan voortijdig schoolverlaten. 6. a. Regionaal en lokaal oriënteren op de Wet Passend onderwijs; b. Voorbereiden van afstemming zorgplan van samenwerkingsverband onderwijs met gemeentelijk preventief jeugdbeleid. 7. Gerealiseerd. 8. Gerealiseerd. 9. Gerealiseerd. 10. Uitvoeren van het gezamenlijk opgestelde plan van aanpak.	

Toelichting:	
1.	De Lokaal Educatieve Agenda is samen met onderwijsveld opgesteld.
2.	Activiteit betreft uitwerking Wet OKE (Ontwikkelingsplannen door Kwaliteit en Educatie).
4.	Programma is gebaseerd op Integraal Huisvestingsplan Onderwijsvoorzieningen 2010-2013.
	Uitvoering van de activiteiten volgt na vaststelling onderwijsprogramma en vaststelling begroting.
5.	Het schoolverlatersoffensief Stedendriehoek wordt in regionaal verband uitgevoerd en loopt t/m 2012.
6.	De nieuwe Wet Passend Onderwijs (per 1-8-2012) brengt grote veranderingen in het onderwijs op het terrein van zorgondersteuning bij kinderen. Scholen hebben een zorgplicht en dienen voor de kinderen een zo goed mogelijke plek te realiseren. Dit kan ook op een andere school binnen het samenwerkingsverband van scholen uit Apeldoorn, Epe en Voorst (= landelijk aangewezen). In het zorgplan is opgenomen: de verdeling van de gelden voor onderwijszorg over de scholen, de inhoud van de zorg per school en de hoe de toewijzing van ondersteuning plaatsvindt. Dit geheel dient afgestemd te worden met de drie gemeenten. 2012 en 2013 zijn voorbereidings- en overgangsjaren.
7 t/m 9	De activiteiten zijn uitwerkingen van de prestatieafspraken 3 en 4 behorend bij thema Versterken toekomstgericht onderwijs.
10.	Er spelen nieuwe ontwikkelingen rond de "brede school". Met het onderwijsveld is overleg over de plaats en positie van de brede school.

Welzijnswerk jeugd en jongeren		Portefeuillehouder: H J Berkhoff
Activiteiten	Uitvoering in 2012	
1. Realiseren subsidieprogramma.	1. Subsidieafspraken maken met professionele en vrijwillige organisaties over te leveren producten en activiteiten.	
Collegeprogramma 2010-2014:		
2. Instandhouden van voldoende ontmoetingsmogelijkheden voor jeugd en van een voldoende divers aanbod jeugdactiviteiten buiten schooltijd en in verenigingsverband.	2a. Subsidieafspraken maken met professionele en vrijwillige organisaties over te leveren producten en activiteiten. 2b. Faciliteren van organisaties en fysieke mogelijkheden.	
3. Organiseren van een jongerenconferentie.	3. Gerealiseerd.	
Toelichting:		
2, 3. De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafpraak 1 behorend bij thema Kansen voor jeugd.		

Jeugdzorg		Portefeuillehouder: H.J. Berkhoff
Activiteiten	Uitvoering in 2012	
1. Uitvoeren onderdelen regioproject "Kansen voor jongeren".	1. Uitvoeren en afronden van het project van acties op de thema's onderwijszorgstructuur, centra voor jeugd en gezin, zorgcoördinatie, verwijzindex, weerbaarheid jongeren en scheiding en omgang.	
2. Realiseren subsidieprogramma.	2. Subsidieafspraken maken met professionele en vrijwillige organisaties over te leveren producten en activiteiten.	
3. Decentralisatie jeugdzorg van rijk naar gemeente.	3. Regionaal en lokaal oriënteren op de overheveling van jeugdzorgtaken. Opstellen plan van aanpak.	
Collegeprogramma 2010-2014:		
4. Realiseren van twee fysieke inlooppunten CJG (kern Epe en kern Vaassen).	4. Eind 2012 zijn er CJG's in de kernen Epe en Vaassen, waar jeugdgezondheidszorg, jeugdhulpverlening en jeugdzorg gezamenlijk werken.	
Toelichting:		
4. De activiteit is een uitwerking van prestatieafpraak 2 behorend bij thema Kansen voor jeugd.		

Wat mag dat kosten?

Bedragen * € 1.000		Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lasten bestaand beleid		10.439	6.579	6.244	6.245	6.252	6.252
Lasten nieuw beleid				46	96	137	180
Lasten totaal		10.439	6.578	6.290	6.341	6.389	6.432
Baten bestaand beleid		5.363	998	342	343	350	350
Baten nieuw beleid							
Baten totaal		5.363	998	342	343	350	350
Saldo		-5.076	-5.580	-5.948	-5.998	-6.039	-6.082

Specificatie lasten en baten nieuw beleid

Bedragen * € 1.000		Begrotingsjaar			
		2012	2013	2014	2015
Lasten					
<u>Meeriateninvesteringsplan:</u>					
	<u>Invest. bedrag:</u>				
1	IHP: St. Bernardus (minder validen toilet)	6	1	1	1
2	IHP: Onderhoud algemeen (noodoverstort, valbeveiliging)	128	11	11	11
3	IHP: gymzaal Burgerenk (renovatie inclusief wijkgebouw)	585	-	50	50
4	IHP: gymzaal Haverkamp (renovatie)	408	34	34	34
5	IHP: stelpost investeringen	371		41	41
6	IHP: stelpost investeringen	379			43
Totale lasten		46	96	137	180
Baten					
Totale baten		-	-	-	-

Programma 2 Actief in Epe

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen welzijn (o.a. sociaal cultureel werk incl. ouderen- en minderhedenwerk, opbouwwerk, vrijwilligerswerk), sport en cultuur (o.a. bibliotheek, kunstzinnige vorming, amateuristische kunstbeoefening). Daarnaast valt ook het onderwerp accommodaties op de voornoemde terreinen onder dit programma.

De onderwerpen welzijn, sport en cultuur vormen de kern voor het te realiseren basisaanbod aan voorzieningen zoals opgenomen in het lokaal sociaal beleid. De voorzieningen gericht op jeugd (0-18 jaar) vallen binnen programma 1 "Opgroeien in Epe".

Dit programma draagt in belangrijke mate bij aan de leefbaarheid in de dorpen en wijken (inzet van voorzieningen, aandacht voor ontmoeting, tegengaan overlast en criminaliteit, kwaliteit van de woonomgeving). Er bestaat een relatie hierbij met de programma's 3 "Zorg en opvang" (maatschappelijke ondersteuning), 4 "Leefbaar en veilig" (veilige leefomgeving) en 6 "Epe op orde" (openbare ruimte).

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Projectplan "Accommodaties in Epe" (2004)
- Sportbeleid Epe (2009)
- Kunst en cultuur (2010)
- Integraal Jeugdbeleid 2009-2012
- Beleid WMO 2009-2012
- Maatschappelijke participatie 2008-2011
- Visie op integratie (2010)
- Sociale Agenda 2009-2015

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

- o Het vergroten van maatschappelijke participatie van inwoners
- o Realiseren van een evenwichtig over de kernen gespreide sociale infrastructuur met activiteiten, voorzieningen en accommodaties

Wat gaan we daarvoor doen?

Welzijn		Portefeuillehouder H J Berkhoff
Activiteiten:	Uitvoering in 2012:	
1. Realiseren subsidieprogramma.	1.	Subsidieafspraken maken met professionele en vrijwillige organisaties over te leveren producten en activiteiten..
2. Doorontwikkelen subsidiebeleid	2.	a. Invoeren nieuwe subsidieregelingen voor gesubsidieerde vrijwilligersorganisaties; b. invoeren beleidsgestuurde subsidiering voor professionele organisaties; c. Ontwikkelen werkproces voor efficiënte subsidieverstrekking.
<i>Collegeprogramma 2010-2014:</i>		
3. In stand houden van een laagdrempelig steunpunt voor mantelzorgers en vrijwilligers.	3.	Subsidieafspraken maken met professionele en vrijwillige organisaties over te leveren producten en activiteiten.
4. In stand houden van een divers aanbod van activiteiten vrijwillige hulp- en dienstverlening.	4.	Subsidieafspraken maken met professionele en vrijwillige organisaties over te leveren producten en activiteiten.
5. Per dorp een aanbod van basisvoorzieningen bepalen voor de periode tot 2020.	5.	Is onderdeel in vast te stellen woonvisie.
<i>Toelichting:</i>		
2	Deze activiteit is ook van toepassing op de overige programma's in de begroting waar subsidieverstrekking deel van uit maakt.	
3,4	De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafpraak 2 behorend bij thema Kansen voor participatie.	
4	De activiteit is een uitwerking van prestatieafpraak 5 behorend bij thema Kansen voor vitale kernen en leefbare wijken. Deze activiteit is ook opgenomen bij het onderwerp sport en cultuur. De activiteit wordt opgenomen in de nieuw op te stellen woonvisie.	

Sport en cultuur		Portefeuillehouder: H.J. Berkhoff/J.N. van Nuijs
Activiteiten:	Uitvoering in 2012:	
1. Realiseren subsidieprogramma.	1. Subsidieafspraken maken met professionele en vrijwillige organisaties over te leveren producten en activiteiten.	
2. Overdragen beheer en onderhoud buitensport-accommodaties	2. a. Voorbereiden keuze van organisatievorm in samenwerking met betrokken partijen; b. Besluit over organisatiemodel.	
Collegeprogramma 2010-2014:		
3. Per dorp een aanbod van basisvoorzieningen bepalen voor de periode tot 2020.	3. Is onderdeel in vast te stellen woonvisie.	
Toelichting:		
3.	De activiteit is een uitwerking van prestatieafpraak 5 behorend bij thema Kansen voor vitale kernen en leefbare wijken. Deze activiteit is ook opgenomen bij het onderwerp welzijn. De activiteit wordt opgenomen in de nieuw op te stellen woonvisie.	

Wat mag dat kosten?

	Bedragen * € 1.000					
	Realisatie 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Lasten bestaand beleid	6.029	14.636	4.301	4.301	4.301	4.301
Lasten nieuw beleid			35	39	39	94
Lasten totaal	6.029	14.636	4.336	4.340	4.340	4.395
Baten bestaand beleid	909	1.734	776	776	776	776
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	909	1.734	776	776	776	776
Saldo	-5.120	-12.902	-3.560	-3.564	-3.564	-3.619

Specificatie lasten en baten nieuw beleid

Bedragen * € 1.000		Begrotingsjaar			
		2012	2013	2014	2015
Lasten					
<u>Meerjarenramingen:</u>					
1 Beheer sporthal PWA		35	35	35	35
<u>Meerjareninvesteringsplan:</u>					
	<u>Invest. bedrag:</u>				
1 Trainingsverlichting sportpark Egelbeek	20		2	2	2
2 Trainingsverlichting sportpark Kouwenaar (Vios)	24		2	2	2
3 Kunstgracvelden	545				55
Totale lasten		35	39	39	94
Baten					
Totale baten		-	-	-	-

Programma 3 Zorg en opvang

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen gezondheids-, verslavings- en ouderenzorg. Tevens valt hieronder het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking en het bieden van maatschappelijke opvang (prestatievelden in de Wet Maatschappelijke Ondersteuning), het algemeen maatschappelijk werk en integratie/inburgering van nieuwkomers/oudkomers.

Het programma richt zich met name op groepen inwoners uit de samenleving die kwetsbaar zijn als gevolg van verschillende soorten van achterstand (lokaal sociaal beleid). Kernbegrippen zijn daarbij bevorderen zelfredzaamheid en participatie. Er bestaat een relatie met de programma's 2 "Actief in Epe" (welzijnsvoorzieningen), 4 "Leefbaar en veilig" (leefbaarheid) en 10 "Weer aan het werk" (bevordering arbeidsparticipatie).

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Lokaal Gezondheidsbeleid 2008-2011
- Beleidsnota WMO 2009-2012
- Visie op integratie (2010)
- Integraal ouderenbeleid (2009)
- Mantelzorg/vrijwillige zorg (2009)
- Sociale Agenda 2009-2015

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

- Bevorderen van een zelfstandige leefwijze voor mensen met een beperking
- Verhogen van de gezondheid van de inwoners

Wat gaan we daarvoor doen?

Maatschappelijke Zorg		Portefeuillehouder: H J Berkhoff
Activiteiten:	Uitvoering in 2012:	
1. Realisatie dagopvang "nieuwe stijl".	1. Uitvoering van pilotproject in samenwerking met externe partners op het gebied van welzijn, wonen en zorg.	
2. Actualiseren beleidsnota Wmo 2009-2012.	2. Actualiseren van de uitwerking van de diverse activiteiten op de prestatievelden van de WMO.	
3. Uitvoeren gemeentelijk gezondheidsbeleid.	3. Opstellen plan van aanpak van nieuwe nota gezondheidsbeleid en starten met uitwerking.	
4. Realiseren subsidieprogramma.	4. Subsidieafspraken maken met professionele en vrijwillige organisaties over te leveren producten en activiteiten.	
5. Decentralisatie van functie begeleiding Awbz van rijk naar gemeente (WMO).	5a. Regionaal en lokaal oriënteren op de overheveling van de functie begeleiding. Opstellen plan van aanpak. 5b. Vaststellen aangepaste WMO-verordening. 5c. Organisatie startklaar maken per 1-1-2013.	
Toelichting:		
1. Het betreft de dagopvang ouderen die vanuit de AWBZ is komen te vervallen. Er is een tijdelijke maatregel getroffen binnen bestaande producten of subsidieafspraken. Deze taak is onderdeel van de activiteit bij punt 5.		
2. De beleidsnota WMO 2009-2012 "Met elkaar, voor elkaar!" dient periodiek geactualiseerd te worden.		
3. Op basis van de Wet Publieke Gezondheid dient twee jaar na vaststelling van de landelijke preventienota (2011), een nieuw gemeentelijk beleidskader vastgesteld te worden. De voorbereiding vindt in regionaal verband plaats.		
5. De functie begeleiding wordt vanuit de Awbz overgeheveld naar de Wmo. Voor nieuwe cliënten gaat dit in op 1-1-2013 en per 1-1-2014 voor alle cliënten. Het betreft mensen met o.a. een fysieke, psychische of verstandelijke beperking.		

Wat mag dat kosten?

Bedragen * € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lasten bestaand beleid	8.057	7.289	7.818	7.818	7.818	7.818
Lasten nieuw beleid						
Lasten totaal	8.057	7.289	7.818	7.818	7.818	7.818
Baten bestaand beleid	1.181	781	814	814	814	814
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	1.181	781	814	814	814	814
Saldo	-6.876	-6.508	-7.004	-7.004	-7.004	-7.004

Specificatie lasten en baten nieuw beleid

Bedragen * € 1.000		Begrotingsjaar			
		2012	2013	2014	2015
Lasten					
Totale lasten		-	-	-	-
Baten					
Totale baten		-	-	-	-

Programma 4 Leefbaar en veilig

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen brandweer, politie, criminaliteit en overlast, crisisbeheersing/rampenbestrijding, leefbare en veilige leefomgeving. Het programma geeft invulling aan de brede begrippen van leefbaar en veiligheid. Het onderwerp integrale veiligheid valt ook onder dit programma. Er bestaat een relatie met de programma's 1 "Opgroeien in Epe", 2 "Actief in Epe", 3 "Zorg en Opvang" en 6 "Epe op orde". Verder is er een relatie met programma 8 "Toezicht en handhaving". Daar vindt de uitvoering plaats van de diverse leefbaarheids- en veiligheidsaspecten.

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Integraal veiligheidsbeleid 2010-2013
- Gemeentelijk rampenplan (2009)
- Beleid WMO 2009-2012
- Integraal Jeugdbeleid 2009-2012
- Sociale Agenda 2009-2015

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

- o Bevorderen van een leefbare en veilige woon- en leefomgeving
- o Bevorderen van bijdragen van bewoners aan de leefbaarheid in de kernen en wijken
- o Bevorderen van een goede, geëfende organisatie die snel en adequaat kan optreden bij een calamiteit of ramp

Wat gaan we daarvoor doen?

Veiligheid		Portefeuillehouder J.N. van Nuijs/Burgemeester
Activiteiten	Uitvoering in 2012:	
1. Bevorderen kwaliteit basisbrandweezorg.	1. Uitwerken besluitvorming huisvesting brandweerkazerne in dorp Epe.	
2. Regionaliseren van de brandweerorganisatie.	2a. Inrichten van brandweerclusterorganisatie. 2b. Realiseren overgang gemeentelijk personeel.	
3. Verbeteren aansluiting, coördinatie en afstemming tussen lokale en regionale netwerken (MDT's-CJG-Veilighuis).	3a. Uitvoeren coördinatiepunt voor multidisciplinaire Teams (MDT's) in de structuur leefbaar en veilig. 3b. Evaluatie van experiment samenvoeging MDT's en bepalen definitieve vorm.	
4. Uitvoeren integraal veiligheidsbeleid	4. Opstellen en uitvoeren notitie veiligheidsbeleid 2012.	
5. Verbeteren crisisbeheersing en rampenbestrijding.	5a. Gemeentelijk rampenplan vervangen door regionaal crisisplan. 5b. Opleiden organisatie in nieuwe werkstructuur.	
Toelichting:		
1. Het betreft de uitwerking van een onderdeel uit de integrale notitie basisbrandweezorg.		
2. Op basis van de Wet Veiligheidsregio's (2010) is besloten in de veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland om de gemeentelijke brandweer te regionaliseren in clusterverband. In 2011 is het organisatieplan voor het cluster Epe-Voorst-Apeldoorn (EVA) opgesteld.		
4. De prioriteiten in het veiligheidsbeleid zijn: veilige woon- en leefomgeving (1) en jeugd en veiligheid (2). De inzet in 2012 ligt met name op het intensiveren van de aanpak van overlastlocaties (overlast jeugd). In 2011 is al gestart met een klacht- en meldpunt overlast jeugd.		
5. Gaat om het voldoen aan de eisen van de Wet Veiligheidsregio's.		

Leefbaarheid		Portefeuillehouder: J.N. van Nuijs/H.J. Berkhoff
Activiteiten:	Uitvoering in 2012:	
Collegeprogramma 2010-2014:		
1. Opzetten werkwijze "wijk- en buurtgericht werken" samen met de kernpartners (sociaal en fysiek) op het gebied van leefbaarheid.	1a. Afronden besluitvorming over de te hanteren werkwijze.	
2. Afronden pilotproject "wijk- en buurtgericht werken".	2. Gerealiseerd.	
3. Gefaseerd invoeren van "wijk- en buurtgericht werken".	3. Implementeren werkwijze wijk- en buurtgericht werken in de wijk Vaassen zuid-west.	
Toelichting:		
1t/m3 De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafpraak 4 behorend bij thema Kansen voor vitale kernen en leefbare wijken.		

Wat mag dat kosten?

<i>Bedragen * € 1.000</i>	<i>Realisatie</i>	<i>Begroting</i>	<i>Begroting</i>	<i>Begroting</i>	<i>Begroting</i>	<i>Begroting</i>
	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>
Lasten bestaand beleid	1.794	2.016	2.145	2.221	2.254	2.294
Lasten nieuw beleid			60	12	12	12
Lasten totaal	1.794	2.016	2.205	2.233	2.266	2.306
Baten bestaand beleid	28	25	48	40	40	40
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	28	25	48	40	40	40
Saldo	-1.766	-1.991	-2.157	-2.193	-2.226	-2.266

Specificatie lasten en baten nieuw beleid

<i>Bedragen * € 1.000</i>		<i>Begrotingsjaar</i>			
		<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>
Lasten					
<i>Meerjarenramingen:</i>					
1 AED's - Hartveilig Wonen (2012 gedekt uit eenmalige middelen)		60	12	12	12
Totale lasten		60	12	12	12
Baten					
Totale baten		-	-	-	-

Pijler: Ruimte

Kenmerken Ruimtelijk Beleid

Het ruimtelijk beleid ontwikkelt zich in een omgeving die gedomineerd wordt door de natuur en die randvoorwaarden stelt aan de ontwikkelingen daarbinnen. Daarbij dient rekening gehouden te worden met de regionale ontwikkelingen op het gebied van natuur, water en bebouwing. Daarnaast spelen ontwikkelingen van andere overheden een rol.

Voor het ruimtelijk beleid gelden drie hoofdthema's, te weten:

1. *Profiel gemeente.* Versterken van de eigen identiteit als een groene gemeente en het streven naar voldoende woon-, werk-, en recreatiegelegenheid. De eigenheid van de dorpen en de gemeente Epe als geheel meer profileren, zorg en recreatie als belangrijke speerpuntsectoren, kwalitatief hoogwaardige centra in Epe en Vaassen.
2. *Wonen en leefomgeving.* Behoud van een evenwichtige bevolkingsopbouw (toenemende vergrijzing en binding van jongeren) en het voorzieningenniveau in de gemeente. Acties richten zich op: betaalbaar wonen, levensloopbestendig bouwen, goede infrastructuur wonen-welzijn-zorg, herstructurering centra Vaassen en Epe, bereikbaarheid bevorderen.
3. *Natuur en landschap.* Behoud en versterking van de cultuurhistorische, landschappelijke en ecologische waarden in de gemeente. Acties richten zich op: uitbouwen en versterken van het hart van de identiteit van Epe, het realiseren van de overgang tussen kernen/landelijk gebied en het realiseren van verbindingen tussen de kernen.

In het Ruimtelijk Structuurplan 2006 zijn de thema's verder uitgewerkt. Het onderdeel economie is een afzonderlijke pijler en is niet opgenomen in de pijler Ruimte.

Collegeakkoord 2010-2014:

Thema: Kansen voor duurzaamheid

Bevorderen duurzame ontwikkeling

Maatregelen richten naar de mogelijkheden op lokaal niveau. Het moet gaan om een praktische invulling, gericht op voorlichting, bewustmaking en gedragsbeïnvloeding bij burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven. De gemeente geeft het goede voorbeeld en steunt actief duurzame ontwikkelingen in de samenleving.

Prestatieafspraken:

1. Epe profileert zich als een duurzame gemeente en heeft de kernpunten die dat profiel inhoud geven, vastgesteld.
2. Stimuleren en ondersteunen van duurzame initiatieven uit de samenleving op de terreinen wonen, energie, mobiliteit en afval.
3. Actieve en moderne voorlichting gericht op bewustmaking en gedragsbeïnvloeding gericht op duurzaam handelen.
4. Uitwerken van de beleidsnota "Duurzaamheid".
5. Een verfijnde inzamelstructuur voor afval met voldoende mogelijkheden voor burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven om afval te scheiden.

Thema: Kansen voor vitale kernen en leefbare wijken

Goed leefklimaat in de dorpen

Realiseren van een goed leefklimaat door goede en veilige bereikbaarheid van de wijken en buurten, groenvoorzieningen, een sociaal veilige verblijfsomgeving, afgestemd aanbod van accommodaties met een ontmoetingsfunctie, een divers woonaanbod voor jong en oud. Dorpscentra zijn belangrijke verblijfsplekken die een impuls geven aan een goede leefbaarheid.

Prestatieafspraken:

1. De woonvisie bijstellen richting toekomst en richten op het realiseren van een groot aanbod van woningen voor starters/jongeren, ouderen, alleenstaanden en rekening houdend met aspecten van zorg en ondersteuning.
2. Uitwerken van de centrumplannen voor Vaassen en Epe.
3. Verbeteren van de toegankelijkheid van de openbare ruimte voor mensen met lichamelijke beperkingen.

Aansturing programma's

De hiervoor beschreven kenmerken van het beleid en de vermelde thema's uit het collegeakkoord sturen de hierna volgende programma's aan.

Programma 5 Ruimte en wonen

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen ruimtelijke ordening, grond- en woningexploitatie, bouw- en woningtoezicht en volkshuisvesting. Het onderdeel bouw- en woningtoezicht heeft een uitvoerend karakter. De activiteiten voor woningexploitatie zijn erg beperkt.

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Streekplan provincie Gelderland (2005)
- Regionale Structuurvisie "de Voorlanden" (2009)
- Ruimtelijke Structuurplan Epe (2006)
- Groenstructuurplan (2010)
- Landschapsonwikkelingsplan (2010)
- Grondbeleid 2009-2012
- Woonvisie 2005-2015
- Beleid archeologische/cultuurhistorische waarden (2010)
- Structuurvisies centra Vaassen en Epe (2010)
- Structuurvisie Veluweflank (2010)
- Nieuwe kaders woningbouwinitiatieven (2011)

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

- Bevorderen van de ruimtelijke kwaliteit om een goed woon-, werk- en leefklimaat te ondersteunen.
- Bevorderen van een diversiteit aan woonaanbod om de leefbaarheid in de dorpen op peil te houden voor jong en oud
- Behouden van het in de gemeente aanwezige cultuur- en natuurhistorisch erfgoed
- Beheerste en duurzame ontwikkeling van het buitengebied

Wat gaan we daarvoor doen?

Ruimtelijke ontwikkeling		Portefeuillehouder: J.N. van Nuijs
Activiteiten:	Uitvoering in 2012:	
1. Opstellen bestemmingsplan Buitengebied, 8 ^e p.h., agrarische bedrijven (intensieve veehouderij).	1. Keuze maken in voorbereidingstraject: voortzetten partiële herziening of integreren in algehele herziening bestemmingsplan Buitengebied (voorzien in 2015).	
2. Opstellen bestemmingsplan Landbouw Ontwikkelingsgebied Beemte Vaassen.	2. Vaststellen bestemmingsplan inclusief plan MER en beeldkwaliteitplan. Start voorbereiding uitvoering.	
3. Realiseren van het Landschapsonwikkelingsplan.	3. Besluit nemen over de invoering van een (lokaal) groenfonds (incl. onderdeel landschap), op basis van het uitgevoerde onderzoek, om initiatieven uit de samenleving te stimuleren en te ondersteunen (zie ook programma duurzaamheid).	
4. Opstellen van bestemmingsplannen nieuwe landgoederen.	4. Vaststelling van 3 bestemmingsplannen: landgoed De Pirk, landgoed Dorperveld en landgoed Tongeren.	
5. Ontwikkeling inbreidingsplannen met woningbouw.	5. Keuzes maken na vaststelling nieuwe woonvisie.	
6. Actualisatie bestemmingsplan centrum Vaassen.	6. Ter inzage leggen van het ontwerpbestemmingsplan en vaststellen van dit plan.	
7. Actualisatie bestemmingsplan centrum Epe.	7. Ter inzage leggen van het ontwerpbestemmingsplan.	

Collegeprogramma 2010-2014:	
8. De volgende plannen financieel/economisch toetsen op realiseerbaarheid in de periode 2010-2014: <u>Centrum Vaassen</u> : ophogen molen, realiseren bouwplannen voor de panden Bervoets/Postkantoor, herontwikkelen gebied De Markt en De Brink, verkeersluw maken centrum, doortrekken Margrietweg. <u>Centrum Epe</u> : herontwikkelen winkelcentrum "De Marktwand", herinrichten Marktpluin met een nieuwe functie voor het voormalige gemeentehuis, verkeersluw maken centrum.	8. a. Start ophoging van de molen; b. Herontwikkelen van de panden Bervoets/Postkantoor; c. Ter inzage leggen van ontwerpbestemmingsplan herontwikkeling Marktwand/Marktpluin Epe
9. Ondersteunen en faciliteren van haalbare plannen van derden in de 2 dorpscentra.	9. Afhankelijk van de initiatieven.
Toelichting:	
1. Een nadere keuzebepaling is wenselijk in verband met trage voortgang besluitvorming ammoniakproblematiek op landelijk en provinciaal niveau.	
2. Na vaststelling van het bestemmingsplan volgt de voorbereiding en vervolgens de uitwerking van de inplaatsing van bedrijven.	
8, 9. De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafspraken 2 behorend bij thema Kansen voor vitale kernen en leefbare wijken.	

Wonen		Portefeuillehouder J.N. van Nuijs	
Activiteiten		Uitvoering in 2012	
1. Actualiseren woningbouwplannen.		1. Vaststellen van de regionale woningbouwprogrammering.	
Collegeprogramma 2010-2014:			
2. Actualiseren van de woonvisie voor de periode tot 2020.		2. Voorbereiden en vaststellen woonvisie 2012-2020, met daarin opgenomen de bepaling van het aanbod aan basisvoorzieningen per kern.	
Toelichting:			
1. Met de provincie worden er op het niveau van de Regio Stedendriehoek afspraken gemaakt over de aantallen te bouwen woningen.			
2. De activiteit is een uitwerking van prestatieafspraken 1 behorend bij thema Kansen voor vitale kernen en leefbare wijken. De woonvisie wordt breed ingestoken: wonen-welzijn-zorg.			

Ruimte overig		Portefeuillehouder: J.N. van Nuijs	
Activiteiten		Uitvoering in 2012	
1. Realiseren maatregelenplan cultuurhistorisch beleidskader.		1. a. Faciliteren en ondersteunen initiatieven.; b. Voorbereiden projecten visualisatie grafheuvelrij Niersen-Schaveren en ontwikkeling Kopermolen te Zuuk.	
Toelichting: -/-			

Wat mag dat kosten?

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Lasten bestaand beleid	9.691	10.193	6.908	6.888	6.868	6.868
Lasten nieuw beleid			115	125	159	149
Lasten totaal	9.691	10.193	7.023	7.013	7.027	7.017
Baten bestaand beleid	4.249	7.877	5.263	5.268	5.273	5.273
Baten nieuw beleid				25	42	51
Baten totaal	4.249	7.877	5.263	5.293	5.315	5.324
Saldo	-5.442	-2.316	-1.760	-1.720	-1.711	-1.693

Specificatie lasten en baten nieuw beleid

Bedragen * € 1.000		Begrotingsjaar			
		2012	2013	2014	2015
Lasten					
<u>Meerjarenramingen:</u>					
1	Startersleningen rentelasten	-	10	22	22
2	Actualisatie bestemmingsplan Buitengebied (dekking uit eenmalige middelen)	40	30	20	-
3	Regiocontract provincie - regio Stedendriehoek	35	35	45	55
4	Opstellen gebiedsuitvoeringsplan (GUP) (dekking uit eenmalige middelen)	10			
5	Landschapsversterking (landschaps-/groenfonds) (dekking uit eenmalige middelen)	30			
<u>Meerjareninvesteringsplan:</u>					
	<u>Invest. bedrag:</u>				
1	Structuurvisie/herinrichting Dorpscentra Epe en Vaassen (reeds eerder geraamd)	1.005	50	50	50
2	Structuurvisie/herinrichting Dorpscentra Epe en Vaassen (aanvulling 2013 en 2014) (dekking 2013 € 250.000 uit eenmalige middelen)	500		22	22
3	Landbouwonwikkelingsgebied Beemte-Vaassen (LOG) (in 2012, kosten voor rekening van de Provincie)	1.675	-	-	-
Totale lasten		115	125	159	149
Baten					
<u>Meerjarenramingen:</u>					
1	Startersleningen renteinkomsten		25	42	51
Totale baten		-	25	42	51

Programma 6 Epe op orde

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen betreffende het beheer en onderhoud van dat deel van de openbare ruimte dat kan worden beschreven als de bovengrondse infrastructuur en toebehoren. Het gaat dan om de zorg dat de wegen en pleinen, woonstraten en -erven hun functie adequaat kunnen blijven vervullen.

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Bomenbeleidsplan (2010)
- Kader beheer onderhoud openbare ruimte (BOR) (2006)
- Wegenbeleidsplan 2009-2013
- Beleidsplan bruggen (2007)
- Gemeentelijk verkeer- en vervoerplan 2009-2016
- Parkeerbeleidsplan (2009)
- Beleidsplan openbare verlichting (2003)

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

- o Bevorderen van een leefomgeving (openbare ruimte) die schoon en heel is
- o Vergroten van de verkeersveiligheid in de kernen en in het buitengebied

Wat gaan we daarvoor doen?

Verkeer en vervoer		Portefeuillehouder R. de Vries
Activiteiten:	Uitvoering in 2012:	
1. Opstellen van een gemeentelijk fietstotaalplan.	1. Vaststellen fietstotaalplan.	
2. Inrichten van duurzaam veilige gebieden.	2. Afrondende werkzaamheden in gebied buiten de bebouwde kom van Oene en Vaassen.	
3. Evalueren van ingerichte Duurzaam Veilige gebieden.	3. Evaluatie tweetal wijkverkeersplannen.	
4. Realisatie projecten uitvoeringsnota GVVP 2009-2016.	4. a. Uitvoeren maatregelen ringweg Epe, Emsterweg, Vaassenseweg; b. voorbereiden plannen Oranjeweg, Eekterweg; c. reconstructie fietspad Koekenbergweg.	
5. Realisatie projecten uitvoeringsnota Parkeerbeleidsplan.	5. Oplossen parkeerproblemen op diverse locaties binnen de woonwijken.	
Toelichting: -/-		

Beheer openbare ruimte		Portefeuillehouder J.N. van Nuijs
Activiteiten:	Uitvoering in 2012:	
1. Onderhoud Openbare Ruimte.	1a. Beheer Openbare Ruimte (groen en wegen) conform onderhoudsplannen. 1b. Wegenonderhoud conform de afgesproken CROW normering in het wegenbeleidsplan. 1c. Opstellen notitie over kwaliteitsniveaus onderhoud begraaftplaatsen.	
Collegeprogramma 2010-2014:		
2. In samenwerking met burgers en belangenorganisaties een inventarisatie van knelpunten maken betreffende de toegankelijkheid van de openbare ruimte voor mensen met een lichamelijke beperking.	2. Uitvoering is gekoppeld aan de herontwikkeling van de centra van Epe en Vaassen.	
3. Opstellen en uitwerken van een maatregelenpakket met een prioritering van activiteiten om de toegankelijkheid van de openbare ruimte te verbeteren.	3. Uitvoering is gekoppeld aan de herontwikkeling van de centra van Epe en Vaassen.	
Toelichting:		
1. Bij vaststelling van het Beeldkwaliteitssysteem Openbare Ruimte (2006) is bepaald dat de centra op hoog niveau en de wijken op minimaal laag niveau worden onderhouden.		
2, 3. De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafspraken 3 behorend bij thema Kansen voor vitale kernen en leefbare wijken.		

Wat mag dat kosten?

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Lasten bestaand beleid	7.520	7.832	6.469	6.480	6.494	6.507
Lasten nieuw beleid			111	102	121	166
Lasten totaal	7.520	7.832	6.580	6.582	6.615	6.673
Baten bestaand beleid	2.140	1.143	1.024	1.024	1.024	1.024
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	2.140	1.143	1.024	1.024	1.024	1.024
Saldo	-5.380	-6.689	-5.556	-5.557	-5.590	-5.649

Specificatie lasten en baten nieuw beleid

		Bedragen * € 1.000	Begrotingsjaar			
			2012	2013	2014	2015
Lasten						
Meerjarenramingen:						
1	GVVP: Parkeerverwijzing centrum Epe (in 2014: € 18.500 gedekt uit reguliere begroting)				-	
2	GVVP: Parkeerverwijzing centrum Vaassen (in 2013: € 16.500 gedekt uit reguliere begroting)					
3	Herstelplan Cannenburgherbrug Vaassen (dekking uit eenmalige middelen)		25			
Meerjareninvesteringsplan:		Invest. bedrag:				
1	Oplossen parkeerproblematiek diverse kernen	121	2	4	7	10
2	Verkeersmaatregelen Laan van Fasna (GVVP)	77			7	7
3	Vervangen drietal bruggen in de Houtweg in Oene	425	30	30	30	30
4	Herstel Cannenburgherbrug Vaassen	175	12	12	12	12
5	Verkeerslichten Woestijnweg-Laan van Fasna- Apeldoornseweg Vaassen	160				19
6	Verkeerslichten Julianalaan-Deventerstraat-Dorpsstraat Vaassen	120				14
7	Verkeersmaatregelen Oranjeweg Emst buiten bebouwde kom (GVVP)	83	7	7	7	7
8	Verkeersmaatregelen Eekterweg Vaassen (GVVP)	64		6	6	6
9	Realisatie recreatieve fietspaden (Fietstotaalplan Veluwe)	135	11	11	11	11
10	Wijkgericht werken, wijkverkeersplannen en infrastructurele maatregelen in de wijk. Voor de jaren 2012 t/m 2015 € 100.000 per jaar.	400	9	17	26	35
11	Zwijkenkerende rasters	100	15	15	15	15
Totale lasten			111	102	121	166
Baten						
Totale baten			-	-	-	-

Programma 7 Duurzaamheid

Omschrijving programma

Het programma omvat de zorg voor het milieu. De belangrijkste onderwerpen uit het programma zijn milieu, afvalverwijdering en de afvoer van (overtollig) regenwater en afvalwater.

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Gemeentelijk Rioleringsplan 2006-2010
- Afvalbeleidsplan 2007-2011
- Beleid Duurzaamheid 2010-2014

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

- Bevorderen van een duurzame ontwikkeling van de leefomgeving voor nu en toekomstige generaties
- Verbeteren van de milieukwaliteit van de leefomgeving

Wat gaan we daarvoor doen?

Milieu algemeen		Portefeuillehouder J.N. van Nuijs
Activiteiten	Uitvoering in 2012	
1. Uitwerken Gemeentelijk Rioleringsplan.	1. Opstellen plan van aanpak van uitvoeringsmaatregelen en starten met uitvoering.	
<i>Collegeprogramma 2010-2014:</i>		
2. Bepalen en vaststellen van het kernprofiel "Epe: duurzame gemeente".	2. Afronden van besluitvorming.	
3. Organiseren van een lokale klimaatduurzaamheidsconferentie om te komen tot afspraken met de samenleving.	3. Is onderdeel van het voorbereidings-/besluitvormingstraject voor het kernprofiel.	
4. Faciliteren van concrete initiatieven uit de samenleving om de realiseerbaarheid daarvan te vergroten.	4. Afhankelijk van initiatieven.	
5. Onderzoek naar de behoefte en mogelijkheden en op basis daarvan een besluit nemen over het invoeren van een (lokaal) groenfonds om duurzame initiatieven uit de samenleving te stimuleren en te ondersteunen.	5. Besluit nemen over de invoering van een (lokaal) groenfonds op basis van het uitgevoerde onderzoek.	
6. Uitwerken van het onderdeel "maatschappelijke dialoog" uit de "Duurzaamheidsnota 2010-2014".	6. Gerealiseerd.	
7. Opstellen en uitwerken van een uitvoeringsprogramma "Duurzaamheid" met de activiteiten voor de bestuursperiode 2010-2014.	7. Gerealiseerd.	
<i>Toelichting:</i>		
1. De vaststelling van het rioleringsplan vindt naar verwachting eind 2011 plaats.		
4 t/m 9. De activiteiten zijn uitwerkingen van de prestatieafspraken 1 t/m 4 behorend bij het thema Kansen voor duurzaamheid.		

Afvalinzameling en -verwerking		Portefeuillehouder J.N. van Nuijs
Activiteiten:	Uitvoering in 2012:	
Collegeprogramma 2010-2014: 1. Opstellen en uitwerken van het lokaal programma "Afval 2030" waarin opgenomen is de inzamelstructuur te optimaliseren zodanig dat de hoeveelheid restafval in 2014 t.o.v. 2009 met 40% is verminderd.		1. Opstellen plan van aanpak van uitvoeringsmaatregelen en starten met de uitvoering.
Toelichting: 1. De activiteit is een uitwerking van prestatieafspraken 5 behorend bij thema Kansen voor duurzaamheid. De vaststelling van het afvalbeleidsplan vindt naar verwachting eind 2011 plaats.		

Wat mag dat kosten?

	Bedragen * € 1.000					
	Realisatie 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Lasten bestaand beleid	5.584	5.732	6.142	6.142	5.971	5.971
Lasten nieuw beleid			15			
Lasten totaal	5.584	5.732	6.157	6.142	5.971	5.971
Baten bestaand beleid	5.402	5.443	5.985	5.985	5.985	5.985
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	5.402	5.443	5.985	5.985	5.985	5.985
Saldo	-182	-289	-172	-157	14	14

Specificatie lasten en baten nieuw beleid

Bedragen * € 1.000		Begrotingsjaar			
		2012	2013	2014	2015
Lasten					
<u>Meerjarenramingen:</u>					
1	Water en energie (onderzoek haalbaarheid energiewinning) (dekking uit eenmalige middelen)	15			
<u>Meerjareninvesteringsplan:</u>					
	<u>Invest. bedrag:</u>				
1	Gemeentelijk Rioleringsplan GRP 2012 t/m 2015 *	5.417			
2	Bergbezinkbassin/extra afkoppelen 2013 *	1.530			
3	Opstellen beleid grondwaterfluctuatie zone 2014 *	10			
Totale lasten		15	-	-	-
Baten					
Totale baten		-	-	-	-
* De kapitaallasten van deze investeringen zijn (nog) niet geraamd. Gebruikelijk is dat deze lasten in het jaar volgend op de investering worden geraamd en dan worden gedekt in de tarieven. Voorbeeld: in de tariefstelling voor de begroting 2012 worden de kapitaallasten van de in 2011 uitgevoerde investeringen verwerkt. Voor een specificatie van de investeringen wordt verwezen naar bijlage 8.					

Programma 8 Toezicht en handhaving

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen vergunningverlening, controle op uitvoering en handhaving van wet- en regelgeving en de algemene plaatselijke verordening. Er bestaat een relatie met programma 4 "Leefbaar en veilig".

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Handhavingskader 2007-2010
- Algemene Plaatselijke Verordening (2008)

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

- Versterken van handhaving en toezicht

Wat gaan we daarvoor doen?

Vergunningverlening/handhaving		Portefeuillehouder: R. de Vries
Activiteiten:	Uitvoering in 2012:	
1. Realiseren regionale uitvoeringsdiensten (RUD) voor vergunningverlening en handhaving.	1.	Implementeren RUD die per 1-1-2013 operationeel is.
2. Handhaven permanente bewoning recreatieobjecten.	2.	Afronden lopende projecten en bezwaarprocedures.
3. Opstellen handhavingkader 2012-2013	3.	Vaststellen van handhavingkader.
4. Implementeren taken toezicht en handhaving drank- en horecawetgeving.	4.	Invulling geven aan de nieuwe taken toezicht en handhaving drank en horeca.
Toelichting:		
1.	De voorbereiding vindt plaats met gemeenten in de Regio Stedendriehoek en richt zich in eerste instantie op de milieutaken.	
4.	Het gaat om een wettelijke taak die gedecentraliseerd wordt naar de gemeente.	

Wat mag dat kosten?

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Lasten bestaand beleid	1.696	1.704	1.680	1.680	1.680	1.680
Lasten nieuw beleid			60	60	60	60
Lasten totaal	1.696	1.704	1.740	1.740	1.740	1.740
Baten bestaand beleid	189	83	87	87	87	87
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	189	83	87	87	87	87
Saldo	-1.507	-1.621	-1.653	-1.653	-1.653	-1.653

Specificatie lasten en baten nieuw beleid

		Begrotingsjaar			
		2012	2013	2014	2015
Bedragen * € 1.000					
Lasten					
Meerjarenramingen:					
1 Toezicht en handhaving drank- en horecawet		60	60	60	60
Totale lasten		60	60	60	60
Baten					
Totale baten		-	-	-	-

Pijler: Economie

Kenmerken Economisch Beleid

Het economisch beleid is voor wat betreft de mogelijkheden in belangrijke mate gebonden aan de ruimtelijke mogelijkheden. Vanwege de omgeving zijn er vele randvoorwaarden als gevolg van de aanwezige natuur. Daarnaast hangt lokaal economisch beleid nauw samen met de ontwikkelingen en mogelijkheden in de Regio Stedendriehoek.

De regio kent een grote economische diversiteit: van sterke industriële bedrijvigheid, veelzijdige zakelijke diensten, grote maatschappelijke en gezondheidsinstellingen tot belangrijke toeristische bedrijfssectoren. De regionale economie en werkgelegenheidsontwikkeling zijn stabiel. Een regionale aanpak is wenselijk omdat ondernemers niet lokaal opereren, hun netwerken zich minimaal op regionaal niveau bevinden en werknemers werken in veel gevallen niet in hun eigen gemeente. De zeven gemeenten en de partners vinden dat versterking van de regionale economie nodig is.

Het economisch beleid heeft een lokale en een regionale component.

1. **Lokaal.** Zorgen voor een gezonde (stedelijke en plattelands-) economie. Acties zijn gericht op: faciliteren lokale economie via voldoende vestigingsmogelijkheden, herstructurering centra Epe en Vaassen, realiseren vitaal platteland (landbouw, kleinschalige economische functies in zorg, wellness en leisure), innovatieve zorgconcepten, lokaal verzorgend voorzieningenniveau in de kernen met in Epe en Vaassen bovenlokale voorzieningen, recreatie en toerisme in buitengebied.
2. **Regionaal.** Werken aan een samenhangende arbeidsmarkt en een goed ondernemersklimaat. De uitwerking vindt plaats langs drie actielijnen: versterken van het innovatief vermogen bij ondernemingen; integrale en vraaggestuurde aanpak van arbeidsmarktproblemen; verbeteren van het vestigingsklimaat gericht op investeringsklimaat in de regio; economie, kennis, vernieuwing, arbeidsmarkt). Voor elk van deze actielijnen geldt dat er extra focus ligt op de sectoren maakindustrie, wellness & zorg en energie/duurzaamheid.

Collegeakkoord 2010-2014:

Thema: Kansen voor participatie

Vergroten maatschappelijke participatie

Ondersteuning bieden aan mensen, jong en oud, die (tijdelijk) niet kunnen deelnemen aan de samenleving. Hiervoor kunnen zowel lokale als regionale activiteiten ingezet worden, gericht op onder meer werk, scholing, zorg en opvang.

Prestatieafspraken:

1. Mensen met een uitkering activeren via werk, opleiding, vrijwilligerswerk of dagbesteding.
2. Behouden of uitbreiden van werkgelegenheid in de gemeente en de regio met specifieke aandacht voor zorg en toerisme.

Tegengaan armoede

Oplossen van financiële beperkingen of schulden van mensen om deelname aan de samenleving niet te belemmeren. In eerste instantie door mensen zelf, eventueel met ondersteuning vanuit onder meer de bijstand en het minimabeleid. Verkrijgen van voldoende inkomsten uit werk is ook een belangrijke factor.

Prestatieafspraken:

1. Herijken van het bestaande minimabeleid via de "meedoenregeling" en het "schoolfonds".
2. Herijken van het bestaande project schuldhulpverlening.

Thema: Kansen voor lokale economie door toerisme en recreatie

Versterken toeristisch profiel gemeente Epe

Bepalen van een sterk profiel om Epe aantrekkelijk te houden voor toeristen. Hoofdpijnen voor de profielkeuze liggen in het natuurgebied de Veluwe waar Epe in ligt, de cultuurwaarden die Epe bezit en de gewenste doelgroepen als gezinnen en specifiek de bezoekers van 40-60 jaar en ouder.

Prestatieafspraken:

1. Het profiel met het onderscheidende en specifieke karakter van Epe is vastgesteld.
2. Het realiseren van een goede toeristische informatievoorziening.

Verbeteren kwaliteit recreatie/ toerisme

Optimaliseren van het product recreatie en toerisme door de vraag, doelgroepen en toekomstige ontwikkelingen beter op elkaar af te stemmen.

Prestatieafspraken:

1. Ondernemers en gemeente hebben keuzes gemaakt in het gewenste aanbod uitgaande van het gemeentelijk profiel en geven daar invulling aan.
2. De economische effecten van recreatie en toerisme op de gemeente zijn onderzocht.

Aansturing programma's

De hiervoor beschreven kenmerken van het beleid en de vermelde thema's uit het collegeakkoord sturen de hierna volgende programma's aan.

Programma 9 Bedrijvigheid

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen lokale economie (waaronder werkgelegenheid, bedrijfsterrain), agrarische aangelegenheden, recreatie en toerisme. De gemeentelijke rol is voorwaardenscheppend (vestigingsmogelijkheden voor bedrijven, goede ontsluiting en bereikbaarheid, goed beheer van de openbare ruimte) en faciliterend (informatievoorziening, dienstverlening). Er bestaat een relatie met programma 5 "Ruimte en wonen" (economische aspecten in planontwikkeling en bestemmingsplannen).

Relevante nota's (kerndocumenten)

- "Epe, natuurlijk anders" (Recreatie en toerisme) (2007)
- Economische visie Regio Stedendriehoek (2009)
- Visie bedrijfsterrain (2008)
- Detailhandelsbeleid (2008)

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

- o Behouden en verder uitbouwen van sterk vertegenwoordigende beroepssectoren (onder meer industrie, zorg en dienstverlening, recreatie en toerisme, detailhandel)
- o Vergroten van de aantrekkelijkheid van de gemeente Epe op het terrein van recreatie en toerisme

Wat gaan we daarvoor doen?

Recreatie en toerisme		Portefeuillehouder R. de Vries
Activiteiten	Uitvoering in 2012	
1. Realiseren goed bewegwijzerde routenetwerken (o.a. wandelen en dorpscentra).	1.	Plan opstellen voor een wandelnetwerk en de bewegwijzering in de dorpscentra.
2. Inzetten stimuleringsbudget recreatie en toerisme / kunst en cultuur.	2.	Subsidieafspraken maken met professionele en vrijwillige organisaties over te leveren producten en activiteiten.
<i>Collegeprogramma 2010-2014:</i>		
3. Evaluatie van de ontwikkelingen op het terrein van recreatie en toerisme.	3.	Afronden van evaluatie.
4. Bepalen van het toeristisch profiel voor Epe dat richting geeft aan de toekomstige ontwikkelingen.	4.	Afronden van besluitvorming.
5. Afsluiten van een dienstverleningsovereenkomst met het Veluws Bureau voor Toerisme over promotie en marketing met specifieke aandacht voor een lokale invulling.	5.	Gerealiseerd.
6. Inventariseren van en een keuze maken voor de in te zetten moderne (technische) middelen om een zo groot mogelijk publiek te bereiken.	6.	Keuzes maken op basis van het vastgestelde toeristische profiel.
7. Opstellen en uitvoeren van een gezamenlijk plan van aanpak van gerichte activiteiten uitgaande van het gemeentelijk toeristisch profiel.	7.	a. Afronden onderzoek naar organisatievorm om lokale organisatie(s) gestalte te laten geven aan de uitvoering van het toeristisch profiel; b. Gezamenlijk opstellen plan van aanpak activiteitenaanbod.
8. Uitvoeren van een meting naar de directe en indirecte economische effecten van recreatie en toerisme.	8.	Uitvoering van een 0 meting aan de hand van het toeristisch profiel.
<i>Toelichting:</i>		
4.	Het huidige profiel is opgenomen in de beleidsnota "Epe, natuurlijk anders".	
8.	In 2011 vindt er een breed onderzoek plaats. Vervolgens de 0-meting op basis van het toeristisch profiel. Eens per twee jaar is er een vervolgmeting.	
3 t/m 5.	De activiteiten zijn uitwerkingen van de prestatieafspraken 1, 2, 3 en 4 behorend bij thema Kansen voor lokale economie door toerisme en recreatie.	

Lokale/regionale economie		Portefeuillehouder R. de Vries
Activiteiten:	Uitvoering in 2012:	
1. Sluiten van een overeenkomst over de verplaatsing van het dierenpark met de provincie, waterschap en initiatiefnemer.	1. a. Sluiten van een overeenkomst; b. start herziening bestemmingsplan voor de locatie Wissel en Vemde.	
2. Ontwikkelen visie op de warenmarkten in de dorpen.	2. Opstellen beleidsnotitie en besluitvorming daarover.	
Collegeprogramma 2010-2014:		
3. Opstellen en uitvoeren van een actieprogramma arbeidsmarkt via het Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid Stedendriehoek.	3. a. Selectie van projecten uitgaande van de strategische agenda en vervolgens uitvoeren; b. bepalen organisatievorm voor samenwerking Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid Stedendriehoek (RPA) met bestuurlijk Economisch Platform Stedendriehoek.	
Toelichting:		
2. Aanleiding voor deze activiteit is de teruglopende omvang van de markten. Daarmee in verband speelt ook de verhouding kosten en opbrengsten.		
3. De activiteit is een uitwerking van prestatieafspraken 3 behorend bij thema Kansen voor participatie. Het Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid Stedendriehoek (RPA) en bestuurlijk Economisch Platform Stedendriehoek (bEPS) werken nauw samen en hebben in 2011 gezamenlijk een strategische agenda opgesteld.		

Wat mag dat kosten?

Bedragen * € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lasten bestaand beleid	583	686	604	604	604	604
Lasten nieuw beleid			35	35	35	35
Lasten totaal	583	686	639	639	639	639
Baten bestaand beleid	1.470	73	74	74	74	74
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	1.470	73	74	74	74	74
Saldo	887	-613	-565	-565	-565	-565

Specificatie lasten en baten nieuw beleid

Bedragen * € 1.000		Begrotingsjaar			
		2012	2013	2014	2015
Lasten					
<i>Meerjarenramingen:</i>					
1	Ontwikkeling Apeldoorns kanaal	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
2	Stedendriehoek onderneemt (uitvoeringsprogramma)	35	35	35	35
Totale lasten		35	35	35	35
Baten					
Totale baten		-	-	-	-

Programma 10 Weer aan het werk

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen die samenhangen met de uitvoering van de Wet Werk en Bijstand. De uitvoeringspraktijk is neergelegd in verordeningen. Er bestaat een relatie met programma 3 "Zorg en opvang" (bevorderen zelfredzaamheid).

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Kadernota Wet Werk en Bijstand "Reilen en zellen" (2009)
- Minimabeleid "Iedereen doet mee!" (2008)
- Visie Modernisering WSW (2008)
- Sociale Agenda 2009-2015

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

- Vergroten van maatschappelijke participatie van mensen zonder werk
- Verminderen van de schuldenproblematiek van Eper inwoners
- Verminderen van armoede bij ouderen en gezinnen met een minimuminkomen

Wat gaan we daarvoor doen?

Arbeidsparticipatie		Portefeuillehouder R. de Vries
Activiteiten	Uitvoering in 2012:	
1. Verhogen uitstroompercentage WWB.	1. Activiteiten gericht op het opdoen van werkervaring en het volgen van scholing door de werkgeversbenadering en gerichte projecten.	
2. Uitvoeren Wet Sociale Werkvoorziening.	2. Toezien op uitvoering wet.	
3. Voorbereiding en implementatie Wet Werken naar Vermogen.	3. Regionaal en lokaal oriënteren en voorbereiden op de nieuwe wet. Opstellen plan van aanpak.	
Collegeprogramma 2010-2014:		
4. Opstellen van trajectplannen voor uitkeringsgerechtigden zonder perspectief op betaald werk.	4. Uitkeringsgerechtigden een trajectplan aanbieden die de re-integratie bevordert.	
Toelichting:		
2. De Felua-groep voert deze wet uit voor de Gemeente Epe, Heerde en Apeldoorn.		
3. De Wet Werken naar Vermogen (WWNV) geldt vanaf 1-1-2013 voor iedereen met arbeidsvermogen die voorheen een beroep zou doen op de Wet Wajong, de Wsw of de WWB/WIJ. Voor mensen die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn blijft de Wet Wajong bestaan. Voor mensen die niet in staat zijn om bij een reguliere werkgever aan de slag te gaan, kunnen gemeenten vanaf 1-1-2013 gebruik maken van het instrument „beschut werken" (voorheen onderdeel van Wsw).		
4. De activiteit is een uitwerking van prestatieafspraken 1 behorend bij het thema Kansen voor participatie.		

Uitkeringen WWB/inkomensondersteuning		Portefeuillehouder R. de Vries
Activiteiten:	Uitvoering in 2012:	
<i>Collegeprogramma 2010-2014:</i>		
1. De uitvoering van de regelingen "meedoen/ schoolfonds" (minimabeleid) afstemmen op de resultaten van de evaluatie en het beschikbare budget.	1. Gerealiseerd.	
2. De uitvoering van de regeling schuldhelpverlening afstemmen op de nieuwe wetgeving en het beschikbare budget.	2. Gerealiseerd.	
<i>Toelichting:</i>		
1, 2. De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafspraken 4 en 5 behorend bij het thema Kansen voor participatie.		
2. Het betreft een open eind financiering.		

Wat mag dat kosten?

	Bedragen * € 1.000					
	Realisatie 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Lasten bestaand beleid	14.468	14.512	13.753	13.771	13.790	14.024
Lasten nieuw beleid						
Lasten totaal	14.468	14.512	13.753	13.771	13.790	14.024
Baten bestaand beleid	11.641	11.045	10.786	10.786	10.786	10.786
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	11.641	11.045	10.786	10.786	10.786	10.786
Saldo	-2.827	-3.467	-2.967	-2.985	-3.004	-3.238

Specificatie lasten en baten nieuw beleid

Bedragen * € 1.000		Begrotingsjaar			
		2012	2013	2014	2015
Lasten					
Totale lasten		-	-	-	-
Baten					
Totale baten		-	-	-	-

Pijler: Bestuur

Kenmerken Bestuurlijke inzet

De inzet is burger en klantgericht werken. Daartoe is een organisatie opgezet met als hoofdlijnen de dialoog aangaan met burgers, adequaat inspelen op ontwikkelingen en een klantgerichte dienstverlening. De koers is de organisatie verder te verbeteren en te vernieuwen en toekomstbestendig te maken voor een adequate taakuitvoering.

De opvattingen over de gemeentelijke taakuitvoering zijn : de gemeente meer als regisseur en de uitvoering meer bij burgers en derden; meer betrokkenheid van en samenwerken met burgers en maatschappelijke organisaties en bedrijven; meer wijkgericht werken; zakelijk en efficiënt werken; actief mogelijkheden zoeken om de uitvoering in samenwerking met andere gemeenten te doen.

De twee gemeentelijke hoofdtaken zijn het realiseren van maatschappelijke effecten samen met burgers en partners en het leveren van directe publieke dienstverlening (gemeentelijke diensten en producten). De verbetering en vernieuwing van de organisatie zit in het verder doorontwikkelen van het sturingsmodel "regie" (sturen-leiden-coördineren) en in samenhang daarmee de ontwikkeling van het nieuwe dienstverleningsconcept met ondersteuning van moderne informatie- en communicatietechnologie. Dit leidt tot een nieuwe oriëntatie op het gemeentelijk takenpakket en de samenwerking met burgers en maatschappelijke organisaties.

De vorming en uitvoering van beleid doet de gemeente steeds meer in samenwerking met derden. Vanuit bestuurlijk oogpunt vraagt het heldere gemeentelijke standpunten en rolbepaling (wat wil ik bereiken, hoe doe ik dat en met wie). Van de organisatie vraagt dit een ontwikkeling naar een flexibele, en kwalitatief hoogwaardige, compacte organisatie die effectief en responsief kan opereren.

Collegeakkoord 2010-2014:

Thema: Kansen voor dienstverlening

Goede dienstverlening

De gemeentelijke dienstverlening dient goed, modern en afgestemd te zijn op de burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven. Daarbij zoveel mogelijk gebruikmakend van de beschikbare technologische mogelijkheden (ICT).

Prestatieafspraken:

1. Een geactualiseerde visie op de gemeentelijke dienstverlening gebaseerd op de wettelijke verplichtingen, de gewenste serviceverlening aan de burger, een grotere inzet van digitale dienstverlening, het leveren van diensten in ketensamenwerking.
2. Het Klant Contact Centrum is opgezet en is de plek van waaruit de overheidsdiensten worden geleverd en van waaruit de vragen van burgers worden gecoördineerd.

Heldere communicatie burgers-overheid

Het gemeentelijk handelen moet helder en duidelijk zijn. Het betekent open staan voor burgers, een klantvriendelijke houding en een goede informatievoorziening.

Prestatieafspraken:

1. Informatie over gemeentelijke plannen, initiatieven en besluiten zijn voor de burgers gemakkelijk verkrijgbaar (digitaal, nieuwsbladen, leespunten in het dorp).
2. Burgerparticipatie is helder vormgegeven uitgaande van de participatiewijzer.

Moderne ambtelijke organisatie

De organisatie ontwikkelt zich verder naar een flexibele en kwalitatief hoogwaardige, compacte organisatie gebaseerd op het regiemodel en past de werkprocessen daarop aan. De gemeente richt zich meer op "sturen-leiden-coördineren" en laat de uitvoering zoveel mogelijk aan burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven. De gemeente vervult ook een ondersteunende rol naar partijen.

Prestatieafspraken:

1. De gemeentelijke organisatie is zodanig ingericht dat zij kan werken volgens het model "Regiegemeente".

Aansturing programma's

De hiervoor beschreven kenmerken van het beleid en de vermelde thema's uit het collegeakkoord stuurt het hierna volgende programma aan.

Programma 11 Bestuur en organisatie

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen algemeen bestuur, personeel, informatievoorziening, organisatie, financiën, huisvesting, juridische zaken, communicatie en andere bedrijfsmiddelen zoals post, repro en facilitaire zaken.

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Bestuurs- en Management Concept (2002)
- Visie Regiegemeente (2010)
- Visie gemeentelijke dienstverlening (2010)
- Visie op elektronische overheid (I-visie) (2008)
- Strategische visie op communicatie (2011)
- Notitie Planning en Control (2005)

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

- Ontwikkelen van een klantgerichte organisatie die gericht is op een snelle, correcte en integere dienstverlening
- Ontwikkelen van een op de samenleving gerichte organisatie die de dialoog aangaat met burgers en flexibel en slagvaardig inspeelt op ontwikkelingen en behoeftes
- Ontwikkelen van een organisatie waarbij het resultaat voorop staat en alles draait om het willen bereiken van de afgesproken doelen met een efficiënte en rechtmatige inzet van middelen

Wat gaan we daarvoor doen?

Planning en control		Portefeuillehouder: R. de Vries
Activiteiten	Uitvoering in 2012	
1. Verbeteren planning en control cyclus.	1. a. veranderen inrichting programmabegroting; b. uitwerken eenduidige doelen en indicatorenset voor gebruik in programmabegroting en beleidskaders; c. actualiseren bestuurlijke inrichting planning- en controlcyclus.	
2. Uitvoeren jaarlijks onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van (delen van) programma's en paragrafen en van (onderdelen van) de organisatie-eenheden.	2. Uitwerken van diverse interne onderzoeksopdrachten ter verlaging van de overheadkosten.	
Collegeprogramma 2010-2014:		
3. Hanteren uitgangspunten voor solide financieel beleid.	3. Uitgangspunten worden toegepast bij jaarrekening, perspectiefnota en begroting.	
Toelichting:		
1. a. De programmabegroting wordt nog meer toegespitst op overzichtelijke bestuurlijke informatievoorziening; c. Centraal staat welke onderdelen uit de bestaande planning- en controlicyclus te handhaven.		
3. Activiteit is opgenomen in de financiële paragraaf en bevat de principes en richtlijnen voor het te voeren financieel beleid.		

Burger en bestuur		Portefeuillehouder R. de Vries/Burgemeester	
Activiteiten:		Uitvoering in 2012:	
1. Actualiseren van de toekomstvisie. 2. Uitwerken Strategische visie communicatie		1. Afronden besluitvorming toekomstvisie. 2. a. Afronden implementatie werkwijze burgerparticipatie; b. Afronden communicatieplan voor raad; c. Heroriëntatie op gebruik van middelen voor externe communicatie.	
Collegeprogramma 2010-2014:			
3. Voortzetten bestaande informatievoorziening via de gemeentelijke website en de gemeentelijke nieuwspagina.		3. Is onderdeel van activiteit 2c hiervoor.	
4. Onderzoek naar de organisatie en inrichting van fysieke informatiepunten in de dorpen.		4. Is onderdeel van activiteit 2c hiervoor.	
5. Burgerparticipatie vormgeven volgens de "participatieladder of- wijzer".		5. Zie activiteit 2a hiervoor.	
6. Aanpassen van bestaande inspraakverordening.		6. Niet nodig.	
Toelichting:			
6. In de Strategische visie op communicatie is aangegeven de werkwijze volgens de participatieladder niet op te nemen in de bestaande inspraakverordening, want toepassing blijft per onderwerp maatwerk.			
3 t/m 6 De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafspraken 3 en 4 behorend bij thema Kansen voor dienstverlening.			

Dienstverlening		Portefeuillehouder: R. de Vries	
Activiteiten:		Uitvoering in 2012:	
1. Implementeren dienstverleningsvisie in organisatie		1. Uitwerking van de activiteiten uit plan van aanpak binnen het kader van de agenda i-NUP.	
Collegeprogramma 2010-2014:			
2. Opstellen van een geactualiseerd visiedocument op de gemeentelijke dienstverlening met een plan van aanpak.		2. Gerealiseerd.	
3. Uitvoeren van de projectopdracht inzake het Klant Contact Centrum zoals opgenomen in het realisatieplan EGEM.		3. Is onderdeel van het implementeren van de dienstverleningsvisie.	
4. Opstellen van het programma "Regiegemeente" en deze vertalen naar een plan van aanpak.		4. Gerealiseerd.	
Toelichting:			
1. (Lokale) overheden hebben een gezamenlijke overheidsbrede agenda vastgesteld voor dienstverlening en e-overheid. Deze agenda is verwoord in het i-NUP (implementatie Nationaal Uitvoeringsprogramma dienstverlening en e-overheid)			
2. In 2010 zijn de visie en het plan van aanpak vastgesteld.			
4. De uit te werken activiteiten zijn opgenomen in de diverse programmaonderdelen en in de werkplannen van de afdelingen.			
2 t/m 4. De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafspraken 1,2 en 5 behorend bij thema Kansen voor dienstverlening.			

Wat mag dat kosten?

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Lasten bestaand beleid	16.976	10.800	7.665	8.620	9.448	8.215
Lasten nieuw beleid			-217	-590	-819	-909
Lasten totaal	16.976	10.800	7.448	8.030	8.629	7.306
Baten bestaand beleid	14.627	18.546	3.693	4.082	4.075	3.557
Baten nieuw beleid			180	30	20	
Baten totaal	14.627	18.512	3.873	4.112	4.095	3.557
Saldo	-2.349	7.712	-3.575	-3.918	-4.534	-3.749

Specificatie lasten en baten nieuw beleid

Bedragen * € 1.000		Begrotingsjaar			
		2012	2013	2014	2015
Lasten					
<u>Meerjarenramingen:</u>					
1	Ombuigingen: uitgaven verlagingen	250-	657-	921-	1.046-
<u>Meerjareninvesteringsplan:</u>					
	<u>Invest. bedrag:</u>				
1	Vervanging bedrijfsmiddelen Openbare Ruimte voor 2012 t/m 2015: € 214.200 per jaar.	857	33	67	102
2	Vervanging bedrijfsmiddelen ICT voor de jaren 2012 t/m 2015: € 370.000 per jaar gedekt uit de reserve ICT.	1.480	-	-	-
Totale lasten		-217	-590	-819	-909
Baten					
<u>Meerjarenramingen:</u>					
1	Onttrekking aan eenmalige middelen tbv AED's, bestemmingsplan, GUP, Landschapsversterking, herstelplan Cannenburgherbrug, water en energie.	180	30	20	
Totale baten		180	30	20	0

Overzicht algemene dekkingsmiddelen en “onvoorzien”

Omschrijving

De algemene dekkingsmiddelen kenmerken zich door hun vrije bestedingsdoel. De belangrijkste algemene dekkingsmiddelen zijn de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de onroerende-zaakbelastingen. In het overzicht worden dan ook de baten vermeld die niet reeds in de diverse programma's zijn opgenomen.

In dit hoofdstuk is eveneens het in de begroting opgenomen bedrag voor 'onvoorziene uitgaven' opgenomen.

Overzicht

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Realisatie 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Onroerende-zaakbelasting	3.721	4.157	4.331	4.757	5.103	5.377
Hondenbelasting	75	109	115	115	115	115
Precariobelasting	29	53	53	53	53	53
Forensenbelasting	307	332	358	358	358	358
Toeristenbelasting	498	491	577	577	577	577
Algemene uitkering ¹	28.395	27.412	27.949	28.075	28.293	27.641
Dividend uitkeringen	227	202	212	212	212	212
Saldo financieringsfunctie ²	- 101	- 477	- 766	-766	-766	-766
Overige alg. dekkingsmidd ³	2.486	1.192	2.305	2.305	2.305	2.305
Totaal	35.637	33.471	35.184	35.686	36.250	35.872
Onvoorziene uitgaven	0	70	71	71	71	71

Belastingopbrengsten

De belastingopbrengsten in het bovenstaande overzicht zijn bruto opgenomen, dat wil zeggen zonder rekening te houden met de kwijtschelding. Voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen.

Algemene uitkering

De Algemene uitkering is gebaseerd op de juni circulaire 2011. Op basis van deze circulaire is een berekening gemaakt waaruit de volgende inkomsten blijken:

Jaar	Algemene uitkering autonoom	Budget WMO	Algemene uitkering totaal
2012	24.554	3.564	28.118
2013	24.680	3.564	28.244
2014	24.898	3.564	28.462
2015	24.246	3.564	27.810

De ontwikkelingen in de algemene uitkering zijn verwerkt in de programmabegroting 2012-2015.

¹ Inclusief WMO budget € 3,56 mln. en € 165.000 inkomstencorrectie a.g.v. behoudzaamheidsreserve.

² Betreft het saldo van (a) de betaalde rente over de aangegane leningen en over de aangetrokken middelen in rekening courant en (b) de ontvangen rente over uitzettingen.

³ De overige algemene dekkingsmiddelen betreft de rente over de eigen financieringsmiddelen vermeerderd met het saldo van de financieringsfunctie.

Dividend

Dividend wordt ontvangen van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en van Waterbedrijf Vitens.

Saldo financieringsfunctie

Onder het saldo van de financieringsfunctie moet worden verstaan het saldo van (a) de betaalde rente over de aangegane leningen en over de aangetrokken middelen in rekening-courant en (b) de ontvangen rente over de uitzettingen.

Overige algemene dekkingsmiddelen

Dit betreft de rente over de eigen financieringsmiddelen vermeerderd met het saldo van de financieringsfunctie.

Onvoorzien

Dit bedrag is in de begroting beschikbaar voor uitgaven welke onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar zijn. De aanwending hiervan vindt plaats in het kader van de 1^e en/of 2^e voortgangsrapportage.

Wat mag dat kosten?

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Lasten bestaand beleid	485	393	557	557	557	557
Lasten nieuw beleid						
Lasten totaal	485	393	557	557	557	557
Baten bestaand beleid	36.122	34.623	35.323	35.575	35.913	35.389
Baten nieuw beleid			154	300	526	672
Baten totaal	36.122	34.623	35.477	35.875	36.439	36.061
Saldo	35.637	34.230	34.920	35.318	35.882	35.504

Specificatie lasten en baten nieuw beleid

Bedragen * € 1.000		Begrotingsjaar			
		2012	2013	2014	2015
Lasten					
Totale lasten		-	-	-	-
Baten					
Meerjarenramingen:					
1 Ombuigingen: inkomstenverhoging door extra verhoging OZB en verhoging precariobelasting en erfpachten (m.i.v. 2014)		154	300	526	672
Totale baten		154	300	526	672

DEEL 2

PARAGRAFEN

Paragraaf 1 Lokale heffingen

1.1 Inleiding

De paragraaf lokale heffingen geeft inzicht in het beleid en de uitvoering ten aanzien van de lokale heffingen. Het gaat hierbij om het beleid op het gebied van de tarieven, de lokale lastendruk en kwietschelding. De gemeentelijke belastingen vormen een onderdeel van de inkomsten van de gemeente. Er zijn algemene dekkingsmiddelen, zoals de onroerende-zaakbelastingen (OZB) en heffingen waarvan de opbrengst moet worden aangewend ter dekking van specifieke kosten, zoals de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

De raad bepaalt het belastingbeleid in beginsel samenhangend met het vaststellen van de begroting. Daar vindt de integrale afweging plaats. Beleidsmatige wijzigingen worden in deze paragraaf van de programmabegroting per belastingsoort – voor zover relevant – toegelicht. Redactionele en technische wijzigingen van de belastingen worden in de afzonderlijke raadsvoorstellen toegelicht.

1.2 Beleidskaders

Het beleid betreffende de lokale heffingen is opgenomen in:

- de diverse belastingverordeningen en –regelingen;
- de nota lokale heffingen;
- de notitie woonlasten;
- het collegeakkoord 2010-2014;
- landelijke wet- en regelgeving.

1.3 Stand van zaken, ontwikkelingen en beleidsaanpassingen

1.3.1 Algemeen tarievenbeleid

In het collegeakkoord is ten aanzien van de lasten voor burgers het volgende bepaald:

- voor de trendmatige verhoging van de belastingen is de inflatie maatgevend. Dit percentage bedraagt 2,25% voor 2012.
- Retributies (heffingen waar een individuele tegenprestatie van de overheid tegenover staat) zijn zoveel mogelijk 100% kostendekkend. Voor plaatselijke verenigingen en instellingen gelden maatschappelijk aanvaardbare tarieven.

1.3.2 Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

De OZB is een algemene heffing die bestaat uit een eigenaren- en gebruikersdeel. Het gebruikersdeel wordt alleen van niet-woningen geheven. Woongedeeltes binnen niet-woningen zijn vrijgesteld van OZB.

Voor het jaar 2012 gelden de WOZ-waarden per peildatum 1-1-2011. De verwachte daling van de waarde wordt gecompenseerd door een tariefsverhoging. In het kader van de ombuigingen worden de tarieven vervolgens reëel met 3,65% verhoogd. De raming voor de totale opbrengst OZB is als volgt:

Woning eigenaar	€	3.291.000
Niet woning eigenaar	-	613.000
Niet woning gebruiker	-	427.000 +
Totaal	€	4.338.000

1.3.3 Reinigingsheffingen

De heffingen dekken de kosten van inzameling en verwerking van huisvuil, bedrijfsafval en het brengen van huisvuil. Deze verhaalbare lasten stijgen met 3,2%. Vorig jaar is besloten om de tarieven de komende jaren geleidelijk met 4% extra (boven de inflatiecorrectie) te laten stijgen totdat weer 100% kostendekking is bereikt.

De raming van de opbrengst reinigingsheffingen⁴ is als volgt:

Afvalstoffenheffing	€	3.613.000
Reinigingsrechten	-	79.000 +
Totaal	€	3.617.000

1.3.4 Rioolheffing

In het gemeentelijk rioleringsplan 2011 is aangegeven dat keuzes met betrekking tot de bekostigingssystematiek van de watertaken die op de gemeente rusten in de loop van de planperiode opgepakt zullen worden. Voor 2012 is uitgegaan van ongewijzigd beleid. Het nieuwe GRP voorziet in extra investeringen die in de toekomst zullen leiden tot hogere lasten en dus ook hogere tarieven.

Vorig jaar is besloten om de egalisatiereserve behoedzaam in te zetten om tariefsverhogingen zoveel mogelijk gelijkmatig te laten verlopen. Daarbij is besloten de tarieven extra te verhogen met 5% om op termijn de kosten voor 100% te kunnen blijven verhalen. Doordat de verhaalbare lasten met 7% toenemen, voornamelijk als gevolg van gestegen kapitaallasten door afkoppelprojecten, zal naar verwachting in 2013 en 2014 een hogere tariefsstijging nodig zijn dan vorig jaar voorzien om kostendekkend te blijven.

De raming van de opbrengst rioolheffing⁴ is als volgt:

Eigenaren heffing	€	1.101.000
Gebruikers heffing	-	788.000 +
Totaal	€	1.889.000

Versneld afschrijven op investeringen riool

Nu worden investeringen in het riool gefinancierd met geleend geld. Vanwege de lange afschrijvingsduur (40 jaar) brengt dit hoge rentelasten met zich mee. Voor andere investeringen wordt zoveel mogelijk gespaard om de investering in één keer te kunnen afboeken. Gelet op de omvang van de investeringen in het riool is dat daar niet haalbaar. Het is wel mogelijk om een reserve te gebruiken waarmee versneld op de investering wordt afgeschreven.

Wij stellen voor om met ingang van de jaarrekening 2011 een nieuwe reserve riool in te stellen. Deze wordt gevoed met een eventueel overschot op de jaarrekening op het product riolering. Het daaropvolgende jaar wordt dit overschot gebruikt om versneld af te schrijven op de investering. Dat leidt tot structureel lagere kapitaallasten. Een eventueel tekort op rekeningbasis (dat gelet op de werkelijke uitkomsten in de afgelopen jaren niet wordt verwacht), zal binnen de rioolheffing worden opgevangen. Een eventueel tekort in de tariefsegalisatie reserve, werkt door in een tariefsverhoging. Als in enig jaar de lasten incidenteel dalen – hetgeen overigens ook niet verwacht wordt – dan wordt direct een extra afschrijving geraamd zodat de lasten en baten weer in evenwicht zijn.

1.3.5 Forensenbelasting

De WOZ-waarde is de grondslag voor de heffing. Het minimumtarief van de forensenbelasting is gekoppeld aan het tarief voor een jaarplaats bij de toeristenbelasting. De opbrengst is geraamd op € 358.000.

1.3.6 Hondenbelasting

De hondenbelasting is een doelbelasting. Er is een koppeling tussen de (kosten van) voorzieningen voor hondenbezitters en de heffing. Die voorzieningen worden alleen binnen de kommen getroffen, zodat het buitengebied is vrijgesteld. De opbrengst is geraamd op € 115.000.

1.3.7 Precariobelasting

Deze belasting wordt geheven voor het hebben van voorwerpen op, onder of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. Met ingang van 2012 wordt ook voor kermissen en circussen precario geheven. Heffing bij braderieën zal plaatsvinden met ingang van 2013, gelet op het

⁴ De opbrengst betreft alleen de opbrengst uit de heffingen en is derhalve exclusief waardecorrectie, mutaties in de bestemmingsreserve en eventueel overige baten.

noodzakelijke overleg met de betrokken partijen. De totale opbrengst van de precariobelasting is in 2012 geraamd op € 47.000.

1.3.8 Toeristenbelasting

Het aantal overnachtingen van toeristen is de basis voor deze belasting. Dat aantal is gebaseerd op het gemiddelde van de afgelopen jaren. Zie ook bij 1.3.5. forensenbelasting voor de wijziging van beleid. In het collegeakkoord is een koppeling gelegd tussen (extra) toeristische uitgaven en een verhoging van de toeristenbelasting. Voor 2012 bedraagt dat naar verwachting € 42.000. Samen met de trendmatige stijging leidt dit tot een tarief van € 0,90. De opbrengst wordt geraamd op € 577.000.

1.3.9 Baatbelasting riolering en rioolaanleg- en aansluitgeld

Deze belastingen dienen ter dekking van de kosten die gemoeid zijn met de aanleg van riolering. In het buitengebied is de aanleg van riolering voltooid. We stellen daarom geen nieuwe verordening baatbelasting meer vast. De geraamde opbrengst bedraagt € 31.000.

Het tarief voor het rioolaanleg- en aansluitgeld wordt jaarlijks met het inflatiepercentage verhoogd. De opbrengst wordt geraamd op € 18.000.

1.3.10 Begraafrechten

De verhaalbare kosten stijgen met ongeveer 5%. Er is een voorziening ingesteld om de kosten van onderhoud – ook in de toekomst – te kunnen bekostigen. Momenteel loopt het onderzoek naar de benodigde hoogte van de voorziening nog. Los daarvan is geconstateerd dat een ingreep noodzakelijk is om te voorkomen dat deze, zoals het zich nu laat aanzien, in 8 jaar leeg loopt. Om deze teruggang tegen te gaan is een tariefsverhoging noodzakelijk. Door het tarief de komende vijf jaar met 3,25% boven de kostenstijging te verhogen stabiliseert de voorziening op ongeveer 81% van het huidige niveau, uitgaande van overigens gelijkblijvende omstandigheden. Epe heeft in vergelijking met andere gemeenten op dit moment gematigde tarieven.

Voor de kostenonderbouwing is voor het eerst gebruik gemaakt van het VNG-model kostentoerekening. Dat heeft niet geleid tot meer of minder kostenverhaal dan in het verleden. De geraamde opbrengsten en lasten bedragen € 768.000.

1.3.11 Leges

Leges betreffen vergoedingen voor allerlei gemeentelijke dienstverlening (o.a. vergunningen, paspoorten, trouwen). De berekeningsmethodiek is in 2009 vastgelegd. In totaal wordt 83% van de kosten verhaald. De opbrengst wordt geraamd op € 1.468.000.

Vorig jaar is besloten om de bouwleges in twee jaar weer 100% kostendekkend te maken door middel van kostenverlagingen en/of inkomstenverhogingen. Naast lagere kostentoerekening wordt hiertoe een extra tariefsverhoging van 5% ingezet.

Het Rijk gaat een maximumtarief invoeren voor het rijbewijs. Dat zal liggen onder het huidige tarief van Epe, waardoor daar niet alle lasten meer verhaald kunnen worden.

Vanwege prioritering van werkzaamheden is er nog geen gebruik gemaakt van het nieuwe VNG-model voor de Wabo-leges. Dit model zal in 2012 geïmplementeerd worden, zodat het bij de begroting 2013 gebruikt kan worden.

1.3.12 Marktgeld

De ambulante handel op de markt vertoont de laatste jaren een dalende tendens. Dit heeft geleid tot herstructurering van de markt. De lasten van de exploitatie van de markt nemen echter niet af. Om de lasten te kunnen blijven dekken is een reële tariefsverhoging nodig van 17,6%. De opbrengst wordt geraamd op € 58.000.

De tariefsverhoging is aanleiding om te onderzoeken hoe de kosten en opbrengsten van de markt zich in de afgelopen jaren hebben ontwikkeld en naar verwachting zullen ontwikkelen. Tevens wordt bezien hoe de bezetting van de markt is en wat de plaats/functie van de markt is. De marktcommissie wordt hierbij betrokken. Op basis van die onderzoek wordt een voorstel gedaan over de mate waarin beleidswijzigingen noodzakelijk zijn.

1.4 Kengetallen Belastingen

1.4.1 Kostendekking

In onderstaand overzicht is de geraamde mate van kostendekking van de diverse producten opgenomen. In de raadsvoorstellen betreffende de wijzigingen van de belastingverordeningen wordt deze kostendekking nader gespecificeerd.

Product	Lasten (in euro)	Baten* (in euro)	dekking
leges totaal	1.776.000	1.514.000	85%
waarvan leges Europese Dienstenrichtlijn ⁵	62.000	21.000	35%
hondenbelasting	115.000	115.000	100%
marktgeld	58.000	58.000	100%
grafrechten	768.000	768.000	100%
rioolaansluitgeld	18.000	18.000	100%
reinigingsheffingen	3.988.000	3.816.000	96%
rioolheffingen	2.233.000	2.233.000	100%

* Baten zijn inclusief waardecorrecties, mutaties in bestemmingsreserve en eventueel overige baten.

1.4.2 Kwijtschelding

In Epe kan voor afvalstoffenheffing en rioolheffing voor gebruikers kwijtschelding worden verleend. De gemeente is daarbij gebonden aan rijksregelgeving. Recent is de wet gewijzigd, waarbij de kwijtscheldingsmogelijkheden zijn verruimd. Zo komen zelfstandige ondernemers met een laag inkomen ook voor kwijtschelding in aanmerking en mogen mensen een hoger vermogen hebben. Dit moet nog nader uitgewerkt worden in aanvullende regelgeving. Hoe en wanneer dat plaats vindt is nog niet aan te geven.

Mensen die twee maal kwijtschelding op aanvraag hebben ontvangen en op 1 januari een uitkering op bijstandsniveau hebben, krijgen automatisch kwijtschelding. Overigens voert de gemeente wel controles uit om te voorkomen dat ten onrechte kwijtschelding wordt verleend. Er is met de volgende bedragen rekening gehouden:

Afvalstoffenheffing	€	68.000
Rioolheffing	-	9.000 +
Totaal	€	77.000

1.4.3 Woonlasten

Tot de woonlasten worden gerekend de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. De ontwikkeling van de woonlasten is hieronder aangegeven. Voor de jaren 2013-2015 is een doorkijk gemaakt, waarbij voor de landelijke ontwikkeling is uitgegaan van de bestaande situatie, dus zonder rekening te houden met eventuele extra belastingverhogingen elders. Voor Epe is uitgegaan van een reële OZB-tariefsverhoging van 3,65% per jaar in 2012-2014.

Soort huishouden (bedragen in euro)		2009	2010	2011	2012 ²	2013 ⁵	2014 ²	2015 ²
Eénpersoons	Epe	502	501	534	568	595	624	645
	Landelijk	581	589	601	613	625	638	651
Meerpersoons	Epe	566	565	601	638³	672	707	734
	Landelijk	649	659	671	684	698	712	726
Stand COELO ⁷		43	32	60	87	140	180	210

⁵ Leges binnen de Europese Dienstenrichtlijn kennen een maximale kostendekking van 100%.

⁶ Geschat. Voor landelijke cijfers uitgegaan van jaarlijks 2% stijging. Voor Epe met 3,65% reële OZB-verhoging en extra tariefsverhogingen afval- en rioolheffingen.

⁷ Stand in de COELO-atlas (bruto woonlasten), een laag nummer betekent in verhouding lage woonlasten.

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen

2.1 Inleiding

In de paragraaf weerstandsvermogen wordt de relatie gelegd tussen de **weerstandscapaciteit** (de middelen die de gemeente in staat stellen om financiële tegenvallers op te vangen) en de aanwezige **risico's** (alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie). De relatie tussen beide is het weerstandsvermogen.

Anders gezegd: het weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente Epe om structurele en niet-structurele financiële risico's op te kunnen vangen teneinde zijn taken te kunnen voortzetten.

Deze paragraaf beoogt inzicht te geven in de elementen die van belang zijn bij het beoordelen van de gezondheid van de financiële positie: de omvang en achtergronden van de risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit. Tevens wordt ingegaan op het beleid ter zake.

2.2 Beleidskaders

De mate waarin de aanwezige weerstandscapaciteit als voldoende kan worden beschouwd, is afhankelijk van de wijze waarop de gemeente wil omgaan met de aanwezige risico's. Hiervoor is beleidsvorming nodig. Beleidsvorming over weerstandscapaciteit en risico's zal in de regel plaatsvinden in een op te stellen nota weerstandsvermogen. Het doel hiervan is om de beheersing van de risico's een integraal onderdeel te laten zijn van de bedrijfsvoering. Op dit moment ligt de prioriteit echter meer bij het verbeteren van het huidige instrumentarium op het gebied van planning en control dan bij het opzetten van nieuwe instrumenten.

De gemeente Epe voert een risicomijdend financieel beleid. Dit komt ondermeer tot uitdrukking in de wijze waarop in de begroting met risico's wordt omgegaan. Zoals uit deze paragraaf blijkt heeft de gemeente de risico's geïnventariseerd en is zich daardoor bewust van de risico's die worden gelopen. Daarnaast zijn de elementen van de weerstandscapaciteit in beeld gebracht.

In de jaarlijkse begrotingsstukken is op de volgende wijze rekening gehouden met de aanwezige risico's. Deze elementen vormen de basis voor het solide financiële beleid dat de gemeente Epe voert en brengen tot uitdrukking hoe aan risicomanagement wordt vorm gegeven:

- een structureel sluitende meerjarenbegroting;
- positieve rekeningsaldi worden toegevoegd aan de algemene reserve;
- de aanwezigheid van een toereikende algemene reserve, bestemmingsreserves en voorzieningen;
- een surplus in de reserves wordt in eerste instantie aangewend voor eenmalige uitgaven c.q. versnelde afschrijving van investeringen met een maatschappelijk nut;
- bespaarde rente van reserves wordt niet als structureel dekkingsmiddel ingezet;
- structurele uitgaven worden bekostigd door structurele inkomsten; incidentele inkomsten worden ingezet voor incidentele uitgaven of voor vervroegde afschrijving;
- geen verschuiving van lasten naar de toekomst;
- besluitvorming over nieuwe uitgaven of uitbreiding van bestaande uitgaven vindt plaats binnen het kader van de integrale afweging bij de perspectiefnota en de (meerjaren)begroting;
- raming van volledige kapitaallasten in het eerste planjaar;
- evenwicht tussen de gemiddelde afschrijvingstermijn van investeringen en aflossingstermijn van geldleningen;
- voor realisatie van grote investeringen worden tijdig reserves opgebouwd;
- risicomijdende financiering van nieuwe investeringen;
- raming in de begroting van een post onvoorzien incidenteel en structureel;
- een vaste normering/raming voor onderuitputting;
- het beschikken over een onbenutte belastingcapaciteit en tarieven beneden de wettelijke drempeltarieven.

2.3 Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen die de gemeente in staat stelt om financiële tegenvallers op te vangen. Onder deze middelen worden onder andere verstaan de algemene

reserve, de onbenutte belastingcapaciteit, de kostendekkendheid van leges en rechten en de begrotingsruimte.

Als we bovenstaande onderdelen van de weerstandscapaciteit omzetten in een tabel ontstaat het volgende beeld:

Weerstandscapaciteit Bedragen * € 1.000	2012	2013	2014	2015
Algemene reserve	2.000	2.000	2.000	2.000
Onbenutte belastingcapaciteit	3.175	3.175	3.175	3.175
Uitkomst budgetprognose (begrotingsruimte)	- 70	- 472	- 839	- 935
Onvoorzien	71	71	71	71
Totaal	5.176	4.774	4.407	4.311

Deze standen zijn gebaseerd op de verwachte eindstanden van 2011. Voor een verdere onderbouwing van de onderdelen opgenomen in bovenstaande tabel wordt verwezen naar bijlage 10.

2.4 Risico's

Onder de risico's worden alle risico's verstaan waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Reguliere risico's – risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn – maken geen deel uit van de risico's hier omschreven, omdat deze risico's vrij goed in de begroting voorzien kunnen worden (door middel van het afsluiten van verzekeringen of door het vormen van voorzieningen).

Om een relatie te kunnen leggen met de weerstandscapaciteit is het noodzakelijk om te proberen de risico's te kwantificeren. Het is echter lastig om de risico's te kwantificeren en in veel gevallen zullen de gemaakte keuzes arbitrair zijn.

In het volgende overzicht is een opsomming gegeven van de verschillende risico's die de gemeente loopt. Hierbij is geprobeerd de risico's zoveel mogelijk te kwantificeren. In bijlage 10 worden de risico's afzonderlijk besproken en worden onderbouwingen gegeven voor de opgenomen bedragen.

Risico's Bedragen * € 1.000	2012	2013	2014	2015
Algemene uitkering	165	165	165	165
Juridische risico's	5	5	5	5
Planschadeclaims	50	50	50	50
Grondexploitatie	-	-	-	-
Landbouw Ontwikkelingsgebied Beemte Vaassen	161	161	161	161
Regionalisering basisbrandweezorg	65	65	65	65
Wet Werk en Bijstand (WWB)	-	-	-	-
Wet Sociale Werkvoorziening (WSW)	-	-	-	-
Leerlingenvervoer	25	25	25	25
Totaal Risico's	471	471	471	471

2.5 Conclusie weerstandsvermogen

De gekwantificeerde risico's afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit laat het volgende beeld zien:

Weerstandsvermogen Bedragen * € 1.000	2012	2013	2014	2015
Weerstandscapaciteit	5.176	4.774	4.407	4.311
Risico's	471	471	471	471
Weerstandsvermogen	4.705	4.303	3.936	3.840

Gerekend in ratio's wordt de weerstandscapaciteit 2011 als volgt weergegeven:

1. Algemene reserve in relatie tot de risico's: 4,3
2. Weerstandscapaciteit in relatie tot risico's: 11,0

Per eind 2012 bedraagt het saldo van de algemene reserve € 2,0 mln. Dit ligt op de gewenste minimale omvang van de algemene reserve van € 2,0 mln.

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

3.1 Inleiding

In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen wordt het beleidskader over het onderhoud van kapitaalgoederen weergegeven. De belangrijkste criteria hierbij zijn "schoon" en "heel" waarbij het gekozen uitgangspunt de gewenste kwaliteit in verhouding tot de beschikbare middelen is.

De kwaliteit en het onderhoud van de kapitaalgoederen is bepalend voor het voorzieningenniveau en de daarmee samenhangende jaarlijkse lasten. Omdat met het onderhoud van de kapitaalgoederen een aanzienlijk deel van de begroting is gemoeid, is een goed overzicht van belang voor het inzicht in de financiële positie van de gemeente. De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geeft, net als de andere paragrafen, een dwarsdoorsnede van de begroting omdat de kosten van het onderhoud van de kapitaalgoederen over verschillende programma's is verspreid.

3.2 Beleidskaders

Het beleid van de gemeente Epe voor het onderhoud van de kapitaalgoederen is vastgelegd in de onderstaande beleidsplannen:

- Beleidsplan Wegen (2009)
- Gemeentelijk Rioleringsplan: GRP (2007), actualisatie begin 2012.
- Beleidsplan bruggen (2007)
- Groenstructuurplan / Bomenbeleidsplan (2010)
- Beeldkwaliteitssysteem onderhoud openbare ruimte: BOR (2006), actualisatie begin 2012.
- Speelruimtebeleidsplan (2001), actualisatie begin 2012.
- Beleidsplan Openbare Verlichting (actualisatie begin 2012)

3.3 Stand van zaken

Hieronder wordt – per gemeentelijk kapitaalgoed – aangegeven wat de stand van zaken is met betrekking tot de uitvoering van het beleid, welke relevante ontwikkelingen er spelen per kapitaalgoed, of er noodzaak is voor bijstelling van het beleid, de financiële consequenties van het beleid en de vertaling ervan in de begroting.

3.3.1 Wegen

Bij de vaststelling van het beleidsplan Wegen 2009 is een voorziening voor het onderhoud van de wegen ingesteld om zodoende voor de lange termijn de onderhoudskosten van de wegen te kunnen dekken. Jaarlijks wordt een bedrag van € 946.000 gestort in deze voorziening. De storting en de hoogte van de voorziening is gebaseerd op de specifieke situatie in de gemeente ten aanzien de wegen en opgedane ervaringen in het wegenonderhoud uit het verleden. Jaarlijks wordt 50% van het areaal geïnspecteerd. Naar aanleiding van de inspectieresultaten wordt een onderhoudsprogramma opgesteld.

3.3.2 Riolering

De raad heeft in 2007 een nieuw Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP) vastgesteld. In het vastgestelde GRP 2006-2010 zijn de benodigde maatregelen voor het verbeteren en in standhouden van de riolering genoemd en zijn de verwachte uitgaven van onderhoud en vervanging van de riolering opgenomen. Door de invoering van het rioolrecht (uitgangspunt: 100% kostendekking) is er geen financieel risico aanwezig. Op dit moment is er geen aanleiding om het huidige beleid te wijzigen. Begin 2012 zal het GRP wel worden geactualiseerd.

In 2011 is gestart met de uitvoering van het afkoppelen van hemelwater omgeving Krugerstraat Noord en Zuid te Vaassen. In dit gebied wordt een infiltratieriool t.b.v. het hemelwater aangelegd en wordt deels het bestaande vrijvervalriool vervangen. In 2011 is ook gestart met de voorbereiding voor het afkoppelen van hemelwater omgeving Enkweg Zuid te Epe. Dit project zal in 2012 in uitvoering worden genomen. Voor de periode 2012 tot 2016 moet er jaarlijks 5.5 ha worden afgekoppeld. De gebieden welke worden afgekoppeld of berging wordt gebouwd zijn nog niet exact bepaald.

3.3.3 Bruggen

Voor het onderhoud van de gemeentelijke bruggen is in 2007 een beleidsplan vastgesteld. De gemeente Epe heeft 43 betonnen en 9 houten bruggen in eigendom, beheer en onderhoud. Door de overname van de RGV fietspaden is het areaal in aan bruggen in 2010 met 8 uitgebreid. In totaal zijn er in de gemeente Epe nu 60 bruggen aanwezig. Het onderhoud dat in 2011 wordt uitgevoerd betreft cyclisch- en regulier onderhoud.

De onderhoudskosten worden gedekt uit een voorziening. De jaarlijkse storting in de voorziening bedraagt € 25.000. De hoogte van de storting zal in 2013 opnieuw worden gezien. De meeste betonnen bruggen zijn meer dan 50 jaar oud. Op termijn zullen deze bruggen vervangen moeten worden. Door de in het beleidsplan gekozen systematiek van schouwen en inspectie zal tijdig worden signaleerd als een brug aan vervanging toe is. Daarmee kan in het MIP tijdig voor budgetten voor vervanging worden gezorgd.

In 2011 is groot onderhoud aan de houten brug in de Parkweg uitgevoerd. Na schouw en inspectie van een drietal bruggen (vanaf 1948) in de Houtweg te Oene is vastgesteld dat deze niet meer voldoen aan de benodigde sterkteklasse. Deze bruggen moeten worden vervangen. De vervanging van deze bruggen wordt in 2012 gerealiseerd.

3.3.4 Bomen, Groen en Beeldkwaliteit

Voor het onderhoud van de openbare ruimte is een beeldkwaliteitsplan openbare ruimte (BOR) opgesteld. Op basis van de door het college vastgestelde onderhoudsniveaus wordt de openbare ruimte regelmatig geschouwd. De resultaten worden in een logboek vastgelegd en gerapporteerd aan college en raad. Het bestaande BOR zal begin 2012 geactualiseerd worden.

Het nieuwe Bomenbeleidsplan en Groenstructuurplan is in het voorjaar van 2010 afgerond en vastgesteld. Het Groenstructuurplan geeft de toekomstvisie weer van de gemeente Epe op groen in de openbare ruimte van de bebouwde kommen van Epe, Vaassen, Emst en Oene. Het Bomenbeleidsplan maakt onderdeel uit van het Groenstructuurplan. In 2011 is de bomenlijst geactualiseerd.

Voor het onderhoud van de openbare ruimte is een beeldkwaliteitsplan openbare ruimte (BOR) opgesteld. Op basis van de door het college vastgestelde onderhoudsniveaus wordt de openbare ruimte regelmatig geschouwd. De schouwresultaten worden in een logboek vastgelegd en gerapporteerd aan college en raad.

Het onderhoudsniveau in de wijken en het buitengebied van gemeente Epe zit technisch op "laag". Dit betekent dat er wat betreft bomen meer dood hout in de kronen zit. Dit zou mogelijk voor schades kunnen zorgen als dit eruit waait. De afgelopen jaren hebben geleerd dat dit een aanvaardbaar risico is.

3.3.5 Speelvoorzieningen

In oktober 2001 is door de gemeenteraad van Epe het speelruimtebeleidsplan vastgesteld. Het speelvoorzieningenniveau voldoet aan de richtlijnen van het Handboek Speelruimtebeleid van de NUSO. Op basis van inspectie is geconstateerd dat de speeltoestellen van de gemeente Epe voldoen aan de wet- en regelgeving (Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen). De kosten voor onderhoud, beheer en vervanging worden conform het speelruimtebeleidsplan in de begroting gedekt. Begin 2012 zal het speelruimtebeleidsplan worden aangevuld en geactualiseerd.

3.3.6 Openbare verlichting

In 2012 zal het nieuwe beleids- en beheerplan Openbare Verlichting aan de Raad worden voorgelegd. Het belangrijkste doel van het beleids- en beheerplan Openbare Verlichting is het leggen van een bestuurlijke, beheersmatige en financiële basis voor de zorg voor de openbare verlichting in de komende vijf jaar met een doorkijk naar de daaropvolgende jaren.

De financiële risico's voor de onderhoudskosten worden afgedekt door een onderhoudsvoorziening. Voor toekomstige vervangingen is een reserve aanwezig. Beide worden gevoed door een jaarlijkse storting.

In 2012 loopt het huidige contract m.b.t. het beheer en onderhoud van de openbare verlichting af. De voorbereiding voor de aanbesteding van een nieuw contract is in samenwerking met andere

gemeenten, zoals Deventer, Brummen, Lochem e.a. in 2011 al opgestart en aanbesteed in september 2011.

3.3.7 Water

Alle belangrijke wateren in de gemeente Epe zijn in eigendom, beheer en onderhoud bij derden, voornamelijk bij het waterschap Veluwe. De gemeente beheert en onderhoudt voornamelijk bermsloten. Hiervoor zijn middelen in de begroting opgenomen.

De dekking van het onderhoud van de watergangen vindt plaats binnen de in de begroting opgenomen middelen. De risico's voor het waterbeheer worden weggenomen, door te werken met vastgestelde onderhoudsprogramma's. Hierdoor wordt een achterstand in het onderhoud voorkomen. Op dit moment is er geen aanleiding om het huidige beleid te wijzigen.

3.3.8 Gebouwen

Uitgangspunt is dat voor alle gemeentelijke gebouwen een Meerjaren Onderhoudsplan (MOP) aanwezig is. Inmiddels zijn voor alle gemeentelijke gebouwen deze onderhoudsplannen geactualiseerd. De onderhoudsplannen worden om het jaar actueel gehouden.

Op basis van de Meerjaren Onderhoudsplannen zijn voorzieningen gevormd waaruit het groot onderhoud wordt bekostigd voor het gemeentehuis, de buitenzijde van scholen, de buitenzijde van de gymzalen, de brandweerkazerne Vaassen, kinderopvang St. Crusiusweg, de wijkgebouwen, de bibliotheken, de Ossenstal en het Streekarchief. De reguliere stortingen zijn in de begroting verwerkt. In de komende jaren vinden er een aanvullende stortingen in de onderhoudsvoorzieningen plaats om deze op het juiste niveau te krijgen.

Paragraaf 4 Financiering

4.1 Inleiding

De paragraaf financiering heeft tot doel inzicht te verschaffen in de activiteiten die zich richten op het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's, ofwel: treasury.

4.2 Beleidskaders

De gemeente hanteert bij de uitvoering van de treasuryfunctie het treasurystatuut, zoals dit is vastgesteld door de gemeenteraad op 29 oktober 2001. Het treasurystatuut is voorgeschreven op grond van de Wet fido (Wet financiering decentrale overheid). In dit statuut is de beleidsmatige infrastructuur van de treasuryfunctie vastgelegd in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen en limieten. De stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van het treasurybeleid vindt zijn weerslag in deze paragraaf.

4.3 Waar staan we?

In het treasurystatuut is geregeld dat nieuwe leningen en uitzettingen worden afgestemd op de liquiditeitenplanning. De afstemming op de liquiditeitenplanning beoogt bedragen slechts te lenen c.q. uit te zetten gedurende de periode dat zij daadwerkelijk nodig c.q. beschikbaar zijn. Hiermee worden de rentekosten zoveel mogelijk beperkt en de rentebaten geoptimaliseerd. Vanaf 2006 worden alle nieuwe leningen en uitzettingen op deze planning afgestemd.

4.4 Relevante ontwikkelingen / risico's

4.4.1 Treasurybeheer

De Wet fido geeft twee concrete richtlijnen voor de gemeenten voor het beheersen van renterisico's. Het gaat daarbij om de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

4.4.2 Kasgeldlimiet

Een belangrijk uitgangspunt van de Wet fido is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten. Juist voor kortere financiering geldt dat het renterisico aanzienlijk kan zijn, aangezien fluctuaties in de rente bij korte financiering direct invloed hebben op de rentelasten. Om een grens te stellen aan de korte financiering is in de Wet fido de kasgeldlimiet opgenomen. De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage (8,5%) van het totaal van de jaarbegroting van de gemeente bij aanvang van het begrotingsjaar. Voor Epe bedraagt de kasgeldlimiet voor 2012 ca. € 5.400.000 (zie bijlage 11). Uitgangspunt is dat het financieringstekort zoveel mogelijk met kort geld wordt gefinancierd omdat het rentepercentage voor kort geld lager is dan het percentage voor leningen met een lange looptijd. Voor het restant van het financieringstekort worden leningen met een langere looptijd aangetrokken.

4.4.3 Renterisiconorm

Het doel van de renterisiconorm is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie. Dit wordt bereikt door een limiet te stellen aan dat deel van de vaste schuld waarover het rentepercentage in een bepaald jaar moet worden aangepast aan de op dat moment geldende markttarieven. De bedoelde aanpassingen van rentepercentages doen zich voor bij herfinanciering en renteherziening.

De renterisiconorm stelt dat per jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal in aanmerking mag komen voor herfinanciering en/of renteherziening. Hierbij is in de uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden een minimumbedrag vastgesteld van € 2.500.000.

De renterisiconorm bedraagt € 12.750.000 (zie bijlage 11).

Het renterisico voor 2012 bedraagt € 832.000 en blijft ruim onder de renterisiconorm.

4.5 Financiering

4.5.1 Financieringspositie

Voor 2011 is een financieringstekort begroot op € 10 miljoen. Dit tekort wordt gefinancierd met kortlopende en langlopende geldleningen.

Bij het opstellen van de begroting is uitgegaan van de volgende percentages:

Rente kort:	3,0%
Rente lang:	4,5 %

In de meest recente rentevisie van de Nederlandse Bank d.d. juni 2011 worden voor 2012 de volgende percentages verwacht:

Rente kort:	2,3%
Rente lang:	3,9 %

De rentevisie van de Nederlandse Bank geeft geen aanleiding om het rentepercentage in de begroting aan te passen.

4.5.2 Leningenportefeuille

In totaal staat in 2012 ca. € 3.000.000 aan langlopende geldleningen uit. Het gemiddelde rentepercentage van deze leningen bedraagt 5,0%.

4.5.3 Uitzettingen

Het beleid van de gemeente Epe is om de tijdelijke overtollige middelen risicomijdend uit te zetten. Net als voorgaande jaren zullen de overtollige middelen op een deposito gestort worden bij een kredietinstelling die voldoet aan de voorwaarden die in het treasurystatuut zijn gesteld.

Daarnaast heeft de gemeente diverse uitzettingen/beleggingen bij o.a. de BNG en Vitens uit hoofde van haar publieke taak.

4.6 Conclusie

De financiering en tijdelijke uitzettingen van overtollige middelen vinden plaats binnen de kaders van het treasurystatuut. De richtlijnen van de Wet fido (de kasgeldlimiet en de renterisiconorm) zullen niet worden overschreden. Gezien de recente rentevisie van de BNG zullen de rentelasten naar alle waarschijnlijkheid in 2012 de raming niet overschrijden en is er geen noodzaak om het beleid bij te stellen.

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

5.1 Inleiding

De paragraaf bedrijfsvoering heeft tot doel om inzicht te geven in de stand van zaken en de beleidsvoornemens op het gebied van de bedrijfsvoering aangezien een goede bedrijfsvoering van belang is voor een succesvolle uitvoering van de beschreven programma's. Onder bedrijfsvoering wordt daarbij verstaan personeel en organisatie, informatievoorziening en automatisering, financiën, huisvesting (incl. facilitaire zaken), interne communicatie en juridische zaken (PIOFHA-JC). Aangezien er een apart programma Organisatie en bedrijfsvoering is opgenomen in deze programmabegroting wordt in deze paragraaf voor een aantal onderdelen daarnaar verwezen.

5.2 Beleidskaders

Het beleidskader voor de inrichting van de organisatie en de bedrijfsvoering is het bestuurs- en managementconcept dat in 2001 is opgesteld en dat de basis vormt voor de nieuwe organisatiestructuur die in januari 2003 is ingevoerd. In het bestuurs- en managementconcept wordt beschreven hoe er wordt gewerkt, gemanaged, bestuurd en samengewerkt wordt binnen de gemeente Epe.

Het bestuurs- en managementconcept is (juridisch) vertaald in een aantal formeel vastgestelde verordeningen en regelingen. Enkele belangrijke daarvan zijn:

- organisatiebesluit;
- mandaatverordening;
- beheersverordeningen.

Het bestuurs- en managementconcept is daarnaast uitgewerkt in een aantal beleidskaders op deelaspecten van de bedrijfsvoering zoals:

- koersbepaling HRM (College 2010)
- raamwerk planning en control (Commissie, 2005)
- notitie optimale planning en control cyclus (Commissie, 2005)
- I-visie (raad 2008)
- strategische visie op communicatie (raad 2011)
- visie op dienstverlening (College, 2010)
- notitie sturingsmodel regie, visie en programmaopzet (College, 2010)
- kadernota taakverdeling vakafdelingen (Directie, 2004)
- kadernota prestatie- en competentiegericht beoordelen en belonen (College, 2004)
- kadernota afdelingsplannen (Directie, jaarlijks)
- projectenboek, effectieve uitwerking collegeakkoord (College 2010)

5.3 Beleidsvoornemens voor 2012

Hieronder wordt per onderdeel van de bedrijfsvoering ingegaan op de aandachtspunten in 2011.

5.3.1 Personeel

De veranderende organisatie vraagt ook om een verandering van het HRM beleid. Er is een nieuwe HRM visie met aandacht voor de ontwikkeling van medewerkers in de veranderende organisatie. Binnen de eenheid P&O moet een verandering plaats vinden naar een meer adviserende en minder beheersmatige/administratieve rol. De geplande projecten voor het optimaliseren van de eenheid P&O zijn/worden opgepakt, zodat deze eenheid tijdig gereed is om haar bijdrage te leveren aan het veranderingstraject van de organisatie. Zaken als een elektronische-HRM en samenwerking met andere gemeenten op het gebied van personeel en salarisadministratie worden meegenomen in de gestarte projecten.

5.3.2 Communicatie

De speerpunten voor de eenheid communicatie in 2012 zijn:

Burgerparticipatie

De gemeente Epe wil burgers en organisaties vroegtijdig betrekken bij planvorming en ontwikkeling van beleid aan de hand van de participatieladder. Het belang van de werkwijze, zoals in 2011 vastgesteld als onderdeel van strategische visie op communicatie, zal daarbij ingezien, gevoeld en gevolgd worden (middels een implementatietraject).

Identiteit/imago

Om toe te werken naar het gewenste imago van de gemeente Epe, is het van belang eerst een duidelijke identiteit van de gemeente Epe neer te zetten. Een basis voor alle communicatie van de gemeente, evenals de formulering van de visie, missie en kernwaarden. De uitdaging ligt vooral in het expliciet maken.

Deze basis zal in afstemming met de toekomstvisie van Epe geformuleerd worden en vervolgens doorwerken in alle communicatie.

Readscommunicatie

De behoefte aan externe communicatie door de raad als collectief zal in 2012 verder vorm krijgen en concreet gemaakt worden tot op communicatiemiddelen-niveau.

Communicatie in het hart van het beleid

Communicatie dient in het hart van het beleid verankerd te zijn om gesteld te staan voor de opgaven uit de programmabegroting. Dat betekent bewustzijn van het belang van communicatie en hier ook vaardig in zijn. Dit zal in het interne traject voor de implementatie van burgerparticipatie meegenomen worden.

Interne communicatie

Goed geïnformeerde medewerkers zijn doorgaans goed gemotiveerde medewerkers en zijn de beste ambassadeurs voor de organisatie. Interne communicatie heeft daarmee een externe doorwerking. De interne communicatie zal daarom gestructureerd worden door een analyse van de huidige situatie, een plan van aanpak voor de gewenste situatie. Ook organisatiewijzigingen als regiegemeente, ombuigingen en nieuwe visie op dienstverlening onderstrepen het belang van goede interne communicatie.

Nieuwe media

Communicatie is in een totaal ander licht komen te staan door ontwikkeling van nieuwe media. Dit vraagt om een herbezinning op digitale communicatiemiddelen. Hierin worden ook digitale interne communicatiemiddelen meegenomen.

5.3.3 Juridische zaken

De inzet van de juridische capaciteit moet meer worden gericht op de strikt juridische taken. Bovendien moet de juridische functie die op een aantal plaatsen in de organisatie is gepositioneerd, minder kwetsbaar worden gemaakt. Daarom is in 2010 een begin gemaakt met het onderzoeken van de mogelijkheid om de bestaande juridische capaciteit te centraliseren, om daarmee de juridische functie in de organisatie te versterken en kwalitatief te verbeteren. Dit onderzoek is inmiddels omgezet naar een project dat samen met een groot aantal andere projecten de lopende bestuursperiode zal worden uitgevoerd. Het onderzoek naar de wijze waarop de juridische functie in de organisatie het best kan worden vormgegeven, zal naar verwachting eind 2011 begin 2012 zijn afgerond, waarna implementatie zal plaatsvinden. Daarop vooruitlopend is de centrale juridische capaciteit uitgebreid om ook daadwerkelijk uitvoering aan de plannen te kunnen geven.

In 2011 zal vooruitlopend op de vormgeving van de juridische functie een aanzet worden gegeven voor een juridisch kwaliteitszorgplan. Om daarvoor een basis te leggen zal een juridische quick scan van de organisatie worden gemaakt. De uitkomsten van de "quick scan juridische procedures" van de rekenkamercommissie zal daarbij worden betrokken.

In het onderzoek naar de vormgeving van de juridische functie wordt ook aandacht besteed aan de wijze waarop de juridische advisering en de bezwaarschriftenprocedure het best kunnen worden georganiseerd. Uitgangspunt is om de procedure, met behoud of verbetering van de kwaliteit, efficiënter te organiseren.

5.3.4 Organisatie

Maatschappelijke ontwikkelingen (de burger centraal en de decentralisatie van taken, producten en diensten) vragen om een permanent proces van verbeteren van werkprocessen en het toekomstbestendig maken van de organisatie voor een adequate gemeentelijke taakuitvoering. Drie hoofdtaken onderscheiden we daarbij: dienstverlening, ontwikkelen en realiseren van beleid, beheer fysieke ruimte en uitvoeringstaken.

Het verder doorvoeren van het sturingsmodel regiegemeente en de verdere ontwikkeling van de gemeentelijke dienstverlening, waaronder de e-overheid, zijn hierin twee hoofdprocessen.

Regie

Centraal in de ontwikkeling staat de gemeentelijke rol die zich meer richt op sturen-leiden-coördineren en de uitvoering in belangrijke mate overlaat aan burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven. De gemeente zoekt nadrukkelijk de samenwerking met burgers en partners in de samenleving.

De visie op het sturingsmodel "Regie" is verder uitgewerkt naar een programmaopzet. De opbouw van het programma loopt langs drie hoofdlijnen, te weten:

- 1) Rolbepaling: Vormgeven nieuwe verhoudingen in rollen en taakuitoefening tussen bestuur – gemeentelijke organisatie – maatschappelijke organisaties. Gemeentelijke rollen zijn onder meer faciliteren, stimuleren, organiseren, afstemmen, processen stroomlijnen, partners en burgers aanspreken op verantwoordelijkheden.
- 2) Werkprocessen: De gemeentelijke werkprocessen stroomlijnen naar het sturingsmodel "Regie". De drie hoofdprocessen daarin worden als volgt uitgevoerd: dienstverlening: samen met andere gemeenten; ontwikkelen: in eigen beheer; beheeren: door derden. Bij de uitvoering van taken door derden blijft de regie bij de gemeente (opdrachtgeverschap).
- 3) Strategische personeelsplanning: Medewerkers hebben de competenties om de diverse regierollen uit te kunnen voeren

Dienstverlening

Centraal in de dienstverlening staat de vraag van de klant. De verdere ontwikkeling van de gemeentelijke dienstverlening is gebaseerd op vijf principes:

- 1) Mensgericht: gebaseerd op vertrouwen in burgers en organisaties; oplossingsgericht, procedures zijn ondersteunend;
- 2) Snel en zeker: vrijheid van burgers in contactkeuze, wel stimuleren naar digitaal contact als meest efficiënte;
- 3) Voor iedereen toegankelijk en bereikbaar;
- 4) Eenmalig verstrekken van gegevens: standaard gebruik van basisregistraties;
- 5) Transparant en daarop aanspreekbaar: opstellen van servicenormen, prestatievergelijking met andere gemeenten.

Deze principes worden verder uitgewerkt.

De uitwerking hangt nauw samen met de uitwerking van het sturingsmodel regie. In dat model zijn drie gemeentelijke hoofdprocessen onderscheiden waarvan "dienstverlening" er één is.

De activiteiten richten zich op het aanpassen van processen, systemen en organisatie en op cultuur en gedrag om de dienstverleningsvisie breed in de organisatie uit te dragen en vorm te geven.

Een in het oog springend project in het dienstverleningsconcept is het vormgeven en inrichten van een Klant Contact Centrum. Een actueel programma e-overheid met de laatste updates vanuit de rijksoverheid geeft richting aan de verdere uitwerking. De uitvoering is gericht op het behalen van wettelijk vastgestelde doelen en de noodzakelijke interne randvoorwaarden daarvoor.

De digitale ondersteuning is een belangrijke factor in het verbeteren van de gemeentelijke dienstverlening. Daarvoor is landelijk onder meer een stelsel van basisregistraties geïntroduceerd en wordt gewerkt aan het standaardiseren van dienstverlening. Intern ligt de focus op het optimaliseren van het gebruik van ICT-voorzieningen. Informatiemanagement vervult een belangrijke rol daarin. Organisatiebreed wordt gewerkt aan proces- en projectmatig werken en het verder invullen van het changeproces.

Door de uitwerking van de onderdelen regie en dienstverlening ontwikkelt de organisatie zich naar een flexibele, en kwalitatief hoogwaardige, compacte organisatie die effectief en responsief kan opereren. Speerpunten van beleid zijn de komende vier jaar: goede dienstverlening; heldere communicatie burgers-overheid; moderne ambtelijke organisatie.

5.3.5 Gemeentelijk inkoopbeleid

In de Notitie Duurzaam inkopen Stedendriehoek doet het dagelijks bestuur een aantal voorstellen, die nog nader uitgewerkt moeten worden. Dit betreft ondermeer een versnelde implementatie van het 100% duurzaam inkopen in 2013, in plaats van 75% in 2015 en het sociaal aanbesteden

5.3.6 Huisvesting

De visie op regie, de visie op dienstverlening en de uitgangspunten "Lean-werken", de ontwikkeling van Het Nieuwe Werken vragen om een nieuwe opzet voor de facilitaire ondersteuning van de ambtelijke organisatie. De traditionele facilitaire ondersteuning (aanbod gericht) wordt omgebouwd naar een meer vraaggerichte ondersteuning met uitbesteding van werkzaamheden, waarbij facilitair beheer de regie voert.

5.3.7 Financiën

In 2011 is in het kader van het lean traject de facturenstroom in de organisatie onderzocht en verbeterd. In 2012 zal de facturenstroom gedigitaliseerd worden.

5.3.8 Planning en control

De activiteiten op het gebied van Planning en control zijn beschreven in programma 11 van deel 1 van deze begroting. In 2011 is een start gemaakt met de verbeteringen in de planning en control cyclus. Hierbij moet vooral worden gedacht aan de inrichting van de programma begroting en het uitwerken van eenduidige doelen en een indicatorenset voor gebruik in programma begroting en de beleidskaders. Daarnaast wordt onderzocht waar vereenvoudigingen kunnen worden doorgevoerd in het instrumentarium en de interne processen van de planning en control cyclus.

Jaarlijks worden onderzoeken gedaan in het kader de doelmatigheid en doeltreffendheid. Evenals in 2011 zullen in het komende jaar diverse interne onderzoeksopdrachten ter verlaging van de overheadkosten, worden uitgewerkt.

Paragraaf 6 Verbonden partijen

6.1 Inleiding

De paragraaf Verbonden Partijen geeft inzicht in de relaties en verbindingen van de gemeente met verbonden partijen. Van een 'verbonden partij' is sprake wanneer er bestuurlijke invloed wordt uitgeoefend en wanneer er financiële belangen mee gemoeid zijn.

- onder bestuurlijk belang wordt verstaan een zetel hebben in het bestuur van de participatie of het hebben van stemrecht;
- met financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld en die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

Voor het inzicht van de raad is het van belang dat de relatie tussen verbonden partijen en het publieke belang, zoals geconcretiseerd in de programma's, in hoofdlijnen wordt aangegeven. Verbonden partijen voeren vaak beleid uit dat de gemeente in principe zelf ook zou kunnen uitvoeren. De verbonden partijen worden in feite gemandateerd door de gemeente. De gemeente (of samenwerkende gemeenten) blijven uiteindelijk verantwoordelijk voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's. Er blijft dan voor de raad nog steeds een kaderstellende en controlerende taak bij de programma's. Kernvragen zijn dan bijvoorbeeld of de doelstellingen van verbonden partijen nog steeds corresponderen met die van de gemeente en of de doelstellingen van de gemeente via de verbonden partijen gerealiseerd worden. Andere belangrijke aspecten zijn de kosten - het budgettaire beslag - en de financiële risico's die de gemeente met verbonden partijen kan lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen.

Door de paragraaf verbonden partijen heeft de raad invloed op het aangaan van deelnemingen doordat hij kaders stelt.

6.2 Beleidskaders

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) geeft aan dat deze paragraaf ten minste bevat:

- de visie die de gemeente heeft op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen;
- de beleidsvoornemens van de verbonden partijen.

Ook in de beheersverordening is een artikel opgenomen over verbonden partijen. In dit artikel is bepaald dat het college eenmaal in de vier jaar een (bijgestelde) nota verbonden partijen aanbiedt aan de raad. In de nota wordt van elke verbonden partij het bestuurlijk en financieel belang weergegeven. Daarnaast kan in de nota aandacht besteedt worden aan:

- ontwikkelingen die van belang zijn;
- uitgangspunten;
- visie;
- een lange termijn aanpak;
- prioriteiten;
- de taakverdeling tussen de raad en het college.

De beheersverordening geeft aan dat de paragraaf verbonden partijen zal ingaan op de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering.

Daarnaast is in de verordening bepaald dat het aangaan van nieuwe participaties, het beëindigen van bestaande participaties en het wijzigen van bestaande participaties bevoegdheden zijn van de raad.

6.3 Ontwikkelingen

De nota verbonden partijen wordt in 2011 aan de raad aangeboden. Met betrekking tot de verbonden partijen zijn de volgende ontwikkelingen (in relatie tot de geformuleerde beleidslijn) van belang.

6.3.1 Felua-groep

De individuele gemeenten zijn inhoudelijk en financieel verantwoordelijk voor de uitvoering van de WSW. Het financiële risico bij de uitvoering van de wet ligt bij de gemeente. De gemeente ontvangt een budget gebaseerd op het aantal in Epe woonachtige WSW-geïndiceerde personen. Jaarlijks krijgt

de gemeente een opgave van de te realiseren arbeidsplaatsen op basis waarvan het budget wordt bepaald. De uitvoering van de WSW wordt voor Epe uitgevoerd door de Felua-groep. De Felua-groep is een gemeenschappelijke regeling samen met de gemeenten Apeldoorn en Heerde. Bij eventuele tekorten moet Epe deels het tekort aanvullen. Voor het jaar 2011 bedraagt de taakstelling voor de WSW voor de gemeente Epe 232,76 (in SE's). Ten aanzien van de Felua-groep worden de volgende risico's onderkend: de ontwikkelingen bij de WSW-WWNV, daling rijksuitkering en de ontwikkelingen bij Twinny Load.

6.3.2 Regionale samenwerking

De gemeente Epe is lid van de Regio Stedendriehoek en werkt daarin samen met de gemeenten Apeldoorn, Brummen, Deventer, Lochem, Voorst en Zutphen. De regio werkt samen volgens een strategische agenda waarvan de basis ligt in de volgende visies, te weten: de regionale structuurvisies (steden en voorlanden), de regionale economische visie en de regionale sociale agenda. Het afsluiten van een regiocontract met de provincie wordt in 2012 afgerond.

De toezichthoudende rol van de gemeenteraad op het openbaar onderwijs ligt voor de meeste taken nu bij de Regioraad Noord-Veluwe sinds ons primair openbaar onderwijs per 1 januari 2010 is opgegaan in de Stichting Proo. De woonruimteverdeling is georganiseerd op de schaal van de Regio Noord-Veluwe. Deze samenwerking is pro forma opgezegd per 1 januari 2012. Het is de bedoeling om samen met de gemeente Hattern en Heerde een subregio binnen de regio Noord Veluwe te gaan vormen voor de woonruimteverdeling. De bedoeling is dat deze subregio per 1-1-2013 in werking treedt.

6.3.3 GGD

De gemeente Epe is deelnemer in de Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) Gelre-IJssel. De GGD Gelre-IJssel is de gezondheidsdienst van 21 gemeenten. De GGD is er om de gezondheid van burgers te beschermen en te bevorderen. Gemeenten betalen voor de dienstverlening (het basistakenpakket) van de GGD via een inwonerbijdrage. Het betreffen de taken op het gebied van jeugdgezondheidszorg en openbare gezondheidszorg.

6.3.4 Streekarchief

De bijdrage in het streekarchief betreft een deel van de salariskosten van de streekarchivaris, welke we delen met Hattern en Heerde.

6.3.5 Veiligheidsregio Noord – en Oost-Gelderland (VNOG)

Per 1-1-2010 is Wet op de Veiligheidsregio's van kracht en de hieraan verbonden Algemene Maatregelen van Bestuur. Een onderdeel van de Veiligheidsregio is de GHOR (Geneeskundige Dienst bij Ongevallen en Rampen), die zorg draagt voor de geneeskundige hulp in geval van crisissituaties. De gemeentelijke organisatie voor rampen en crises dient te voldoen aan een bepaald basisniveau. Vooruitlopend op de nieuwe wet heeft de Veiligheidsregio Noordoost Gelderland een convenant gesloten met het ministerie van BZK waarin prestaties over de basisvereisten crisismanagement zijn opgenomen (melding, alarmering, opschaling, coördinatie, oefenen) om te groeien naar de vereiste wettelijke criteria.

Ook is bepaald dat de verantwoordelijkheid voor de brandweezorg overgaat van gemeente naar de VNOG.

Inmiddels is de brandweezorg in 2011 overgegaan naar het cluster Epe, Voorst en Apeldoorn (EVA).

6.3.6 Circulus

Met ingang van 1 januari 2008 zijn we aandeelhouder (11,02%) geworden van Circulus in verband met de overdracht van inzameling en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen en straatreiniging.

Circulus hanteert voor de bepaling van de kostprijs van de dienstverlening een methode waarbij (directe en indirecte) kosten worden toegekend aan activiteiten. Hierbij is geen rekening gehouden met onvoorziene gebeurtenissen.

Voor het opvangen van schommelingen in de resultaten van de bedrijfsvoering van Circulus wordt een buffer in het eigen vermogen van Circulus opgebouwd. Deze buffer, het zogenoemde garantievermogen (eigen vermogen en achtergestelde leningen), kan maximaal 20% van het balanstotaal zijn. Voor het opbouwen van het garantievermogen heeft de gemeente Epe, op basis van 11,02% van de aandelen, een achtergestelde lening aan Circulus verstrekt van € 220.000.

Concrete financiële risico's zijn op dit moment niet voorzien.

6.3.7. RGV

De gemeente Epe is in 2010 als aandeelhouder gaan deelnemen in RGV Holding BV om zo de openbaarheid van de grote dagrecreatieterreinen als bijvoorbeeld het Kievitsveld te kunnen garanderen.

6.4 Financiën

In de begroting 2012 zijn de volgende bedragen opgenomen voor de verbonden partijen:

Verbonden partijen	Raming 2012 (in euro)
Lasten	
Regio Stedendriehoek	88.000
Streekarchivariaat Noord Veluwe	91.107
Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland (openbare veiligheid)	273.400*
GGD	485.300
Circulus	3.215.500
Baten	
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)** (dividend)	115.000
Vitens** (dividend)	97.000
* In de loop van 2012 zal voor de uitvoering van de basisbrandweezorg € 753.000 worden overgeheveld vanuit de gemeentelijke begroting naar de Veiligheidsregio. De bijdrage aan de Veiligheidsregio zal dan met dit bedrag worden verhoogd.	
** Bestuurlijk belang wordt bepaald door het stemrecht tijdens de Vergadering van Aandeelhouders	

6.5 Risico's

Naast wat in de inleiding van deze paragraaf al is genoemd in algemene zin en de hierboven geschetste ontwikkelingen, zijn er geen andere specifieke risico's te melden.

Paragraaf 7 Grondbeleid

7.1 Inleiding

De paragraaf Grondbeleid beoogt inzicht te geven in het gemeentelijke beleid met betrekking tot de grondexploitatie. De grondexploitatie is een activiteit die voor de gemeente van groot belang is met het oog op de uitvoering van haar strategische doelstellingen.

7.2 Beleidskaders

In januari 2010 is de Nota Grondbeleid 2009 door de gemeenteraad vastgesteld. De in deze nota verwoorde uitgangspunten worden gehanteerd als kaders voor het grondbeleid van de gemeente Epe.

7.3 Grondbeleid in Epe

Het grondbeleid heeft een grote invloed op en samenhang met de realisatie van het collegeakkoord en de volgende programma's in de programmabegroting:

- Ruimte en wonen (programma 5)
- Bedrijvigheid (programma 9).

In de Nota Grondbeleid 2009 wordt gekozen voor een regisserend grondbeleid. Dit regisserend grondbeleid houdt in dat per ontwikkelingslocatie vooraf door het uitvoeren van een zogenaamde risicoscan, wordt bepaald welk beleid wordt gevoerd. Voor locaties waar het mogelijk en verantwoord is om actief grondbeleid toe te passen, kan actief grondbeleid worden uitgevoerd. Voor locaties waar de risico's te groot zijn of de uitgangspunten van de gemeente te beperkt is, kan worden gekozen voor een meer facilitair grondbeleid. Eventuele tussenvormen zijn daarbij ook mogelijk. Er kan dan bijvoorbeeld gedacht worden aan samenwerkingsverbanden met marktpartijen.

De uitvoering van het grondbeleid (grondexploitatie) is als gemeentelijke taak ondergebracht bij de afdeling Strategie en Ontwikkeling (S&O). De taak bestaat hoofdzakelijk uit het aankopen en beheren van gronden, het opstellen van overeenkomsten bij particuliere gebiedsontwikkeling, het verkopen van bouwrijpe gronden en het opstellen/actualiseren van grondexploitatiebegrotingen.

7.4 Ontwikkeling van plannen

Door de voortdurende crisis op de woningmarkt, stagneert momenteel de ontwikkeling van diverse woningbouwplannen. Toch zullen er in 2012 in de volgende plannen, waarbij het grondbedrijf is betrokken, naar verwachting woningen worden gebouwd:

Epe	Vaassen	Emst
• Boskamp • Klaarbeek • Warande	• Locatie vml. Kouwenaarschool • Holthuijzenstede • De Pirk-Noord • Vulcanus • Welgelegenweg	• Gelders Kwartier
		Oene
		• Oene-West

7.5 Grondverwerving en grondverkoop

Grondverwerving

Het terughoudende beleid ten aanzien van de verwerving van gronden zal ook in 2012 worden voortgezet.

Verkoop kavels voor woningbouw

In de loop van 2011 is voor de verkoop van bouwterrein voor 16 woningen in het plan Kouwenaarschool en voor vier woningen aan de Holthuijzenstede te Vaassen een prijsvraag uitgeschreven. Verder is in 2011 gestart met de verkoop van vier kavels voor vrijstaande woningen

(particulier opdrachtgeverschap) in het plan Oene-West. Naast deze kavels heeft de gemeente geen bouwterreinen voor woningbouw meer beschikbaar om uit te geven.

Verkoop bedrijfsterrein

In 2011 wordt in het plan Eekterveld III de laatste kavel bedrijfsterrein verkocht en is begonnen met de verkoop van de eerste kavels in het plan Kweekweg VI.

7.6 Financiën

Het grondbeleid is van grote financiële betekenis. Het gaat om grote belangen en grote hoeveelheden geld. De resultaten op grondexploitaties en de financiële risico's zijn van groot belang voor de algemene financiële positie van de gemeente. Decennialang konden plannen met winst worden afgesloten. Door diverse factoren zoals stijging grondverwervingskosten en de crisis op de woningmarkt staan de resultaten van de plannen, waar door de gemeente een actief grondbeleid wordt gevoerd, onder druk. Belangrijkste opgave is nu geworden om te proberen plannen budgettair neutraal af te sluiten. Het grondbedrijf in de gemeente Epe tracht in haar bedrijfsvoering risico's zoveel mogelijk te vermijden. Dit betekent o.a. dat terughoudendheid wordt betracht bij de verwerving van gronden, geprobeerd wordt de termijn tussen uitgave en inkomst (bijv. tussen bouwrijp maken en grondverkoop) zo kort mogelijk te houden om rentekosten te besparen en kritisch te kijken naar de kosten van de inrichting van het openbaar gebied en ambtelijke kosten. Dit heeft er toe geleid, dat de verliezen voor het grondbedrijf tot nu toe relatief beperkt zijn gebleven.

Grondprijzen

De grondprijs voor de verschillende functies is sterk afhankelijk van de marktomstandigheden. Bij de vaststelling van de grondprijzen hanteert de gemeente Epe zoveel mogelijk marktconforme prijzen. Het college stelt jaarlijks een grondprijzennota vast met de richtprijzen voor de verschillende functies. Deze grondprijzennota wordt ter kennisname aan de gemeenteraad gezonden.

Winst- en verliesneming.

Sinds de invoering van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) in 2004 dienen met zekerheid gerealiseerde winsten in lopende complexen tussentijds te worden overgeboekt naar de reserve bouwgrondexploitatie. In de Nota Grondbeleid 2009 is opgenomen, dat door de gemeente Epe het bedrijfseconomische voorzichtigheidsprincipe wordt gehanteerd: winsten worden eerst verantwoord als deze zijn gerealiseerd.

Als uit een exploitatiebegroting, dat er een verlies op een complex ontstaat, wordt hiervoor een voorziening getroffen, die direct ten laste komt van de reserve bouwgrondexploitatie.

7.7 Risico's in de grondexploitatie

Reserve bouwgrondexploitatie

Aangezien grondexploitaties betrekking hebben op meerjarige vastgoedontwikkelingen, is het evident dat hieraan risico's zijn verbonden. Onder een risico wordt verstaan de kans dat de ontwikkeling van een plan in negatieve zin afwijkt van de financiële uitgangspunten (looptijd, rentepercentage, uitgaven en opbrengsten). De benodigde reserve bouwgrondexploitatie bedraagt per 1 juli 2011 € 4.155.000. Het te hanteren model dat in de Nota Grondbeleid 2009 is opgenomen voor het berekenen van de reserve bouwgrondexploitatie onderkent vier risicovariabelen:

Looptijd van het plan

Dit is het risico in het geval de looptijd van het plan langer is dan waarvan in de grondexploitatiebegroting is uitgegaan. Per plan wordt ingeschat hoe groot dit risico is en wat de mogelijke financiële gevolgen zijn van deze langere looptijd.

Investerings

Dit betreft het risico, dat marktomstandigheden er toe leiden dat de gecalculerde uitgaven hoger uitvallen dan in de grondexploitatieberekeningen zijn geraamd. Per plan wordt ingeschat welk bedrag moet worden opgenomen in de reserve bouwgrondexploitatie om dit risico op te vangen.

Opbrengsten

Dit betreft het risico, dat marktomstandigheden er toe leiden dat de gecalculeerde opbrengsten niet worden gerealiseerd. Per plan wordt ingeschat welk bedrag moet worden opgenomen in de reserve bouwgrondexploitatie om dit risico op te vangen.

(Nog) niet in exploitatie genomen gronden

Dit is het risico dat aangekochte gronden niet tegen de gecalculeerde waarde kunnen worden verkocht. Het betreft de gronden waarvan de verwervingskosten niet zijn opgenomen in de boekwaarde van een plan, dus (nog) niet in exploitatie zijn genomen. Het risicobedrag is gelijk aan een percentage van de som van de waarden van de betreffende gronden. Deze waarden worden bepaald aan de hand van een tweejaarlijkse taxatie. Het percentage op basis waarvan het risicobedrag wordt berekend, wordt jaarlijks bepaald.

Reserve regionaal woningbouwprogramma

Naast de reserve bouwgrondexploitatie dient de komende jaren een reserve te worden opgebouwd voor het opvangen van financiële tegenvallers door het schrappen of in de tijd doorschuiven van woningbouwplannen ten gevolge van de afspraken die er binnen de regio Stedendriehoek worden gemaakt over het nieuwe regionale woningbouwprogramma. Deze reserve "Regionaal woningbouwprogramma" dient uiteindelijk € 2,1 miljoen te gaan bedragen.

DEEL 3

FINANCIËLE BEGROTING

Financiële begroting

In de financiële begroting zijn opgenomen: (1) het overzicht van baten en lasten en (2) de uiteenzetting van de financiële positie.

Overzicht baten en lasten

Het overzicht van baten en lasten bevat:

- Het saldo per programma en het begrote resultaat voor en na bestemming
- het overzicht van de geraamde algemene dekkingsmiddelen
- overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten
- het geraamde bedrag voor onvoorzien
- prijzen, lonen en rente.

Het saldo per programma en het begrote resultaat voor en na bestemming

Programma / omschrijving (bedragen x € 1.000) verschillen door afronding	2012	2013	2014	2015
1. Opgroeien in Epe	-5.948	-5.998	-6.039	-6.082
2. Actief in Epe	-3.560	-3.564	-3.564	-3.619
3. Zorg en opvang	-7.004	-7.004	-7.004	-7.004
4. Leefbaar en veilig	-2.157	-2.193	-2.226	-2.266
5. Ruimte en wonen	-1.760	-1.720	-1.711	-1.693
6. Epe op orde	-5.556	-5.557	-5.590	-5.649
7. Duurzaamheid	-172	-157	14	14
8. Toezicht en handhaving	-1.653	-1.653	-1.653	-1.653
9. Bedrijvigheid	-565	-565	-565	-565
10. Weer aan het werk	-2.967	-2.985	-3.004	-3.238
11. Bestuur en organisatie	-4.426	-3.372	-5.443	-3.322
Subtotaal programma's	-35.767	-34.768	-36.785	-35.077
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	34.920	35.318	35.882	35.504
Begroot resultaat voor bestemming	-847	550	-903	427
<u>Toevoeging / onttrekking aan reserves:</u>	<u>851</u>	<u>-546</u>	<u>909</u>	<u>-427</u>
Programma 1	7	0	0	0
Programma 2	239	0	0	0
Programma 3	15	0	0	0
Programma 4	11	0	0	0
Programma 5	-1.035	-584	-587	-100
Programma 6	-43	0	0	0
Programma 7	536	0	0	0
Programma 8	24	0	0	0
Programma 9	0	0	0	0
Programma 10	282	0	0	0
Programma 11	432	38	1.496	-327
Programma 12	384	0	0	0
Begroot resultaat na bestemming	4	4	5	0

Het BBV schrijft voor dat mutaties in de reserves afzonderlijk worden opgenomen als bestemming van het exploitatieresultaat. Daarom wordt eerst het resultaat vóór bestemming bepaald, vervolgens worden de mutaties in de reserves weergegeven. De uitkomst is het resultaat na bestemming van het saldo. Voor een specificatie van de mutaties in de reserves wordt verwezen naar bijlage 12.

In het vervolg van deze financiële begroting wordt inzicht gegeven in de baten en lasten per afzonderlijk programma en wordt een analyse gegeven van de verschillen die zijn ontstaan tussen de begrote bedragen in 2011 en 2012. Dit betreft de bestaande baten en lasten, uitgaande van het bestaande beleid. De 'budgetaanpassingen' als gevolg van het nieuwe beleid zijn in de Beleidsbegroting (programmaplan) toegelicht.

Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen en 'Onvoorzien'

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Realisatie 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Onroerende-zaakbelasting	3.721	4.157	4.331	4.757	5.103	5.377
Hondenbelasting	75	109	115	115	115	115
Precariobelasting	29	53	53	53	53	53
Forensenbelasting	307	332	358	358	358	358
Toeristenbelasting	498	491	577	577	577	577
Algemene uitkering ⁸	28.395	27.412	27.949	28.075	28.293	27.641
Dividend uitkeringen	227	202	212	212	212	212
Saldo financieringsfunctie ⁹	- 101	- 477	- 766	-766	-766	-766
Overige alg. dekkingsmidd. ¹⁰	2.486	1.192	2.305	2.305	2.305	2.305
Totaal	35.637	33.471	35.184	35.686	36.250	35.872
Onvoorziene uitgaven	0	70	71	71	71	71

Voor een toelichting op de belastingopbrengsten wordt verwezen naar de Paragraaf Lokale Heffingen.

Prijzen, lonen en rente

Bij het opstellen van deze (meerjaren)begroting zijn de volgende percentages gehanteerd:

	2012	2013	2014	2015
Prijsstijging	2,25%	2,25%	2,25%	2,25%
Loonsomstijging	3,0%	2,25%	2,25%	2,25%
Rente kort geld	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%
Rente lang geld	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%

Voor de bepaling van het te hanteren rentepercentage wordt de lange termijn visie van De Nederlandse Bank gehanteerd. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 4: Financiering.

⁸ Inclusief WMO budget € 3,56 mln. en € 165.000 inkomstencorrectie a.g.v. behoedzaamheidsreserve.

⁹ Betreft het saldo van (a) de betaalde rente over de aangegane leningen en over de aangetrokken middelen in rekening courant en (b) de ontvangen rente over uitzettingen.

¹⁰ De overige algemene dekkingsmiddelen betreft de rente over de eigen financieringsmiddelen vermeerderd met het saldo van de financieringsfunctie.

Overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten

Een overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten is van belang om het materiële evenwicht van de begroting te kunnen beoordelen. Hiervoor geldt dat structurele lasten dienen te worden gedekt door structurele baten.

Incidentele lasten		Incidentele baten	
Programma	Bedrag (in 1.000 euro)	Programma	Bedrag (in 1.000 euro)
1. Opgroeien in Epe		1. Opgroeien in Epe	
2. Actief in Epe		2. Actief in Epe	
3. Zorg en Opvang		3. Zorg en Opvang	
4. Leefbaar en veilig	50	4. Leefbaar en veilig	15
5. Ruimte en wonen	80	5. Ruimte en wonen	
6. Epe op orde	25	6. Epe op orde	
7. Duurzaamheid	15	7. Duurzaamheid	
8. Toezicht en handhaving		8. Toezicht en handhaving	
9. Bedrijvigheid		9. Bedrijvigheid	
10. Weer aan het werk		10. Weer aan het werk	213
11. Bestuur en Organisatie	20	11. Bestuur en Organisatie	180
Algemene dekkingsmiddelen	150	Algemene dekkingsmiddelen	150
Totaal	340	Totaal	558
		Saldo	218

* in bovenstaand overzicht van incidentele baten en lasten zijn ook de incidentele mutaties in de reserves opgenomen.

Uiteenzetting van de financiële positie

In de uiteenzetting van de financiële positie worden de consequenties opgenomen van het beleid dat in de begroting is opgenomen. Het betreft het beleid dat al voor de begrotingsbehandeling is aanvaard én het beleid dat met het vaststellen van de begroting wordt aanvaard.

De volgende onderwerpen komen aan de orde:

- Financiële gevolgen van het bestaande en het nieuwe beleid dat in de programma's is opgenomen
- Investerings (economisch / maatschappelijk nut)
- Investerings (vervanging / uitbreiding)
- Financiering
- Stand en verloop reserves en voorzieningen
- Investerings ten laste van de reserve eenmalige dekkingsmiddelen.

Financiële gevolgen bestaand en nieuw beleid dat in de programma's is opgenomen

De uitkomst van de jaarlijkse afweging in het kader van het begrotingsproces, is samengevat in het volgende overzicht van de cumulatieve ontwikkeling van lasten en baten.

<i>Bedragen in euro</i>	2012	2013	2014	2015
Bestaand beleid (budgetprognose)	- 70.049	- 471.977	- 838.784	- 935.043
Nieuw beleid vorige meerjarenbegroting	0	14.063	19.688	28.125
Investeringsen vorige meerjarenbegroting	- 81.420	- 220.798	- 303.594	- 381.144
Nieuw beleid huidige meerjarenbegroting	- 164.650	- 176.650	- 186.650	- 196.650
Investeringsen huidige meerjarenbegroting	- 83.530	- 97.705	- 131.753	- 232.064
Dekkingsmiddelen	403.700	957.300	1.446.700	1.717.700
Saldo meerjarenbegroting	4.051	4.233	5.607	924

Investeringsen

Dit onderdeel bevat een totaal overzicht van de investeringen die de gemeente gepland heeft in het meerjareninvesteringsplan 2012-2015. Voor een gedetailleerd overzicht wordt verwezen naar de bijlagen bij deze begroting. Het hier gegeven inzicht in de investeringen is een onderverdeling naar investeringen met een economisch nut en investeringen met een maatschappelijk nut en daarnaast naar vervangingsinvesteringen en uitbreidingsinvesteringen.

<i>(investeringsbedragen x € 1.000)</i>	2012	2013	2014	2015
Economisch nut	2.380	3.870	2.272	2.627
Maatschappelijk nut	1.044	1.445	461	680
Totale investeringen	3.424	5.315	2.733	3.307
Vervangingsinvesteringen	3.298	5.289	2.622	2.727
Uitbreidingsinvesteringen	126	26	111	580
Totale investeringen	3.424	5.315	2.734	3.307

Financiering

Hiervoor wordt verwezen naar de Paragraaf Financiering.

Stand en verloop reserves en voorzieningen

Voor het verloop van de reserves en voorzieningen wordt verwezen naar bijlage 12.

Financiële specificatie programma 1 Opgroeien in Epe

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Lasten bestaand beleid	10.439	6.579	6.244	6.245	6.252	6.252
Lasten nieuw beleid			46	96	137	180
Lasten totaal	10.439	6.578	6.290	6.341	6.389	6.432
Baten bestaand beleid	5.363	998	342	343	350	350
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	5.363	998	342	343	350	350
Saldo	-5.076	-5.580	-5.948	-5.998	-6.039	-6.082

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

• Lasten nieuw beleid; dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 1 in deel 1 van de programmabegroting.	-46
• Actualisatie van het meerjarenonderhoudsplan voor de schoolgebouwen resulteert in een lagere storting in de voorziening voor onderhoud buitenzijde scholen.	30
• De gemeente ontvangt van het rijk voor onderwijsachterstandenbeleid een hogere subsidie in 2012; daardoor zullen ook de uitgaven stijgen. Dit verloopt budgetneutraal.	-79
• Het project 'Verbetering binnenklimaat primair onderwijs' leidde in 2011 incidenteel tot hogere uitgaven; er staan ook eenmalige inkomsten tegenover (zie ook onder de baten).	151
• Een bijdrage aan de scouting Epe-Heerde t.b.v. renovatie leidde tot eenmalige lasten in 2011 (dekking uit de reserve cofinanciering).	25
• De uitgaven voor jeugdgezondheidszorg zijn lager in 2012, door de lagere uitgaven voor de realisatie van de centra voor Jeugd en Gezin en het vervallen van de bijdrage voor het digitaal dossier jeugdgezondheidszorg.	31
• De lasten van leerlingenvervoer zijn hoger zoals aangegeven in de 1e voortgangsrapportage 2011.	-21
• Door een (technische) verschuiving van een deel van de raming voor het beheer van wijkgebouwen (op programma 2) naar speeltuinverenigingen (programma 1) ontstaan op programma 1 hogere lasten. Dit leidt tot een voordeel op programma 2.	-24

• Mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening, de doorberekende prijs- en loonstijgingen en de incidentele verschillen als gevolg van restantbudgetten uit 2010 leiden tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.	199
• Overige kleine verschillen	22
Totaal mutatie lasten	288

Baten:

• De gemeente ontvangt van het rijk voor onderwijsachterstandenbeleid een hogere subsidie in 2012; daardoor zullen ook de uitgaven stijgen. (zie onder de lasten). Dit verloopt budgettair neutraal.	79
• Vanaf 2012 wordt de Brede doeluitkering t.b.v. Centra Jeugd en Gezin overgeheveld naar de algemene uitkering. De algemene uitkering is geraamd op programma 12. Deze overheveling verloopt budgettair neutraal.	-624
• Het project 'Verbetering binnenklimaat primair onderwijs' leidde in 2011 eenmalig tot hogere inkomsten (subsidie van het rijk en bijdragen van de scholen). De eenmalige lasten van dit project waren in 2011 ook op dit programma geraamd (zie onder de lasten).	-110
• Overige kleine verschillen	-1
Totaal mutatie baten	-656
Saldo programma mutatie	-368

Financiële specificatie programma 2 Actief in Epe

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Lasten bestaand beleid	6.029	14.636	4.301	4.301	4.301	4.301
Lasten nieuw beleid			35	39	39	94
Lasten totaal	6.029	14.636	4.336	4.340	4.340	4.395
Baten bestaand beleid	909	1.734	776	776	776	776
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	909	1.734	776	776	776	776
Saldo	-5.120	-12.902	-3.560	-3.564	-3.564	-3.619

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

• Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 2 in deel 1 van de programmabegroting.	-35
• Ten behoeve van de realisatie van het nieuwe sportcentrum de Koekoek, de PWA-hal en het Kulturhus Oene zijn in 2011 investeringsbijdragen geraamd. Deze bijdragen worden gedekt door een onttrekking uit de reserve en incidentele bijdrage van de provincie. Dit verloopt budgettair neutraal.	10.288
• Omdat de rijksbijdrage voor volwasseneducatie naar beneden is bijgesteld in 2012, zijn ook de uitgaven verlaagd. Dit verloopt budgettair neutraal.	77
• Door een (technische) verschuiving van een deel van de raming voor het beheer van wijkgebouwen (op programma 2) naar speeltuinverenigingen (programma 1) ontstaan op programma 2 lagere lasten.	24
• Mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening, de doorberekende prijs- en loonstijgingen en de incidentele verschillen als gevolg van restantbudgetten uit 2010 leiden tot een nadeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.	-59
• Overige kleine verschillen	5
Totaal mutatie lasten	10.300

Baten:	
• In 2012 ontvangt de gemeente een lagere rijksbijdrage voor volwasseneneducatie ten opzichte van 2011. De raming van de uitgaven voor volwasseneneducatie is eveneens verlaagd. Dit verloopt budgettair neutraal.	-77
• In 2011 is de bijdrage van de provincie voor het realiseren van het Kulturhus Oene geraamd. Deze bijdrage is incidenteel (zie ook onder de lasten).	-880
• Overige kleine verschillen	-1
Totaal mutatie baten	-958
Saldo programma mutatie	9.342

Financiële specificatie programma 3 Zorg en opvang

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Lasten bestaand beleid	8.057	7.289	7.818	7.818	7.818	7.818
Lasten nieuw beleid						
Lasten totaal	8.057	7.289	7.818	7.818	7.818	7.818
Baten bestaand beleid	1.181	781	814	814	814	814
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	1.181	781	814	814	814	814
Saldo	-6.876	-6.508	-7.004	-7.004	-7.004	-7.004

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

• Door een stijging van het uurtarief van huishoudelijke verzorging en doordat meer mensen gebruik maken van hulp in natura in plaats van een persoonsgebonden budget ontstaat een nadeel.	-440
• De uitgaven voor de persoonsgebonden budgetten nemen af, dit leidt tot een voordeel.	49
• Door de verbetering van de kwaliteit van dienstverlening collectief vervoer van de regiotaxi neemt het gebruik (aantal ritten per gebruiker) van de regiotaxi toe (zie ook de 1 ^e voortgangsrapportage 2011).	-150
• In 2011 is eenmalig € 100.000 geraamd t.b.v. stimulering van toegankelijkheid van openbare gebouwen. Dit bedrag wordt in 2011, 2012 en 2013 conform dit doel ingezet. Omdat de uitgaven via een eenmalig krediet worden geraamd en verantwoord, vervalt de raming in de begroting 2012.	100
• Doordat de rijksbijdrage voor inburgering wordt afgebouwd en teruggebracht naar € 0 in 2014 worden de lasten evenredig afgebouwd. Dit verloopt budgettair neutraal (zie ook onder de baten). Daarnaast worden de uitvoeringskosten van inburgering van het contract met Apeldoorn geïndexeerd.	55
• De eenmalige impuls gelden in 2011 voor Coördinatie Vrijwillige Thuiszorg en Mantelzorg (CVTM) ter dekking van subsidie voor buddyzorg en de bijdrage aan het regionaal coördinatiepunt mantelzorg komen te vervallen in 2012.	19
• Door autonome ontwikkelingen valt het aantal kwijtscheldingen van rioolheffing en afvalstoffenheffing naar verwachting hoger uit in 2012.	-26

• Mutaties in de kapitaallasten en in de urenrekening, de doorberekende prijs- en loonsverhogingen en de incidentele verschillen als gevolg van restantbudgetten uit 2010 leiden tot een nadeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsverhoging wordt verwezen naar bijlage 13.	-115
• Overige kleine verschillen	-21
Totaal mutatie lasten	-529
Baten:	
• De rijksbijdrage voor inburgering binnen het participatiebudget wordt afgebouwd naar € 0 in 2014.	-57
• Doordat de uurtarieven van huishoudelijke hulp zijn gestegen, wordt de eigen bijdrage aan de gemeente ook hoger.	93
• Overige kleine verschillen	-3
Totaal mutatie baten	33
Saldo programma mutatie	-496

Financiële specificatie programma 4 Leefbaar en veilig

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Lasten bestaand beleid	1.794	2.016	2.145	2.221	2.254	2.294
Lasten nieuw beleid			60	12	12	12
Lasten totaal	1.794	2.016	2.205	2.233	2.266	2.306
Baten bestaand beleid	28	25	48	40	40	40
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	28	25	48	40	40	40
Saldo	-1.766	-1.991	-2.157	-2.193	-2.226	-2.266

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

• Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 4 in deel 1 van de programmabegroting.	-60
• Vervangingsinvesteringen in materieel van de brandweer worden (in verband met de regionalisering) ingaande 2012 opgenomen als onderdeel van de inwonerbijdrage aan de veiligheidsregio.	-40
• Voor het project buurtbemiddeling is een projectsubsidie van de woningbouwvereniging beschikbaar gesteld; dit leidt tot hogere uitgaven en inkomsten (zie ook de baten).	-15
• Mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening, de doorberekende prijs- en loonstijgingen en de incidentele verschillen als gevolg van restantbudgetten uit 2010 leiden tot een nadeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.	-67
• Overige kleine verschillen	-7
Totaal mutatie lasten	-189

Baten:

• Voor het project buurtbemiddeling is een projectsubsidie van de woningbouwvereniging beschikbaar gesteld; dit leidt tot hogere baten. Hier staan hogere uitgaven tegenover.	15
• Overige kleine verschillen	8
Totaal mutatie baten	23

Saldo programma mutatie **-166**

Financiële specificatie programma 5 Ruimte en wonen

Bedragen * € 1.000		Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lasten bestaand beleid		9.691	10.193	6.908	6.888	6.868	6.868
Lasten nieuw beleid				115	125	159	149
Lasten totaal		9.691	10.193	7.023	7.013	7.027	7.017
Baten bestaand beleid		4.249	7.877	5.263	5.268	5.273	5.273
Baten nieuw beleid					25	42	51
Baten totaal		4.249	7.877	5.263	5.293	5.315	5.324
Saldo		-5.442	-2.316	-1.760	-1.720	-1.711	-1.693

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

• Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 5 in deel 1 van de programmabegroting.	-115
• In 2011 is een eenmalige raming opgenomen voor een bijdrage aan het herstel van de Martinuskerk in Vaassen. Dekking vindt plaats uit de reserve cofinanciering (programma 11). Dit leidt op programma 5 tot een voordeel in de lasten in 2012. Per saldo verloopt dit budgetneutraal.	180
• In 2011 is een eenmalige raming opgenomen in verband met uitgaven voor het ophogen van de molen in Vaassen. De uitgaven worden gedekt door een onttrekking aan de reserve volkshuisvesting (programma 11) een bijdrage van de provincie (zie ook de baten). Per saldo verloopt dit budgetneutraal.	499
• Door de economische ontwikkelingen is de raming van de uitgaven van de bouwgrondexploitatie in 2012 lager dan in 2011. Het saldo van de inkomsten en uitgaven van de bouwgrondexploitatie wordt overgeboekt naar de post 'onderhanden werk', waardoor dit geen effect heeft op het saldo van de begroting (zie ook de baten).	2.518
• In verband met de invoering van de Wabo worden uitgaven geraamd voor werkplekinrichting; de lasten worden gedekt door middelen die hiervoor van het rijk zijn ontvangen (gestort in een reserve).	-24
• In verband met het aflopen van de regeling Stimulering goedkope woningbouw worden geen uitgaven en inkomsten meer geraamd.	40

• Mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening, de doorberekende prijs- en loonstijgingen en de incidentele verschillen als gevolg van restantbudgetten uit 2010 leiden tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.	84
• Overige kleine verschillen	-12
Totaal mutatie lasten	3.170

Baten:

• Als gevolg van de economische ontwikkelingen zijn de baten van de bouwgrondexploitatie in 2012 lager geraamd dan in 2011. Aangezien het saldo van lopende complexen van de bouwgrondexploitatie wordt overgeboekt naar de post 'onderhanden werk', heeft dit geen effect op het saldo van de begroting (zie ook de lasten).	-2.518
• Naar verwachting kunnen in het kader van de nieuwe wet Ruimtelijke Ordening) bij het aanpassen van bestemmingsplannen meer kosten worden doorberekend aan belanghebbenden.	25
• In verband met het aflopen van de regeling Stimulering goedkope woningbouw worden geen uitgaven en inkomsten meer geraamd.	-40
• In 2011 is een eenmalige raming opgenomen in verband met de bijdrage van de provincie voor het ophogen van de molen in Vaassen (dekking door de bijdrage van de provincie en een onttrekking aan de reserve volkshuisvesting (programma 11) (zie ook de lasten).	-173
• De raming van de opbrengst bouwvergunningen is hoger als gevolg van een geactualiseerde berekening, gebaseerd op de resultaten van het 1 ^e kwartaal 2011 en 5% extra tariefsverhoging.	52
• In 2012 zijn hogere inkomsten uit verhuur geraamd op dit programma door een (technische) verschuiving tussen programma's en een nieuw verleend recht van opstal.	33
• Overige kleine verschillen	7
Totaal mutatie baten	-2.614

Saldo programma mutatie	556
--------------------------------	------------

Financiële specificatie programma 6 Epe op orde

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Lasten bestaand beleid	7.520	7.832	6.469	6.480	6.494	6.507
Lasten nieuw beleid			111	102	121	166
Lasten totaal	7.520	7.832	6.580	6.582	6.615	6.673
Baten bestaand beleid	2.140	1.143	1.024	1.024	1.024	1.024
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	2.140	1.143	1.024	1.024	1.024	1.024
Saldo	-5.380	-6.689	-5.556	-5.557	-5.590	-5.649

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

• Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 6 in deel 1 van de programmabegroting.	-111
• In de begroting 2011 waren de bezuinigingstaakstellingen 2011 op één stelpost samengebracht. In de begroting 2012 zijn deze bezuinigingen toegewezen aan de diverse programma's. Per saldo heeft dit op programmaniveau een positief effect, over de hele begroting heen heeft dit geen invloed.	363
• Als gevolg van de reguliere indexatie van de stand van de voorziening groot onderhoud wegen en de jaarlijkse storting daarin ontstaat een nadeel op dit programma.	-46
• In 2012 is een storting in de voorziening begraafrechten geraamd. Het betreft een administratief-technische omzetting van een reserve in een voorziening (in 2011 niet op dit programma begroot, in 2012 wel).	-50
• Mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening, de doorberekende prijs- en loonstijgingen en de incidentele verschillen als gevolg van restantbudgetten uit 2010 leiden tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.	1.106
• Overige kleine verschillen	-10
Totaal mutatie lasten	1.252

Baten:

• Toegenomen verhaalbare lasten bij de lijkbezorgingsrechten leiden tot 5% tariefsverhoging. Dit leidt tot een hogere opbrengst.	54
• De doorberekening aan de Provincie en Triada van de openbare verlichting is aangepast aan de actuele standen en verbruik. Hierdoor stijgen de baten.	11
• Door verschillen in subsidies voor investeringskredieten 2012 ten opzichte van 2011 ontstaat er een nadeel. Dit betreft echter een technische aanpassing die geen effect heeft op het saldo van het programma.	-310
• In 2012 is een onttrekking aan de voorziening begraafrechten geraamd. Het betreft een administratief-technische omzetting van de reserve in een voorziening (in 2011 hier niet begroot, in 2012 wel).	126
Totaal mutatie baten	-119
Saldo programma mutatie	1.133

Financiële specificatie programma 7 Duurzaamheid

Bedragen * € 1.000		Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lasten bestaand beleid		5.584	5.732	6.142	6.142	5.971	5.971
Lasten nieuw beleid				15			
Lasten totaal		5.584	5.732	6.157	6.142	5.971	5.971
Baten bestaand beleid		5.402	5.443	5.985	5.985	5.985	5.985
Baten nieuw beleid							
Baten totaal		5.402	5.443	5.985	5.985	5.985	5.985
Saldo		-182	-289	-172	-157	14	14

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

• Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 7 in deel 1 van de programmabegroting.	-15
• Conform het contract worden de kosten voor de dienstverlening afvalinzameling geïndexeerd.	-50
• Het project voor de ontwikkeling van een bodemkwaliteitskaart (een samenwerking in Stedendriehoek verband) is in 2011 afgerond. Hierdoor vervallen in 2012 zowel de lasten als de baten in de vorm van een provinciale subsidie.	35
• Mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening, de doorberekende prijs- en loonstijgingen en de incidentele verschillen als gevolg van restantbudgetten uit 2010 leiden tot een nadeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.	-391
• Overige kleine verschillen	-4
Totaal mutatie lasten	-425

Baten:

• Mutaties als gevolg van de 1e voortgangsrapportage 2011 leiden tot een voordeel op dit programma.	239
• Het project voor de ontwikkeling van een bodemkwaliteitskaart (een samenwerking in Stedendriehoek verband) is in 2011 afgerond. Hierdoor vervallen zowel de lasten als de baten in de vorm van een provinciale subsidie.	-35

• Conform de besluitvorming bij de begroting 2011 is het tarief van de afvalstoffenheffing verhoogd met 4% boven het inflatiepercentage, om op termijn weer te komen tot 100% kostendekking.	217
• Conform de besluitvorming bij de begroting 2011 is het tarief van de rioolheffing verhoogd met 5% boven het inflatiepercentage. Hierdoor wordt voorkomen dat op termijn het tarief ineens sterk verhoogd moet worden.	130
• Overige kleine verschillen	-9
Totaal mutatie baten	542

Saldo programma mutatie	117
--------------------------------	------------

Financiële specificatie programma 8 Toezicht en handhaving

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Lasten bestaand beleid	1.696	1.704	1.680	1.680	1.680	1.680
Lasten nieuw beleid			60	60	60	60
Lasten totaal	1.696	1.704	1.740	1.740	1.740	1.740
Baten bestaand beleid	189	83	87	87	87	87
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	189	83	87	87	87	87
Saldo	-1.507	-1.621	-1.653	-1.653	-1.653	-1.653

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

• Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 8 in deel 1 van de programmabegroting.	-60
• Het incidentele budget voor handhaving in 2011 om permanente bewoning van recreatiewoningen terug te dringen vervalt in 2012.	105
• Mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening, de doorberekende prijs- en loonstijgingen en de incidentele verschillen als gevolg van restantbudgetten uit 2010 leiden tot een nadeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.	-78
• Overige kleine verschillen	-3
Totaal mutatie lasten	-36

Baten:

• Overige kleine verschillen	4
Totaal mutatie baten	4

Saldo programma mutatie **-32**

Financiële specificatie programma 9 Bedrijvigheid

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Lasten bestaand beleid	583	686	604	604	604	604
Lasten nieuw beleid			35	35	35	35
Lasten totaal	583	686	639	639	639	639
Baten bestaand beleid	1.470	73	74	74	74	74
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	1.470	73	74	74	74	74
Saldo	887	-613	-565	-565	-565	-565

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

• Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 9 in deel 1 van de programmabegroting.	-35
• In de begroting 2011 waren de bezuinigingstaakstellingen 2011 op één stelpost samengebracht. In de begroting 2012 zijn deze bezuinigingen toegewezen aan de diverse programma's. Per saldo heeft dit op programmaniveau een positief effect, over de hele begroting heen heeft dit geen invloed.	20
• Mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening, de doorberekende prijs- en loonstijgingen en de incidentele verschillen als gevolg van restantbudgetten uit 2010 leiden tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.	64
• Overige kleine verschillen	-2
Totaal mutatie lasten	47

Baten:

• Overige kleine verschillen	1
Totaal mutatie baten	1

Saldo programma mutatie **48**

Financiële specificatie programma 10 Weer aan het werk

Bedragen * € 1.000		Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lasten bestaand beleid		14.468	14.512	13.753	13.771	13.790	14.024
Lasten nieuw beleid							
Lasten totaal		14.468	14.512	13.753	13.771	13.790	14.024
Baten bestaand beleid		11.641	11.045	10.786	10.786	10.786	10.786
Baten nieuw beleid							
Baten totaal		11.641	11.045	10.786	10.786	10.786	10.786
Saldo		-2.827	-3.467	-2.967	-2.985	-3.004	-3.238

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

• Door een bezuiniging van het rijk op het participatiebudget wordt de rijksbijdrage voor re-integratie gehalveerd. De lasten worden evenredig verlaagd, waardoor dit nagenoeg budgettair neutraal verloopt.	375
• Door een verlaging van het Wsw-budget (Wet sociale werkvoorziening) vanuit het rijk worden de uitgaven naar beneden bijgesteld, zie ook de toelichting bij de baten. Dit verloopt budgettair neutraal.	416
• In de meicirculaire is geadviseerd om een deel van het accres van de algemene uitkering af te zonderen voor hogere uitgaven in het kader van de nieuwe wet werken naar vermogen. In de begroting 2012 is hiervoor een raming op dit programma opgenomen.	-74
• Het aantal jongeren, dat een WIJ-uitkering heeft, blijkt in 2011 hoger dan geraamd. Per saldo resulteert dit in een hogere raming in 2012.	-26
• Het uitvoeringscontract met Apeldoorn voor sociale zaken wordt geïndexeerd. Daarnaast vallen de uitvoeringskosten door een onevenredige stijging van het aantal uitkeringsgerechtigden WWB hoger uit.	-65
• De eenmalige middelen in 2011 voor het project 'Ik Start Smart' komen te vervallen in 2012.	21
• Op basis van rekeningcijfers kan de raming voor schuldhelpverlening naar beneden worden bijgesteld.	17
• De lasten en baten van het gebouw aan de Europalaan 48 worden overgeheveld naar programma 5 (Ruimte en Wonen). Dit verloopt budgettair neutraal.	15

• Mutaties in de kapitaallasten en in de urenrekening, de doorberekende prijs- en loonstijgingen en de incidentele verschillen als gevolg van restantbudgetten uit 2009 leiden tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.	87
• Overige kleine verschillen	-7
Totaal mutatie lasten	759

Baten:

• Door een stijging van de rijksbijdrage van BUIG-middelen (Bundeling van Uitkeringen Inkomensvoorziening aan Gemeenten) en door de verwachte toewijzing van de IAU (Incidentele Aanvullende Uitkering) vallen de inkomsten in 2012 hoger uit. Hierdoor kan de onttrekking aan de reserve 'Inkomensdeel' naar beneden worden bijgesteld. Dit verloopt budgettair neutraal.	542
• Naast de generieke korting die het rijk heeft toegepast op het Wsw-budget is er in Epe een neerwaartse trend van het gerealiseerde aantal arbeidsjaren waardoor de rijksbijdrage Wsw lager uitvalt. Omdat er nog geen bestuursakkoord is, wordt er voorsnog van uitgegaan dat het budget 2012 gelijk is aan het budget 2011. De lasten worden evenredig naar beneden bijgesteld waardoor dit budgettair neutraal verloopt.	-416
• Door een bezuiniging van het rijk op het participatiebudget wordt de rijksbijdrage voor re-integratie gehalveerd. De lasten worden evenredig gehalveerd, waardoor dit budgettair neutraal verloopt.	-355
• De baten en lasten van het gebouw aan de Europalaan 48 passen beter op programma 5 (Ruimte en Wonen) en worden overgeheveld. Dit verloopt budgettair neutraal.	-22
• Overige kleine verschillen	-8
Totaal mutatie baten	-259

Saldo programma mutatie	500
--------------------------------	------------

Financiële specificatie programma 11 Bestuur en organisatie

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Lasten bestaand beleid	16.976	10.800	7.665	8.620	9.448	8.215
Lasten nieuw beleid			-217	-590	-819	-909
Lasten totaal	16.976	10.800	7.448	8.030	8.629	7.306
Baten bestaand beleid	14.627	18.546	3.693	4.082	4.075	3.557
Baten nieuw beleid			180	30	20	
Baten totaal	14.627	18.512	3.873	4.112	4.095	3.557
Saldo	-2.349	7.712	-3.575	-3.918	-4.534	-3.749

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

• Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 11 in deel 1 van de programmabegroting. • In 2012 is de raming lager van vergoedingen en salariskosten van huidige en voormalige leden van het bestuur en voormalige personeelsleden. • In de begroting 2011 waren de bezuinigingstaakstellingen 2011 op één stelpost samengebracht. In de begroting 2012 zijn deze bezuinigingen toegewezen aan de diverse programma's. Per saldo heeft dit op dit programma een negatief effect (hier was de stelpost geraamd), op de overige programma's heeft het een positief effect, over de hele begroting heen heeft dit geen invloed. • In 2012 zijn er geen verkiezingen geraamd. • In 2012 wordt op begrotingsbasis € 2,9 miljoen minder in de reserves gestort dan in 2011. In 2011 werden de hogere stortingen vooral beïnvloed door de aanvulling van de reserve bouwgrondexploitatie. • In het kader van het financieel toezicht is door de provincie aan gemeenten geadviseerd de toerekening/activering van apparaatskosten aan investeringswerken en het grondbedrijf te beperken. In verband hiermee wordt deze toerekening ingaande 2012 met € 250.000 verlaagd, jaarlijks oplopend met € 25.000.	217 240 -583 33 2.929 -250

• In 2012 is de geraamde stelpost voor ontwikkeling digitalisering, website en geografische informatievoorziening vervallen. De hiervoor noodzakelijke investeringen zijn opgenomen in de planning van automatiseringsinvesteringen zoals opgenomen in het meerjareninvesteringsplan.	20
• Gelet op de verwachte uitgaven wordt de reserve ombuigingsoperatie aangevuld; dekking vindt plaats uit de algemene reserve.	-150
• Op grond van het meerjarenonderhoudsplan (MOP) voor gemeentelijke gebouwen wordt in 2012 € 15.000 extra gestort in de onderhoudsvoorziening voor gemeentelijke gebouwen.	-15
• Mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening, de doorberekende prijs- en loonstijgingen en de incidentele verschillen als gevolg van restantbudgetten uit 2010 leiden tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.	915
• Overige kleine verschillen	-4
Totaal mutatie lasten	3.352

Baten:

• Baten nieuw beleid; dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 11 in deel 1 van de programmabegroting.	180
• De opbrengst van rijbewijzen is lager geraamd vanwege de verwachte wettelijke maximering van de tarieven. Dat maximum ligt onder het huidige tarief. Daarnaast is het aantal verwachte aanvragen fors lager.	-73
• In 2012 wordt € 14,7 miljoen minder geraamd voor onttrekkingen aan reserves. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat in 2011 hoger onttrekkingen zijn geraamd in verband met de realisatie van diverse grote investeringen (PWA-hal, sportaccommodatie De Koekoek, Kulturhus Oene, diverse infrastructurele werken, ophogen molen Vaassen) en de aanvulling van de reserve bouwgrondexploitatie (onttrokken aan de algemene reserve en de reserve extra afschrijving). Daarnaast is in 2011 een aanzienlijke onttrekking aan de reserve inkomensdeel WWB geraamd.	-14.733
• Overige kleine verschillen	-13
Totaal mutatie baten	-14.639

Saldo programma mutatie	-11.287
--------------------------------	----------------

Financiële specificatie Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorziën

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Lasten bestaand beleid	485	393	557	557	557	557
Lasten nieuw beleid						
Lasten totaal	485	393	557	557	557	557
Baten bestaand beleid	36.122	34.623	35.323	35.575	35.913	35.389
Baten nieuw beleid			154	300	526	672
Baten totaal	36.122	34.623	35.477	35.875	36.439	36.061
Saldo	35.637	34.230	34.920	35.318	35.882	35.504

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

• De behoedzaamheidsreserve is niet meer opgenomen binnen de Algemene Uitkering en wordt vanaf 2012 als afzonderlijke stelpost geraamd voor tegenvallende eindafrekening van de algemene uitkering.	-165
• Op basis van het gemiddelde in de afgelopen jaren, wordt het bedrag voor oninbare vorderingen hoger geraamd.	-13
• Mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening, de doorberekende prijs- en loonsstijgingen en de incidentele verschillen als gevolg van restantbudgetten uit 2010 leiden tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.	27
• Overige kleine verschillen	-13
Totaal mutatie lasten	-164

Baten:

• Baten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 12 in deel 1 van de programmabegroting.	154
• De algemene uitkering 2012 valt hoger uit. De raming van de algemene uitkering 2012 is gebaseerd op de meicirculaire 2011. Een belangrijke oorzaak van het voordeel is dat vanaf 2012 de Brede doeluitkering t.b.v. Centra Jeugd en gezin is overgeheveld naar de algemene uitkering. Tot en met 2011 was deze uitkering geraamd op programma 1 (€ 624.000).	706

• De inkomsten OZB nemen toe door een herwaardering WOZ-waarden, een toename van het aantal objecten en een tariefstijging van 2,25%.	23
• Door een tariefstijging van 2,25% en een tariefstijging van het minimumtarief met 12,5% i.v.m. de koppeling in tarief tussen toeristen- en forensenbelasting, nemen de inkomsten uit forensenbelasting toe.	26
• Een tariefstijging van 80 naar 90 cent en autonome toename van het aantal overnachtingen leiden tot hogere opbrengst toeristenbelasting.	86
• Het geraamde voordeel in verband met bespaarde rente is lager in 2012 als gevolg van de verwachte lagere reservepositie (interne financiering) van de gemeente.	-130
• Overige kleine verschillen	-11
Totaal mutatie baten	854
Saldo programma mutatie	690

DEEL 4

BIJLAGEN

Bijlage 1 Saldo meerjarenbegroting 2012 – 2015

	<i>Begr. 2012</i>	<i>Begr. 2013</i>	<i>Begr. 2014</i>	<i>Begr. 2015</i>
Uitkomst budgetprognose	-70.049	-471.977	-838.784	-935.043
Nieuw beleid uit de vorige meerjarenbegroting (exclusief investeringen)	0	14.063	19.688	28.125
Investeringsplan uit het vorige meerjaren-investeringsplan	-81.420	-220.798	-303.594	-381.144
Totaal nieuw beleid vorige meerjarenbegroting	-81.420	-206.735	-283.906	-353.019
Saldo	-151.469	-678.712	-1.122.690	-1.288.062
Nieuw beleid meerjarenbegroting (exclusief investeringen)	-164.650	-176.650	-186.650	-196.650
Nieuw beleid investeringen meerjareninvesterings-plan (MIP)	-83.530	-97.705	-131.753	-232.064
Totaal nieuw beleid meerjarenbegr. 2012-2015	-248.180	-274.355	-318.403	-428.714
Saldo	-399.649	-953.067	-1.441.093	-1.716.776
Dekkingsmiddelen	403.700	957.300	1.446.700	1.717.700
Totaal meerjarenbegroting 2012-2015	4.051	4.233	5.607	924

Bijlage 2 Meerjarenbegroting 2012 – 2015 bestaand beleid (budgetprognose)

Kosten-plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. basis 2012 + is voordeel, - is nadeel (in euro)				Programma
		2012	2013	2014	2015	
695202	Saldo begroting	608.767	608.767	608.767	608.767	
	Betreft saldo op basis van bestaand beleid en autonome ontwikkelingen (exclusief nieuw beleid).					
	Programma 2 Actief in Epe					
667800	Project Alcoholmatiging Jeugd 2011-2013; lagere uitgaven	0	1.076	8.111	8.111	1
667800	Project Alcoholmatiging Jeugd 2011-2013; lagere dekking	0	-1.076	-8.111	-8.111	1
	Het project wordt afgebouwd (evenals de dekking uit de stelposten voor beleidsontwikkeling jeugd en jongeren). Ingaande 2014 zijn geen uitgaven meer geraamd.					
	Programma 4 Leefbaar en veilig					
610600	Verhuur brandweerkazerne Vaassen	0	-5.550	-5.550	-5.550	4
	Ingaande 2013 vervallen de hogere energielasten (€ 2.250) en de verhuurinkomsten (€ 7.800) i.v.m. stalling van een ambulance (GGD) in de kazerne in Vaassen. Per saldo een nadeel.					
610600	Huisvesting brandweerkazerne Epe	0	-23.421	-23.421	-23.421	4
610600	Vervanging voertuig en tijdelijke huisvesting	7.500	-7.500	0	0	4
	Omdat verbouw van de brandweerkazerne op de huidige lokatie niet mogelijk is, wordt er van uitgegaan dat op een andere lokatie nieuwbouw zal plaatsvinden. Dit resulteert per saldo in hogere structurele lasten. Als gevolg van de vervanging van een voertuig ontstaat in 2012 een voordeel. Ten behoeve van tijdelijke huisvesting voor het nieuwe voertuig moet in 2012-2013 een stallingsruimte worden gehuurd.					
610404	Inwonerbijdrage Veiligheidsregio (VNOG)	-40.316	-80.832	-120.948	-161.264	4
	Vervangingsinvesteringen in materieel van de brandweer worden (in verband met de regionalisering ingaande 2012) opgenomen als onderdeel van de inwonerbijdrage aan de veiligheidsregio. Uitgegaan wordt van het gemiddeld benodigde bedrag voor investeringen bedrijfsmiddelen brandweer. Toekomstige vervangingen dienen gedekt te worden uit de binnen de brandweerbegroting vrijvallende lasten.					

Kosten- plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. basis 2012 + is voordeel, - is nadeel (in euro)				Programma
		2012	2013	2014	2015	
	Programma 5: Ruimte en wonen					
695402	Risico regionale woningbouwprogrammering; lasten	0	-514.000	-507.000	0	11
695402	Risico regionale woningbouwprogrammering; dekking	0	514.000	507.000	0	11
695402	Risico regionale woningbouwprogrammering; structureel	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000	11
	De financiële consequenties als gevolg van de regionale woningbouw-programmering worden berekend op ca. € 2,1 miljoen. Het is noodzakelijk om voor dit risico in de komende jaren een reserve te vormen. De aanvankelijk in 2013 en 2014 geraamde stortingen in de reserve bouwgrondexploitatie kunnen worden ingezet voor de vorming van deze nieuwe reserve (totaal € 1.021.000). Aanvullend wordt 8 jaar lang € 100.000 in de reserve gestort, zodat t.z.t. voldoende middelen in de reserve aanwezig zijn om de financiële gevolgen op te vangen.					
695402	Aanvulling reserve bouwgrondexploitatie	0	0	0	0	11
	Conform de vorige meerjarenbegroting wordt de reserve bouwgrondexploitatie in de jaren 2011 en 2012 aangevuld (2012: € 656.000). De actualisatie van de berekening van de verwachte eindsaldi van lopende complexen wijst uit dat de noodzakelijke hoogte van de reserve kan worden bijgesteld (zie de paragraaf grondbeleid). De aanvankelijk geraamde extra stortingen in 2013 en 2014 worden ingezet voor het opvangen van de financiële gevolgen van de regionale woningbouwprogrammering.					
680006	Bestemmingsplan Centrum Epe; uitgaven	0	10.000	20.000	20.000	5
680006	Bestemmingsplan Centrum Vaassen; uitgaven	0	10.000	20.000	20.000	5
	De voor de jaren 2011 tot en met 2013 opgenomen raming voor de noodzakelijke actualisatie van de bestemmingsplannen (incl. exploitatieplan) voor de centra van Epe en Vaassen wordt afgebouwd. Ingaande 2013 valt € 10.000 vrij, vanaf 2014 het gehele bedrag van € 20.000.					
691400	Apparaatskosten ten laste van grondbedrijf en investeringswerken	-250.000	-275.000	-300.000	-325.000	11
	In het kader van het financieel toezicht is door de provincie aan gemeenten geadviseerd de toerekening/activering van apparaatskosten aan investeringswerken en het grondbedrijf te beperken. In de eper begroting wordt € 750.000 toegerekend. Gelet op de aanwijzing van de provincie wordt deze toerekening met € 250.000 verlaagd, jaarlijks oplopend met € 25.000.					
684800	Verhuurinkomsten	0	5.000	10.000	10.000	5
	Conform huurovereenkomst met de huurder van een gemeentelijk onroerend goed stijgen de inkomsten ingaande 2013.					

Kosten- plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. basis 2012 + is voordeel, - is nadeel (in euro)				Programma
		2012	2013	2014	2015	
	Programma 6 Epe op orde					
620800	Areaalaccres uitgaven Openbare Ruimte	0	-10.612	-24.654	-37.717	6
	Toename van de woningvoorraad betekent dat in de meerjarenramingen rekening moet worden gehouden met een autonome toename van kosten. Het betreft een toename in de kosten van onderhoud wegen, plantsoenen, reiniging etc.					
	Programma 7 Duurzaamheid					
677206	Kostentoerekening reinigingsheffingen	0	0	171.000	171.000	7
	Onderzoek (2010) op basis van een nieuw VNG-model leidt tot de conclusie dat meer kosten toegerekend kunnen worden aan de reinigingsheffingen. De nieuwe kostentoerekening wordt ingaande 2011 toegepast. In de jaren 2012-2014 wordt toegegroeid naar 100% kostendeckking op basis van de nieuwe kostentoerekening. Dat betekent ruim 4% tariefsverhoging per jaar. De tariefsverhoging in 2013 is nodig om het wegvallen van de geraamde onttrekking in 2012 uit de egalisatiereserve op te vangen.					
	Programma 10 Weer aan het werk					
660402	Autonome stijging uitgaven WWB	0	0	0	-200.000	10
	De uitgaven m.b.t. de WWB (bijstandsuitkeringen) blijken structureel hoger te liggen door de gevolgen van de economische crisis. In 2012, 2013 en 2014 kunnen de hogere uitgaven nog worden opgevangen door inzet van de hiervoor ingestelde reserve. Na 2014 dient de raming in de begroting structureel verhoogd te worden. Verwezen wordt naar het in de ter inzage liggende stukken opgenomen overzicht.					
660402	Algemene uitkering 2012-2015; hogere uitgaven WWNV	-74.000	-92.000	-111.000	-145.000	10
	Een deel van het accres van de algemene uitkering dient te worden afgezonderd door hogere uitgaven in het kader van de nieuwe wet werken naar vermogen					
	Programma 11 Bestuur en organisatie					
600400	Wethouders	0	17.000	12.470	10.960	11
	De uitgaven voor pensioenen en wachtgeld uitkeringen van voormalig wethouders fluctueren.					
691602	Voormalig personeel	0	6.000	6.000	6.000	11
	Met het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd vervalt de wachtgelduitkering van voormalig personeel.					
691602	Voormalig personeel; FPU-regeling	0	37.722	73.148	110.625	11
	In de begroting van 2012 is een bedrag van € 110.625 geraamd voor de gemeentelijke bijdrage in FPU. De bijdrage vervalt bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd van de voormalig werknemer.					

Kosten- plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. basis 2012 + is voordeel, - is nadeel (in euro)				Programma
		2012	2013	2014	2015	
602200	Verkiezingen	0	0	-77.500	-22.500	11
	In 2012 en 2013 zijn geen verkiezingen gepland. In 2014 zijn er drie verkiezingen (Gemeenteraad, Europees Parlement en Tweede Kamer); in 2015 worden de Provinciale Staten weer gekozen. Per verkiezing wordt € 22.500 geraamd. In verband met activiteiten rond de gemeenteraadsverkiezingen in 2014 is een stelpost opgenomen van € 10.000.					
401264	Geografische informatievoorziening	0	9.000	0	9.000	11
	De lasten voor digitale luchtfoto's fluctueren per jaar. Dit betekent een voordeel t.o.v. de basis (2012) van € 9.000 in 2013 en 2015.					
603202	Verstreking GBA	0	-3.000	0	0	11
	Wettelijk is voorgeschreven dat eens in de drie jaar bij de publiekswinkel een gba audit moet plaats vinden. De bijdrage van de gemeente bedraagt naar verwachting € 3.000. De eerstvolgende audit is gepland voor 2013. Daarna in 2016.					
691400	Autonome loonstijging	0	-279.000	-558.000	-837.000	11
691400	Autonome prijs- en inkomstenstijging	0	-253.068	-511.832	-776.417	11
	De berekeningen van de autonome loon-, prijs- en inkomstenstijgingen zijn gebaseerd op de indicaties die hieromtrent gegeven zijn m.b.t. de ontwikkeling van het BBP en de CPI. Voor 2012 moet rekening worden gehouden met een prijsstijging van 2,25% en een loonstijging van 3%. Voor de jaren 2013 t/m 2015 wordt voor zowel de lonen als de prijzen uitgegaan van een stijgingspercentage van jaarlijks 2,25%. Ook voor de inkomstenstijging is 2,25% aangehouden. Voor prijs- en inkomstenstijging is het saldo van beide weergegeven.					
691400	Autonome daling van rente- en afschrijvingskosten	0	328.418	511.836	789.254	11
	Door de jaarlijkse afschrijving op de door de gemeente (in het verleden) gedane investeringen, dalen de rente- en afschrijvingskosten. Bij de berekening van de vrijvallende middelen is er rekening mee gehouden dat een deel van de vrijvallende kapitaallasten onder een 100% kostendekking valt van gemeentelijke heffingen (zoals rioolheffing, afvalstoffenheffing en begraafrechten); de vrijval van dit deel van de kapitaallasten levert dus geen budgettair voordeel op in de begroting maar werkt in gunstige zin door in de heffingen die t.l.v. de burger komen.					
691604	Verzekeringen; taxatie gemeentelijke eigendommen	0	-32.000	0	0	11
	Om de juiste verzekerde waarden van de gemeentelijke opstallen en inventarissen te bepalen is het noodzakelijk om voor de opstallen eens per 6 jaar en voor de inventarissen eens per 3 jaar een taxatie te laten uitvoeren. In 2013 worden zowel opstallen als inventarissen getaxeed (€ 32.000).					

Kosten- plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. basis 2012 + is voordeel, - is nadeel (in euro)				Programma
		2012	2013	2014	2015	
695402	Financieringssysteem wegen	0	-2.100	-2.100	-2.100	11
	Op basis van de in 2004 geïntroduceerde gewijzigde financieringsmethodiek voor groot onderhoud wegen, wordt jaarlijks een lager bedrag onttrokken aan de betreffende reserve (nadeel). De laatste onttrekking vindt plaats in 2012.					
	Storting in voorziening Groot ond. gem. geb.	-15.000	-219.000	-45.000	-50.000	11
	Storting in voorziening Groot ond. gem. geb.; dekking	0	25.000	25.000	25.000	11
	Op basis van het financieel beleid van interne financiering worden groot onderhoudsuitgaven voor gemeentelijke gebouwen niet geactiveerd maar gedekt uit de voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen. Op grond van het meerjarenonderhoudsplan (MOP) dient de komende jaren in totaal € 320.000 te worden gestort in de voorziening. Dekking kan voor een deel plaatsvinden door inzet van eenmalige middelen.					
695402	Afbouw onttrekking reserve verkoop aandelen VNB	0	0	0	-10.680	11
	Om te voorkomen dat over een aantal jaren de jaarlijkse onttrekking aan de reserve verkoop aandelen VNB (93004) in één keer wegvalt, wordt de jaarlijkse onttrekking over een periode van 10 jaar afgebouwd, te beginnen in 2015.					
400005	Ontwikkeling digitalisering; website, geogr.inf.voorz.	20.000	20.000	20.000	20.000	11
	De hiervoor in de begroting geraamde stelpost kan vervallen. De hiervoor noodzakelijke investeringen zijn opgenomen in de planning van automatiseringsinvesteringen zoals opgenomen in het meerjareninvesteringsplan					
691400	Financiële buffer voor opvang van risico's	0	0	-300.000	-300.000	11
	Ingaande 2014 wordt een stelpost opgenomen voor de opvang van de risico's die samenhangen met de decentralisatie van taken door het rijk en de in voorbereiding zijnde herverdeling van het gemeentefonds/algemene uitkering.					
690600	Algemene uitkering 2012-2015; NUP	-62.000	-62.000	-62.000	235.000	11
	Voor uitvoering van het NUP (nationaal uitvoeringsprogramma) worden ingaande 2011 tijdelijk middelen toegevoegd aan de algemene uitkering. De tijdelijke toevoeging dient in 2015 in één keer te worden 'terugbetaald'. De genoemde uitgaven en inkomsten lopen via de reserve ICT.					
695402	Aanvulling ombuigingsfonds	-150.000	0	0	0	11
695400	Dekking aanvulling ombuigingsfonds	150.000	0	0	0	11
	Gelet op de verwachte uitgaven ten laste van het ombuigingsfonds dient de betreffende reserve aangevuld te worden. De aanvulling geschiedt uit het surplus op de algemene reserve. Verwezen wordt naar de memo in het raadsdossier.					

Kosten- plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. basis 2012 + is voordeel, - is nadeel (in euro)				Programma
		2012	2013	2014	2015	
695402	Storting in reserve extra afschrijving IMN	0	-200.000	-500.000	0	11
691400	Ombuigen: financieel technische maatregelen	0	0	0	125.000	11
	Tijdelijke middelen en vrijval van reserves worden gestort in een reserve extra afschrijving met het doel toekomstige lasten te verlagen. Om in 2015 een structureel voordeel te kunnen realiseren van € 125.000 is een reserve voor extra afschrijving noodzakelijk van € 1.850.000. Deze reserve is/wordt als volgt gevormd/opgebouwd: + € 389.000 (uit de exploitatie/begroting 2011) + € 230.000 (uit de algemene reserve 2012) + € 200.000 (uit de exploitatie/begroting 2013) + € 500.000 (uit de exploitatie/begroting 2014) + € 433.000 (verschil marktrente-waardecorrectie 2015) + € 98.000 (restant aanwezig in reserve extra afschrijving IMN) € 1.850.000 Totaal beschikbaar voor extra afschrijving in 2015					
	Programma 12					
690600	Algemene uitkering 2012-2015	0	126.000	344.000	-308.000	12
	In de begroting 2012 is de Algemene Uitkering op basis van de meicirculaire 2011 geraamd op een bedrag van € 24.553.723 (excl. Wmo). Voor de jaren 2013 t/m 2015 is de raming: - 2013: € 24.680.000 - 2014: € 24.898.000 - 2015: € 24.246.000					
690600	Algemene uitkering 2012-2015; behoedzaamheidsreserve	-165.000	-165.000	-165.000	-165.000	12
	De behoedzaamheidsreserve is niet meer opgenomen binnen de Algemene Uitkering en wordt in het vervolg als afzonderlijke stelpost geraamd voor tegenvallende eindafrekening van de algemene uitkering.					
692000	OZB; tariefaanpassingen	0	94.000	188.000	282.000	12
	Voor 2013-2015 is een meeropbrengst geraamd als gevolg van tariefaanpassing aan het prijsindexcijfer (elk jaar 2,25%).					
692000	OZB; autonome opbrengststijgingen	0	32.000	58.000	92.000	12
	Betreft verhoging van de opbrengst als gevolg van de toename van het aantal gebouwen.					
	Totaal budgetprognose	-70.049	-471.977	-838.784	-935.043	

Bijlage 3 Meerjarenbegroting nieuw beleid uit de vorige meerjarenbegroting

Kosten- plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. budgetprognose 2012 <i>+ is voordeel, - is nadeel (in euro)</i>				Programma
		2012	2013	2014	2015	
	Programma 5 Ruimte en wonen					
681602	Starterslening: rentelasten op verstrekte leningen	0	-11.250	-22.500	-22.500	5
	Tot en met 2014 wordt jaarlijks maximaal 250.000 euro beschikbaar gesteld (aan het SVn) voor starters-leningen, met als doel koopwoningen voor starters beter bereikbaar te maken. De rentelasten over deze leningen zijn opgenomen in de meerjarenbegroting.					
681602	Starterslening: rente inkomsten op verstrekte leningen	0	25.313	42.188	50.625	5
	Vanaf 2011 vloeien de eerste gelden weer terug in het fonds. Vooralsnog wordt er van uitgegaan dat voor 75% van de leningen rente en aflossing betaald gaat worden na de 1ste inkomstenstoets. Deze 1ste toets vindt 3 jaar na verstrekking van de lening plaats. In 2013 en verder stijgen de inkomsten doordat over de later verstrekte leningen gestart wordt met rentebetaling en het percentage rentebetalers (agv een 2de inkomstenstoets) zal stijgen.					
	Programma 9 Bedrijvigheid					
	Apeldoorns Kanaal	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	9
	Provinciale Staten hebben het rapport "Het Kanaal terug in Beeld" opgesteld (november 2010). Dit rapport bevat een visie en een gebiedsagenda. De provincie richt zich in eerste instantie op ontwikkeling van Apeldoorns Kanaal tussen Hattem en Heerde. In het structuurplan van Epe wordt het Apeldoorns Kanaal erkend als drager voor de cultuurhistorie, recreatie en toerisme en als economische drager. Ook in de structuurvisie Veluweflank wordt het Apeldoorns Kanaal nadrukkelijk genoemd o.a. in samenhang met verdere ontwikkeling van het Kievitsveld. Aangegeven wordt dat onderzoek naar bevaarbaarheid (op termijn) van het hele kanaal wenselijk is. Welke investering van de gemeente Epe gevraagd zal worden is nu nog niet bekend.					
	Totaal nieuw beleid vorige meerjarenraming	0	14.063	19.688	28.125	
	Investerings uit het vorige investeringsplan (zie MIP, opgenomen als een afzonderlijke bijlage)	-81.420	-220.798	-303.594	-381.144	
	Totaal nieuw beleid vorige meerjarenbegroting	-81.420	-206.735	-283.906	-353.019	

Bijlage 4 Meerjarenbegroting 2012 – 2015 Nieuw beleid

Kosten- plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. budgetprognose 2012 + is voordeel, - is nadeel (in euro)				Programma
		2012	2013	2014	2015	
	Programma 2 Actief in Epe					
651400	Stelpost beheer sporthal PWA	-35.000	-35.000	-35.000	-35.000	2
	Op basis van de ontvangen aanvraag is een stelpost opgenomen van € 35.000 voor het beheer van de nieuwe hal. De behandeling van de aanvraag wordt ingepast in het nieuwe subsidiebeleid.					
	Programma 4 Leefbaar en Veilig					
	AED's - Project Hartveilig Wonen; uitgaven	-60.000	-12.000	-12.000	-12.000	4
	AED's - Project Hartveilig Wonen; dekking eenmalige middelen	60.000	0	0	0	11
	Het project Hartveilig Wonen is bedoeld om de keten van acute zorg te verbeteren. Bij hartstilstand is reanimatie op zeer korte termijn, binnen zes minuten, van groot belang. Hierdoor wordt de overlevingskans bij een hartstilstand vergroot. Dit kan gerealiseerd worden door een zoveel mogelijk sluitend netwerk van AED's, bediend door vrijwilligers. De kosten in het eerste jaar (€ 60.000, gedekt uit de eenmalige middelen) betreffen het plaatsen van bestaande en eventueel nieuwe AED's, het aansluiten van de AED's op de ambulance meldkamer en opleiding van personen die de AED kunnen bedienen. De jaarlijks terugkerende kosten (€ 12.000) betreffen o.a. het onderhoud en vervanging en up to date houden van de kennis.					
	Programma 5 Ruimte en wonen					
680006	Actualisatie bestemmingsplan Buitengebied	-40.000	-30.000	-20.000	0	5
695402	Actualisatie best.plan Buitengebied - dekking eenm. middelen	40.000	30.000	20.000	0	11
	Het huidige bestemmingsplan Buitengebied is vastgesteld in 2005. Op grond van de Wet ruimtelijke ordening moet voor 1 juni 2015 het geactualiseerde bestemmingsplan (incl. exploitatieplan) zijn vastgesteld. Gebeurt dit niet, dan vervalt het recht om leges te heffen. De periode van actualisatie start in 2012 en heeft een doorlooptijd tot en met 2015. De totale kosten bedragen € 150.000. Hiervan kan 40% worden gedekt uit reguliere middelen, het restant is opgenomen in de meerjarenbegroting en kan worden gedekt uit de beschikbare eenmalige middelen. Deze extra middelen zijn nodig vanwege de omvang van het plan en het uitvoeren van een milieueffectrapportage.					

Kosten- plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. budgetprognose 2012 + is voordeel, - is nadeel (in euro)				Programma
		2012	2013	2014	2015	
	Regiocontract provincie - regio Stedendriehoek (stelpost)	-35.000	-35.000	-45.000	-55.000	5
	De provincie wil in deze bestuursperiode (2011-2015) wederom regiocontracten afsluiten om bij te dragen aan een vitaal platteland en een sterke regio. Het moet gaan om structuurversterkende projecten. De bijdrage van de provincie gaat uit van cofinanciering van gemeenten. Basis voor de projecten die vanuit de regio komen zijn vier visies, te weten: de regionale structuurvisies (steden en voorlanden), de regionale economische en de regionale sociale agenda. De voorbereidingen, zijnde de inventarisatie en uitwerking van projectvoorstellen, vinden in 2011 plaats. Voor Epe gaat het ondermeer om onderwerpen uit het uitvoeringsprogramma cultuurhistorie: o.a. kopermolen Zuuk, grafheuvelrij Niersen-Schaveren, de herstructurering van dorpscentra, recreatie/toerisme: verplaatsing dierenpark, uitwerken regionale/lokale zorgstructuren rond kwetsbare bevolkingsgroepen, programma "welzijn nieuwe stijl": ondersteunen eigen kracht kwetsbare burgers. Om adequaat te kunnen handelen wordt een stelpost opgenomen.					
	Opstellen GUP (gebiedsuitvoeringsplan)	-10.000	0	0	0	5
	Opstellen GUP (dekking uit eenmalige middelen)	10.000	0	0	0	11
	Om in aanmerking te komen voor cofinanciering voor landschapsontwikkeling en beheer (groen-blauwe diensten) door de provincie is een uitvoeringsplan benodigd. De provincie draagt 75-80% bij in kosten van het opstellen van het uitvoeringsplan.					
	Landschapsversterking (landschapsfonds/groenfonds)	-30.000	0	0	0	5
	Landschapsversterking (dekking uit eenmalige middelen)	30.000	0	0	0	11
	Voor het uitvoeringsprogramma Landschapsontwikkelingsplan, dat in januari 2010 door de raad is vastgesteld, is cofinanciering benodigd. Vanaf 2012 veranderen rijks/provinciale subsidies t.a.v. landschapsbeheer. Van gemeenten wordt 25% gelabelde bijdrage verwacht voor landschapsbeheer (groen-blauwe diensten); de provincie draagt 75% bij. Voorlopig wordt voor contractvorming voor 12 jaar € 120.000 begroot; het gemeentelijk aandeel bedraagt € 30.000.					
	Programma 6 Epe op orde					
	GVVP: Parkeerwijziging centrum Epe	0	0	-18.500	0	6
	Dekking in reguliere begroting bebording	0	0	18.500	0	6
	Optimalisatie van de parkeeroute vanaf de vier invalswegen via de ringweg naar het centrum en parkeerwijziging in het centrum. Dekking vindt plaats vanuit de reguliere begroting.					
	GVVP: Parkeerwijziging centrum Vaassen	0	-15.500	0	0	6
	Dekking in reguliere begroting bebording	0	16.500	0	0	6
	Betreft optimalisatie van de parkeeroute vanaf de Laan van Fasna en Emsterweg via "de ruit" Molenstraat – Marijkeweg – Beatrixweg – Julianastraat en parkeerwijziging naar de parkeerplaatsen in het centrumgebied van Vaassen. Dekking vindt plaats vanuit de reguliere begroting.					

Kosten- plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. budgetprognose 2012 + is voordeel, - is nadeel (in euro)				Programma
		2012	2013	2014	2015	
	Opstellen herstelplan Cannenburgerbrug Vaassen	-25.000	0	0	0	6
	Dekking uit eenmalige middelen	25.000	0	0	0	11
	De Cannenburgerbrug over de Deventerstraat nabij Vaassen mag nog maar tot maximaal 5 ton belast worden. Uit voorzorg wordt zwaar (landbouw)verkeer nu tijdelijk omgeleid. Dit is vanuit verkeersveiligheidsoogpunt en -beleid niet gewenst. Daarom wordt een herstelplan opgesteld. Voor de kosten van het herstel is in het investeringsplan een stelpost opgenomen van € 175.000.					
	Programma 7 Duurzaamheid					
	Water en energie	-15.000	0	0	0	7
	Dekking uit eenmalige middelen	15.000	0	0	0	11
	In het Waterplan (vastgesteld 30 juni 2011) is opgenomen dat de haalbaarheid van energiewinning uit het watersysteem en de waterketen onderzocht dient te worden. Een dergelijk onderzoek kost € 30.000. Het onderzoek wordt in cofinanciering met het Waterschap Veluwe gedaan. De gemeentelijke bijdrage is € 15.000. Dekking kan plaatsvinden uit de eenmalige middelen.					
	Programma 8 Toezicht en handhaving					
	Toezicht en handhaving drank- en horecawet	-60.000	-60.000	-60.000	-60.000	8
	Het toezicht en de handhaving van de drank- en horecawet komt in handen van de gemeente. Het wetsvoorstel is momenteel in behandeling in de 2e kamer. Voor de benodigde personele capaciteit is een stelpost opgenomen van € 60.000.					
	Programma 9 Bedrijvigheid					
	Stedendriehoek Onderneemt	-34.650	-34.650	-34.650	-34.650	9
	Voor de jaren 2010 en 2011 zijn middelen beschikbaar gesteld voor de cofinanciering van projecten die passen binnen de uitgangspunten van het Uitvoeringsprogramma Stedendriehoek Onderneemt. Naast de financiering door de Stedendriehoek gemeenten vindt er ook financiering plaats door het bedrijfsleven en het onderwijs. Het uitvoeringsprogramma bestrijkt vier jaar, tot en met 2012. Naast de goede resultaten die inmiddels zijn behaald is ook het verkrijgen van cofinanciering zeer goed gelukt. Voor de continuering van het Uitvoeringsprogramma (en daarmee tevens de verlenging van de uitvoeringstermijn) wordt nu aan alle regiogemeenten verzocht € 1,05 per inwoner beschikbaar te stellen voor de cofinanciering van projecten.					
	Totaal nieuw beleid deze mjb exclusief investeringen	-164.650	-176.650	-186.650	-196.650	
	Nieuwe investeringen (zie MIP)	-83.530	-97.705	-131.753	-232.064	
	Totaal nieuw beleid deze meerjarenbegroting	-248.180	-274.355	-318.403	-428.714	

Bijlage 5 Meerjarenbegroting 2012 – 2015 Dekkingsplan

Kosten- plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. budgetprognose 2012 <i>+ is voordeel, - is nadeel (in euro)</i>				Programma
		2012	2013	2014	2015	
691400	Ombuigen: Uitgavenverlaging	249.700	657.300	920.700	1.045.700	11
	Op basis van het collegeakkoord wordt 60% van de korting op de algemene uitkering opgevangen door een ombuigingsoperatie. Ingaande 2011 is reeds € 763.000 structureel als bezuiniging verwerkt.					
692200	Ombuigen: Inkomstenverhoging	154.000	300.000	526.000	672.000	12
	Op basis van het collegeakkoord wordt 30% van de korting op de algemene uitkering opgevangen door inkomstenverhoging. Ingaande 2011 is reeds € 225.000 structureel als extra opbrengst verwerkt. De extra opbrengst ingaande 2012 wordt gerealiseerd door een extra verhoging van de OZB en verhoging van de precariobelasting en erfpachten (2014).					
	Totaal dekkingsmiddelen	403.700	957.300	1.446.700	1.717.700	

Bijlage 6 Meerjareninvesteringsplan 2012 – 2015 Bestaande projecten

nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvings- perc.	BASIS INV. BEDRAG 2012 (excl. btw)	Investerings- bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings- bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploitatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Programma																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
								2012					2013				2014				2015																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								
DEEL 1: BESTAANDE PROJECTEN (projecten die ook waren opgenomen in het vorige investeringsplan)																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													

nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvingsperc.	BASIS INV. BEDRAG 2012 (excl. btw)	Investeringsbedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investeringsbedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploitatiekosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Programma
								2012	2013	2014	2015	
	Trainingsverlichting sportpark Kouwenaar (Vios) C.s.v. Vios heeft op het eigen sportcomplex De Kouwenaar rond het speel-/trainingsveld nieuwe verlichting geplaatst. De kosten bedragen € 35.000. In de gemeentebegroting is voor 2013 een investeringsbijdrage opgenomen ter grootte van maximaal 2/3 van de noodzakelijke kosten.	2013	5,00%	€ 19.651	€ 20.044	€ 23.853	€ -	€	€ 2.266			2
		2013	4,00%	€ 569.798	€ 581.193	€ 691.620	€ -		€ 49.401			5
		2013	4,00%	€ 435.540	€ 444.251	€ 528.658	€ -		€			5
623206	Structuurvisie / herinrichting Dorpscentra Epe en Vaassen De uitwerking van de structuurvisies Epe en Vaassen vraagt om investeringen van met name private partijen in de komende jaren. Het versterken van de leefbaarheid in de centra betreft ook een gemeentelijk belang. In 2010/2011 is een startkapitaal gevormd. Hieruit kunnen investeringen of investeringsbijdragen worden bekostigd. Voor 2013 is een aanvulling opgenomen. In totaal is hiermee ca. € 1,7 mln. beschikbaar. Een deel van de voor 2013 geplande investeringen wordt gedekt uit de hiervoor gevormde reserve. In het MIP 'nieuwe projecten' (bijlage 7) is aanvullend voor 2013 en 2014 in totaal € 500.000 opgenomen.	2012	4,00%	€ 25.500	€ 25.500	€ 30.345	€ -	€ 2.168				6
		2013	4,00%	€ 25.500	€ 26.010	€ 30.952	€ -		€ 2.211			6

nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvingsperc.	BASIS INV. BEDRAG 2012 (excl. btw)	Investeringsbedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investeringsbedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploitatiekosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Programma
								2012	2013	2014	2015	
	GVVP (2009 - 2016): Verkeersmaatregelen Laan van Fasna Er wordt onderzoek uitgevoerd naar de geluidsbelasting op de gevels van de woningen langs het gedeelte Laan van Fasna, gelegen tussen de komgrens van Vaassen en de Eekterweg. Als blijkt dat de geluidsbelasting daadwerkelijk hoger ligt dan de wettelijk gestelde norm dan dienen ondersteunende maatregelen getroffen te worden om de geluidsbelasting te verlagen. Indien de noodzaak aanwezig is kan het college om een eerdere uitvoering worden gevraagd.	2014	4,00%	€ 76.500	€ 79.591	€ 94.713	€ -			€ 6.765		6
691600	Vervanging bedrijfsmiddelen Openbare werken Voor de vervanging van bedrijfsmiddelen is een vervangingsschema aanwezig. Het gemiddeld Investeringsniveau bedraagt € 214.200.	2012 2013 2014 2015	11,00% 11,00% 11,00% 11,00%	€ 214.200 € 214.200 € 214.200 € 214.200	€ 214.200 € 218.484 € 222.854 € 227.311	€ 254.898 € 259.996 € 265.196 € 270.500	€ - € - € - € -	€ 33.201 € 33.865 € 34.542 € 35.233				11 11 11 11
401260	Vervanging bedrijfsmiddelen; ict investeringen Betreft reguliere vervanging die noodzakelijk is met het oog op de continuïteit van de bedrijfsvoering, gebaseerd op een geactualiseerde planning. Ingande 2011 wordt de een nieuwe bekostigingsmethodiek gehanteerd voor dekking van de noodzakelijke ict-investeringen. Het jaarlijks benodigde gemiddelde investeringsbedrag (€ 370.000) wordt gedeelt door een in de begroting opgenomen stelpost en door inzet van de ict reserve.	2012 2013 2014 2015	25,00% 25,00% 25,00% 25,00%	€ 370.000 € 370.000 € 370.000 € 370.000	€ 370.000 € 377.400 € 384.948 € 392.647	€ 440.300 € 449.106 € 458.088 € 467.250	€ - € - € - € -	€ - € - € - € -				11 11 11 11
	Totale kapitaal- en exploitatielasten per investeringsjaar							€ 81.420	€ 139.378	€ 82.795	€ 77.551	
	Totale kapitaal- en exploitatielasten bestaande projecten cumulatief							€ 81.420	€ 220.798	€ 303.594	€ 381.144	

Bijlage 7 Meerjareninvesteringsplan 2012 - 2015 Nieuwe projecten

nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvings- perc.	BASIS INV. BEDRAG 2012 (excl. btw)	Investerings- bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings- bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploitatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met Ingang van:			
								2012	2013	2014	2015
DEEL 2: NIEUWE PROJECTEN (projecten die niet zijn opgenomen in het vorige investeringsplan)											
	Investeringen in kunstgrasvelden In combinatie met privatisering van buitensportaccommodaties wordt geprobeerd tot een ontwikkeltraject te komen voor de aanleg van kunstgras sportvelden in het kader van sportstimulering en een ononderbroken gebruik van sportterreinen. De sportnota geeft hiervoor de nodige aanwijzingen. Investeringsbijdragen van de gemeente zullen noodzakelijk zijn. Er is een stelpost opgenomen van € 545.000. Inzet van de middelen wordt gedaan in samenhang met uitvoering van de motie van de raad m.b.t. overdracht, beheer en onderhoud van de buitensportaccommodaties.	2015	5,00%	€ 545.000	€ 578.358	€ 688.246	€ -			€ 54.944	2
780030	Landbouwonontwikkelingsgebied (LOG) Beemte-Vaassen	2012	4,00%	€ 1.675.000	€ 1.675.000	€ 1.993.250	€ 142.375				5
780030	Landbouwonontwikkelingsgebied (LOG) Beemte-Vaassen De gemeenten Epe en Apeldoorn ontwikkelen gezamenlijk het LOG Beemte-Vaassen. Het huidige en toekomstige gebruik is gericht op agrarische bedrijven. Een deel van het gebied bestaat uit openbare ruimte. Ten behoeve van nieuwe en bestaande agrarische bedrijven zijn aanpassingen aan ondermeer infrastructuur noodzakelijk. De kosten van inrichting komen voor rekening van de provincie Gelderland. Uitgangspunt is dat de gemeenten niet financieel bijdragen. De uitvoeringskosten voor de inrichting dienen echter voorgefinancierd te worden. De start van de uitvoering van de inrichtingsmaatregelen is gepland in 2012. Er wordt niet gestart met de uitvoering voor dat er zekerheid is voor beide gemeenten dat alle kosten worden vergoed.	2012	4,00%	€ 1.675.000	€ 1.675.000	€ 1.993.250	€ 142.375				5

nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvingsperc.	BASIS INV. BEDRAG 2012 (excl. btw)	Investeringsbedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investeringsbedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploitatiekosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Programma
								2012	2013	2014	2015	
	Structuurvisie / herinrichting Dorpscentra Epe en Vaassen Voor de uitvoering zijn reeds middelen beschikbaar gesteld (ca. € 1,7 mln.). Deze zijn naar verwachting gedeeltelijk herontwikkelen, te weten de Marktwand/Marktplaats in Epe (volledig), de herinrichting van het parkeerterrein bij de Albert Heijn en de C1000 in Vaassen (volledig) en de Markt/Brink in Vaassen (naar verwachting gedeeltelijk). Extra middelen zijn nodig om verder uitvoering te kunnen geven aan beide structuurvisies. In Epe zijn dan te noemen de herinrichting van het plein voor het voormalige gemeentehuis en de extra ontsluiting van het parkeerterrein aan de Hoofdstraat. In Vaassen is vooral de herinrichting van de openbare ruimte vanaf de markt tot het kasteel (inclusief Ireneveld). In combinatie met de herstructurering van de Markt/de Brink te noemen. De raming voor 2013 wordt gedekt uit de eenmalige middelen.	2013	4,00%	€ 250.000	€ 255.000	€ 303.450						5
		2014	4,00%	€ 250.000	€ 260.100	€ 309.519			€ -	€ 22.109		
	Vervangen drietal bruggen in de Houtweg te Oene Drie bruggen in Oene moeten worden vervangen omdat deze niet meer aan de verkeersklasse voldoen. De laatste jaren is het vrachtverkeer veel zwaarder geworden en de intensiteit sterk toegenomen. Het Waterschap Veluwe zal aan de vervanging van de bruggen bijdragen. Deze bijdrage is reeds in mindering gebracht op het investeringsbedrag.	2012	2,50%	€ 425.000	€ 425.000	€ 505.750		€ 29.750				5
	Herstel Cannenburgherbrug Vaassen De Cannenburgherbrug over de Deventerstraat nabij Vaassen mag nog maar tot maximaal 5 ton belast worden. Uit voorzorg wordt zwaar (landbouw)verkeer nu tijdelijk omgeleid. Dit is vanuit verkeersveiligheidsoogpunt en -beleid niet gewenst. Daarom wordt een herstelplan opgesteld. Voor de kosten van het herstel is voorts nog een steelpost opgenomen van € 175.000.	2012	2,50%	€ 175.000	€ 175.000	€ 208.250		€ 12.250				6

nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvingsperc.	BASIS INV. BEDRAG 2012 (excl. btw)	Investeringsbedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investeringsbedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploitatiekosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Programma
								2012	2013	2014	2015	
	Verkeerslichten Woestijnweg-Laan van Fasnapeeldoornseweg Vaassen De verkeersregelinstantie op de locatie Woestijnweg-Laan van Fasnapeeldoornseweg te Vaassen moet worden vervangen (einde van de technische levensduur).	2015	6,67%	€ 160.000	€ 169.793	€ 202.054					€ 18.966	6
	Verkeerslichten Julianalaan-Deventerstraat-Dorpsstraat te Vaassen Betreft het vervangen van de verkeersregelinstantie op de locatie Julianalaan-Deventerstraat-Dorpsstraat te Vaassen. De instantie is aan het einde van de technische levensduur.	2015	6,67%	€ 120.000	€ 127.345	€ 151.541					€ 14.224	6
	GVVP: Verkeersmaatregelen Oranjeweg Ernst Bubeko (60 km/u) Betreft instellen 60 km/uur, aanpassen lengtemarkering (toepassing kantmarkering) en realisatie meerdere asfaltplateaus op de Oranjeweg (bubeko) nabij Emst. Voor dit project is bij de provincie een eenmalige subsidie in het kader van de Brede Doeluitkering (BDU) 2012 aangevraagd. Het brutoprojectbedrag is € 166.000. Realisatie van dit project is afhankelijk van de ontvangst van de aangevraagde subsidie (50% van € 166.000).	2012	4,00%	€ 83.000	€ 83.000	€ 98.770		€ 7.055				6
	GVVP: Verkeersmaatregelen Eekterweg Vaassen (60 km/u) Betreft instellen 60 km/uur, aanpassen lengtemarkering (toepassing kantmarkering) en realisatie meerdere asfaltplateaus op de Eekterweg nabij Vaassen. Voor dit project is bij de provincie een eenmalige subsidie in het kader van de Brede Doeluitkering (BDU) 2012 aangevraagd. Het bruto investeringsbedrag is € 127.000. Realisatie van dit project is afhankelijk van de ontvangst van de aangevraagde subsidie (50% van € 127.000).	2013	4,00%	€ 63.500	€ 64.770	€ 77.076		€ 5.505				6

nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvingsperc.	BASIS INV. BEDRAG 2012 (excl. btw)	Investeringsbedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investeringsbedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploitatiekosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:			
								2012	2013	2014	2015
	Realisatie recreatieve fietspaden Fletstotaalplan Veluwe reconstructie fietspad Koekenbergweg, vanaf Officiersweg tot Dellenweg. Voor dit project is bij de provincie een eenmalige subsidie in het kader van de Brede Doeluitkering (BDU) 2012 aangevraagd. Het bruto investeringsbedrag is € 270.000. Realisatie van dit project is afhankelijk van de ontvangst van de aangevraagde subsidie (50% van € 270.000).	2012	4,00%	€ 135.000	€ 135.000	€ 160.650		€ 11.475			
	Wijkgericht werken, wijkverkeersplannen en infrastructurele maatregelen in de wijk Ten behoeve van de realisatie van wijkgericht werken, wijkverkeersplannen en infrastructurele maatregelen (als onderdeel van diverse wijk- en buurtgerichte projecten) is een stelpost opgenomen van jaarlijks € 100.000.	2012 2013 2014 2015	4,00% 4,00% 4,00% 4,00%	€ 100.000 € 100.000 € 100.000 € 100.000	€ 100.000 € 102.000 € 104.040 € 106.121	€ 119.000 € 121.380 € 123.808 € 126.284		€ 8.500	€ 8.670	€ 8.843	€ 9.020
	GVVP: Oplossen parkeerproblematiek in diverse kernen Betreft jaarlijks budget voor het oplossen van parkeerproblemen in oudere woonwijken.	2014 2015	4,00% 4,00%	€ 35.000 € 35.000	€ 36.414 € 37.142	€ 43.333 € 44.199			€ 3.095		€ 3.157

nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvingsperc.	BASIS INV. BEDRAG 2012 (excl. btw)	Investeringsbedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investeringsbedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploitatiekosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Programma
								2012	2013	2014	2015	
	Zwijkenkerende rasters Voor een zwijkenkerend raster met bijhorende hekken en wilddoosters ten noorden van de kom van Epe is een netto investering van € 100.000 noodzakelijk. Hierbij is uitgegaan van de volgende raming: - totale investeringskosten ca. € 500.000 - bijdrage provincie Gelderland ca. € 300.000 - bijdrage Fauna-beheerfonds ca. € 100.000 Indien we de zwijnenoverlast binnen de kom van Epe structureel willen aanpakken, zal er niet worden ontkomen om een zwijkenkerend raster te plaatsen ten noorden van de kom van Epe.	2012	10,00%	€ 100.000	€ 100.000	€ 119.000	€ -	€ 14.500				6
	Totale kapitaal- en exploitatielasten nieuwe projecten							€ 83.530	€ 14.175	€ 34.047	€ 100.312	
	Totale kapitaal- en exploitatielasten nieuwe projecten cumulatief							€ 83.530	€ 97.705	€ 131.753	€ 232.064	
	Totale kapitaal- en exploitatielasten bestaande projecten cumulatief							€ 81.420	€ 220.798	€ 303.594	€ 381.144	
	TOTAAL LASTEN ONDERDEEL MIP A							€ 164.950	€ 318.504	€ 435.346	€ 613.209	
	TOTAAL INVESTERINGEN MIP A							€ 2.082.980	€ 2.546.663	€ 1.345.700	€ 1.844.200	

Bijlage 8 Meerjareninvesteringsplan 2012 - 2015 - Investeringsen ten laste van andere dekkingsmiddelen

nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvings-perc.	BASIS INV. BEDRAG 2012 (excl. btw)	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Explo-itatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Programma
								2012	2013	2014	2015	
BESTAANDE en NIEUWE PROJECTEN waarvan de lasten worden gedekt uit heffingen												
674804	GRP 2007; vervanging riolering Op basis van ervaringen en inspecties wordt bepaald welke rioleringsstrengen vervangen dienen te worden. Er wordt uitgegaan van een vervanging van 50 m vrijverval-riolering per jaar. Op basis van de gestelde levensduur voor drukriolen en de aanlegjaren moet in de komende planperiode 10 kilometer drukriolering vervangen worden. Dekking van de uitgaven vindt plaats via de rioolrechten.	2012	2,50%	€ 153.000	€ 153.000	€ 182.070	€ -	€ 10.710				7
		2013	2,50%	€ 127.060	€ 129.602	€ 154.226	€ -		€ 9.072			7
		2014	2,50%	€ 127.060	€ 132.194	€ 157.310	€ -			€ 9.254		7
		2015	2,50%	€ 102.500	€ 108.774	€ 129.441	€ -			€ 7.614		7
674802	GRP 2007; drukpompunits Op basis van ervaring is een gemiddelde levensduur van 12 jaar realistisch voor de pompen van de drukpompunits. Op basis van de jaarlijkse inspectie- en onderhoudsronde wordt bepaald welke pompen daadwerkelijk aan vervanging toe zijn. Dekking van de uitgaven vindt plaats via de rioolrechten.	2012	8,33%	€ 122.400	€ 122.400	€ 145.656	€ -	€ 15.704				7
		2013	8,33%	€ 102.000	€ 104.040	€ 123.808	€ -		€ 13.348			7
		2014	8,33%	€ 185.360	€ 192.848	€ 229.489	€ -			€ 24.742		7
		2015	8,33%	€ 300.000	€ 318.362	€ 378.851	€ -			€ 40.846		7
674806	GRP 2007; pompedeelte gemalen Op basis van ervaring is een gemiddelde levensduur van 15 jaar realistisch voor de pompen van de gemalen. Voor een tweetal gemalen geldt een levensduur van 10 jaar. Dekking van de uitgaven vindt plaats via de rioolrechten.	2012	6,67%	€ 96.900	€ 96.900	€ 115.311	€ -	€ 10.824				7
		2013	6,67%	€ 40.780	€ 41.595	€ 49.498	€ -		€ 4.646			7
		2014	6,67%	€ 96.900	€ 100.815	€ 119.970	€ -			€ 11.281		7
		2015	6,67%	€ 92.000	€ 97.631	€ 116.181	€ -			€ 10.905		7
674807	GRP 2007; afkoppelvoorzieningen Aan de overstorten op HEN-water wordt prioriteit gegeven door alle betrokken partijen. Vooralsnog wordt er van uit gegaan dat de werkzaamheden gereed zijn in 2015. Jaarlijks moet 5,5 ha worden afgekoppeld. Dekking van de uitgaven vindt plaats via de rioolrechten.	2012	2,50%	€ 968.196	€ 968.196	€ 1.152.154	€ -	€ 67.774				7
		2013	2,50%	€ 968.196	€ 987.560	€ 1.175.197	€ -		€ 69.129			7
		2014	2,50%	€ 968.196	€ 1.007.311	€ 1.198.701	€ -			€ 70.512		7
		2015	2,50%	€ 968.196	€ 1.027.457	€ 1.222.674	€ -			€ 71.922		7

nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvingsperc.	BASIS INV. BEDRAG 2012 (excl. btw)	Investeringsbedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investeringsbedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploitatiekosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Programma
								2012	2013	2014	2015	
	Bergbezinkbassin/extra afkoppelen; bouwkundig deel	2013	2,50%	€ 1.224.000	€ 1.248.480	€ 1.485.691	€ -		€ 87.394			7
	Bergbezinkbassin/extra afkoppelen; elektro-mechanisch deel Recente berekeningen geven aan dat alleen afkoppelen van 5,5 ha verhard oppervlak per jaar niet voldoende is om de basisinspanning te bereiken. Aanvullende maatregelen zullen naar alle waarschijnlijkheid uitgevoerd moeten worden. Op voorhand wordt er rekening mee gehouden dat een aanvullende voorziening in de vorm van bergbezinkvoorzieningen noodzakelijk is om aan de verplichte basisinspanning te voldoen. Totale kosten hiervan zoals nu geraamd € 1.500.000. Dekking van de uitgaven vindt plaats via de rioolrechten.	2013	6,67%	€ 306.000	€ 312.120	€ 371.423	€ -		€ 34.853			7
	Opstellen beleid grondwaterfluctuaties Het bepalen van de gevolgen van de potentiële fluctuaties van het grondwater in de gemeente en aan de hand daarvan het opstellen van beleid hoe hierna om te gaan. Hierbij wordt aangesloten op de resultaten van de nu in uitvoering zijnde actualisatie/optimalisatie van het grondwatermeetnet. Dit wordt in het GRP opgenomen. Onderzoek naar de reikwijdte van de problemen zal ca. € 10.000 kosten.	2014	50,00%	€ 10.000	€ 10.404	€ 12.381	€ -		€ 5.670			7
	Totale kapitaal- en exploitatielasten nieuwe projecten							€ 105.011	€ 218.443	€ 115.769	€ 131.287	
	Totale kapitaal- en exploitatielasten nieuwe projecten cumulatief							€ 105.011	€ 323.454	€ 439.223	€ 570.510	
	Totale kapitaal- en exploitatielasten bestaande projecten cumulatief							€ -	€ -	€ -	€ -	
	TOTAAL LASTEN ONDERDEEL MIP B							€ 105.011	€ 323.454	€ 439.223	€ 570.510	
	TOTAAL INVESTERINGEN MIP B							€ 1.340.496	€ 2.768.036	€ 1.387.516	€ 1.462.696	

Bijlage 9 Bezuinigingsvoorstellen 2012-2015 samengevat

(besluit bij PPN 2012-2015, 9 juni 2011)

Uitgaven verlagingen	2012	2013	2014	2015
1. Doorontwikkelen subsidiebeleid activiteiten sociaal beleid	€ -	+€ 15.000	+€ 15.000	+€ 15.000
2. Beperken subsidies welzijnsorganisaties	€ -	€ 192.500	€ 385.000	€ 385.000
3. Beperken subsidies kunst in de openbare ruimte	€ -	€ 5.750	€ 5.750	€ 5.750
4. Beperken subsidie internationale betrekkingen	€ -	€ 1.850	€ 1.850	€ 1.850
5. Verminderen subsidie MDT	€ -	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
6. Beëindigen subsidie buitenbad	€ 9.200	€ 9.200	€ 9.200	€ 9.200
7. Overdracht beheer en onderhoud buitensport-accommodaties	€ -	€ 65.000	€ 65.000	€ 65.000
8. Beëindigen subsidie schoolsport	€ 2.400	€ 2.400	€ 2.400	€ 2.400
9. Verhogen tarieven binnensportaccommodaties	€ 2.900	€ 5.800	€ 5.800	€ 5.800
10. Beëindigen subsidie kunstgrasveld Zichtstede	€ -	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500
11. Versoberen WMO, bijzondere bijstand en CJG	€ 87.000	€ 97.000	€ 97.000	€ 97.000
12. Versoberen schuldhulpverlening	€ -	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
13. Verlagen uitgaven onderwijsachterstandenbeleid	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000
14. Herijken peuterspeelzaalwerk	€ -	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000
15. Versoberen leerlingenvervoer	€ 15.700	€ 47.200	€ 47.200	€ 47.200
16. Efficiencykorting op uitvoering leerplicht	€ -	€ 11.900	€ 11.900	€ 11.900
17. Efficiencykorting op uitvoering onderwijs-begeleiding	€ -	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
18. Versoberen gladheidsbestrijding	€ 12.500	€ 12.500	€ 12.500	€ 12.500
19. Beperken subsidie Veilig Verkeer Nederland	€ -	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000
20. Sluiten openbare toiletten markt Epe en Vaassen	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
21. Rijkskorting op Regionale Uitvoeringsdiensten	€ -	€ -	€ -	pm
22. Verlaging kosten openbare verlichting	€ 13.200	€ 13.200	€ 13.200	€ 13.200
23. Verminderen toezicht en handhaving	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000
24. Vermindering preventief veiligheidsbeleid	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000
25. Overdracht beheer Hertenkamp	€ -	€ -	€ 10.000	€ 10.000
26. Verlagen subsidie Bureau voor Toerisme	€ -	€ -	€ 6.000	€ 6.000
27. Verlagen kosten Stedendriehoek	€ 2.800	€ 3.500	€ 3.500	€ 3.500
28. Beperken raadsbudget	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000
29. Verminderen ambtelijke capaciteit	€ 25.000	€ 50.000	€ 100.000	€ 150.000
30. Verlaging bestuurskosten				€ 75.000
31. Stacaravans in toeristenbelasting i.p.v. forensenbelasting		€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
TOTAAL UITGAVENVERLAGINGEN	€ 249.700	€ 657.300	€ 920.700	€ 1.045.700

Inkomstenverhogingen	2012	2013	2014	2015
32. Verhogen erfpachten	€ -	€ -	€ 80.000	€ 80.000
33. Betalen gebruik gemeenteground	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000
34. OZB verhoging boven inflatieperc. jaarlijks gemiddeld 3,65%.	€ 146.000	€ 292.000	€ 438.000	€ 584.000
TOTAAL INKOMSTENVERHOOGINGEN	€ 154.000	€ 300.000	€ 526.000	€ 672.000

Bijlage 10 Bijlage bij Paragraaf Weerstandsvermogen

In deze bijlage worden verder uitgewerkt:

- de onderdelen van de weerstandscapaciteit
- de beschrijving van de risico's.

Onderdelen van de weerstandscapaciteit

Reserves

Bij de reserves moet onderscheid worden gemaakt tussen de algemene reserve, de bestemmingsreserves en stille reserves.

De *algemene reserve* is een zogenaamde 'vrije reserve'; er is geen specifieke bestemming aan gegeven en besteding van de reserve heeft geen invloed op de exploitatie.

De algemene reserve dient als buffer voor het opvangen van risico's en onvoorziene, niet uitstelbare grote uitgaven en eventuele tekorten bij de jaarrekening. Het is een algemene risicoreserve. De minimale omvang is bepaald op € 2 mln. (nota reserves en voorzieningen). De huidige stand van de algemene reserve is € 2,6 mln.

Voor de *bestemmingsreserves* heeft de raad per reserve een specifiek doel vastgesteld. Alleen de raad is bevoegd om de bestemming te wijzigen en onttrekkingen te autoriseren. Toevoegingen en onttrekkingen worden via de vaststelling van de programmabegroting dan wel via een afzonderlijk raadsbesluit vastgesteld. Aangezien de bestemmingsreserves over het algemeen al geoormerkt zijn door de raad, worden de bestemmingsreserves vooralsnog buiten de bepaling van de weerstandscapaciteit gehouden.

De *stille reserves* hebben betrekking op activa die op de balans (boekwaarde) lager zijn gewaardeerd dan de marktwaarde én op korte termijn verkoopbaar zijn. In Epe gaat het dan om het eigendom van enkele woningen en gemeentelijke gebouwen en het aandelenbezit van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en in Vitens.

Verder heeft de gemeente, vaak van oudsher, gronden in haar bezit die niet bestemd zijn voor grondexploitatie maar in erfpacht zijn uitgegeven. Deze gronden kennen geen of slechts een geringe boekwaarde en een eventuele verkoop zal belangrijk meer opleveren. Ook ontstaan stille reserves door netto activeren (= hierbij wordt bij het activeren van de uitgaven een bijdrage van een derde verminderd op het totale investeringsbedrag), door eenmalige extra afschrijvingen en door het toepassen van het ideaalcomplex (= jaarlijks terugkerende investeringen van gelijke omvang die ten laste komen van de exploitatie); hierdoor komen activa niet volledig (tegen de werkelijke waarde) op de balans terecht.

Uit bovenstaande blijkt dat het zeer lastig is om de stille reserves te kwantificeren. Dit komt vooral door het feit dat veel gemeentelijke bezittingen niet of nauwelijks verhandelbaar zijn en als dit al wel het geval is dan is het heel lastig om hier een juiste waarde voor vast te stellen. Om deze reden worden de stille reserves vooralsnog niet meegenomen in de weerstandscapaciteit.

Onbenutte belastingcapaciteit

Onder de onbenutte belastingcapaciteit verstaan we de beschikbare ruimte in de tarieven van de onroerende zaakbelasting (OZB). Anders gezegd: de mogelijkheden om de OZB tarieven te verhogen. Voor de berekening is als uitgangspunt genomen de door Epe gehanteerde tarieven vergeleken met de door het rijk gehanteerde artikel 12 norm. Op basis hiervan ontstaat voor de gemeente Epe het volgende beeld:

	OZB Epe 2012		Artikel 12 norm 2012	
	Tarief	Begrote opbrengst	Tarief	Maximale opbrengst
Woningeigenaren	0,0780%	3.299.419	0,1432%	6.057.395
Niet-woning gebruikers	0,0902%	426.751	0,1432%	677.503
Niet-woning eigenaren	0,1127%	612.825	0,1432%	778.674
<i>Totale opbrengst</i>		4.338.995		7.513.572
Onbenutte capaciteit 2011				3.174.577

In bovenstaande tabel is gerekend met de tarieven op basis van de WOZ-waarden van 1 januari 2010.

Uitkomst budgetprognose: begrotingsruimte

De begrotingsruimte geeft aan in welke mate er financiële ruimte ontstaat in de begroting, uitgaande van ongewijzigd beleid, maar wel rekening houdend met autonome ontwikkelingen. Dit komt tot uitdrukking in de 'budgetprognose'.

Budgetprognose	2010	2011	2012	2013
uitkomst van de begroting o.b.v. bestaand beleid	- € 70.000	- € 472.000	- € 839.000	- € 935.000

Onvoorzien

In de begroting is een post opgenomen voor onvoorziene uitgaven. In de begroting 2011 betreft het een bedrag van € 71.000 (structureel).

Beschrijving van de risico's

Financiële risico's

Renteontwikkeling

In de begroting is gerekend met een rentepercentage voor langlopende geldleningen van 4,5% en 3% voor kortlopende geldleningen (zie Paragraaf Financiering). Aangezien de werkelijke rente op het moment van aangaan van lang en/of kortlopende leningen hoger kan zijn dan in de begroting aangenomen bestaat er een renterisico. Dit risico valt uiteen in een risicodeel ten aanzien van het financieringstekort en een deel ten aanzien van de herfinanciering van langlopende leningen. Deze zijn als volgt te becijferen:

Financieringstekort / ~ behoefte <i>in euro</i>	2012	
	Subtotaal	Totaal
Boekwaarde Vaste Activa		56.069.800
Reserves en Voorzieningen	34.197.800	
Overige aanwezige vaste financieringsmiddelen	16.048.400	
Totaal aanwezige vaste financieringsmiddelen		50.246.200
Financieringstekort / ~ behoefte		5.823.600
<i>Renterisico financieringstekort bij 0,5% rentestijging</i>		29.100

Herfinanciering langlopende schulden		
Jaarlijkse aflossing	€ 832.000	
Renterisico herfinanciering	4.160	bij 0,5% rentestijging

Echter op basis van de renteprognose van DNB worden in 2012 geen rentepercentages verwacht die hoger liggen dan nu verwerkt in de begroting. Het risico wordt derhalve ingeschat op nihil.

Algemene uitkering

In het bestuurlijk overleg financiële verhoudingen van 1 april 2009 hebben het Rijk en gemeenten de afspraak gemaakt dat de normeringsystematiek, die uitgaat van het principe "samen de trap op, samen de trap af" tot en met 2011 buitenwerking is gesteld. In plaats daarvan is het Rijk voor de jaren 2009, 2010 en 2011 met gemeenten een reeks van nominale uitkeringen voor het gemeentefonds overeengekomen. Op deze wijze werd zekerheid geboden over de hoogte van de algemene uitkering.

Vanaf 2012 is de normeringsystematiek opnieuw ingevoerd. Met het opnieuw in werking treden van de normeringsystematiek in 2012 wordt geen nieuwe behoedzaamheidsreserve ingevoerd. De behoedzaamheidsreserve werd in het verleden gebruikt om tegenvallende accressen achteraf te compenseren en de gemeente te behoeden voor grote negatieve verrekeningen achteraf bij lagere rijksuitgaven. Verrekeningen achteraf bij tegenvallende accressen zullen blijven bestaan. In de meerjarenbegroting is vanaf 2012 een stelpost geraamd voor een tegenvallende eindafrekening van de algemene uitkering.

De raming van de algemene uitkering in de meerjarenbegroting is gebaseerd op de meicirculaire 2011. In deze circulaire zijn nog niet opgenomen:

Grote decentralisaties:

Grote decentralisaties als AWBZ dagbesteding en begeleiding, Jeugdzorg en Regelingen voor onderkant arbeidsmarkt in Wet werken naar vermogen.

Verdeelonderzoeken gemeentefondsclusters:

Op dit moment loopt er nader onderzoek naar alle clusters van het gemeentefonds om te kijken of er aanpassingen van de verdeling, of het volume van de clusters noodzakelijk zijn.

Consequenties van het niet geheel ondertekenen van het bestuursakkoord.

Het risico blijft conform voorgaande jaren geschat op 165.000 euro en betreft het risico op een tegenvallende eindafrekening die uitkomt boven de opgenomen stelpost.

Juridische risico's

De gemeente loopt juridische risico's, omdat veel primaire processen binnen de gemeente van juridische aard zijn en bij het onrechtmatig handelen van de gemeente kan een schadeclaim worden ingediend.

De juridische kwaliteitszorg krijgt ruim aandacht. Binnen de vakafdelingen is de juridische ondersteuning in meer of mindere mate verankerd. Centraal zijn twee fte juridisch adviseurs beschikbaar die zowel algemeen juridisch advies geven als er voor zorgen dat de afhandeling van de bezwaar- en beroepschriften tijdig binnen de termijnen plaatsvinden. Nieuwe of wijzigingsverordeningen, worden juridisch getoetst. De bevoegdhedenregeling wordt periodiek geactualiseerd. Aanbestedingsprocedures zijn in de organisatie geborgd en verzekeringskwesties- en aansprakelijkstellingen krijgen de aandacht die ze verdienen.

Met de gemeente Apeldoorn lopen afspraken om op juridisch gebied desgevraagd mee te kijken.

Binnen het kader van de juridische kwaliteitszorg en de interne controle worden instrumenten ontwikkeld die voor medewerkers van belang zijn bij het onderkennen van juridische risico's. Wij gaan

er vanuit dat door aanpassing van de formatie en het nemen van enkele organisatorische maatregelen de in 2011 ingezette ontwikkeling, in 2012 kan worden voortgezet en een gemeentebreed systeem van juridische kwaliteitszorg kan worden opgezet. Conform voorgaande jaren blijft het risico laag en wordt geschat op € 5.000.

Planschadeclaims

Een aantal personen heeft verzoeken tot planschade op grond van artikel 49 artikel 6.1 Wro ingediend. De stand van zaken per 1 juli 2011 wordt, inclusief verzoeken uit voorgaande jaren, in het volgende overzicht weergegeven:

	2011	2010	2009	2008	2007
In behandeling op 1 januari	17	11	7	3	10
Blijgekomen in jaar (+)	7	26	11	13	4
Toegekend in jaar (-)	11	12	2	2	5
Afgewezen in jaar (-)	1	8	5	7	6
In behandeling 01-01-2011(=)	12	17	11	7	3
Uitkering in € (excl. rentevergoeding)	245.200	120.400	27.500	15.500	-
Bezwaar/Beroep	1	2	1	1	2
Bezwaar/Beroep gegrond	-	-	-	-	-

De uitkeringen in 2011 zullen naar verwachting aanzienlijk hoger zijn dan voorgaande jaren. In de bedragen in bovengenoemde tabel is overigens niet het verhaal meegenomen dat mogelijk is op ontwikkelaars. Het bedrag van het verhaal per 1 juli 2011 bedraagt € 200.000. Mede op basis daarvan wordt het risico geschat op € 50.000.

Grondexploitatie

Zie hiervoor de separate paragraaf 7 Grondbeleid.

Bodemsaneringen

Momenteel worden op drie locaties in de gemeente Epe provinciale bodemsaneringen uitgevoerd, te weten aan de Koninginneweg in Vaassen, de Julianalaan in Vaassen en de Achterste Molenweg in Epe. Voor deze projecten zijn middelen gereserveerd en uit de laatste berekeningen blijkt dat deze voldoende zijn om de gehele sanering van deze projecten te bekostigen.

In 2010 is de 1^e fase van de sanering van de bodemverontreiniging aan de Veldeksterweg/Koekoeksweg in Vaassen afgerond. In 2011 heeft een kleine, aanvullende, sanering plaatsgevonden. De kosten hiervoor zijn gedekt uit in de begroting opgenomen financiële middelen en voor de sanering toegezegde provinciale subsidies. Onder een deel van de bestaande bebouwing is ook nog verontreiniging aanwezig. Voor de sanering daarvan zijn middelen in het huidige krediet beschikbaar.

Op basis van een uitgevoerde archiefinventarisatie is een lijst opgesteld met (een groot aantal) potentieel, voor bodemverontreiniging, verdachte locaties binnen de gemeentegrenzen. De provincie heeft mede op basis daarvan een lijst met humane spoedlocaties opgesteld. De verontreiniging op deze locaties veroorzaakt humane risico's en moeten uiterlijk eind 2015 zijn afgerond. Deze provinciale lijst bevat 38 locaties, 2 hiervan liggen in de gemeente Epe. Het betreft de bodemverontreiniging aan de Koekoeksweg/Veldeksterweg in Vaassen en een verontreiniging aan de Apeldoornseweg 57-59 in Vaassen. Voor beide verontreinigingen is de sanering in uitvoering. Zoals al vermeld wordt de sanering van de bodemverontreiniging aan de Koekoeksweg/Veldeksterweg door de gemeente betaald. De sanering aan de Apeldoornseweg wordt betaald door de eigenaar van de locatie.

Voor 2015 worden door de provincie Gelderland ook de andere spoedeisende locaties (verspreiding en ecologische risico's) in beeld gebracht. De kosten van bodemsanering komen in eerste instantie ten laste van de eigenaar van de grond of de veroorzaker van de vervuiling. De gemeente en provincie komen pas in beeld in geval van verontreinigingen en calamiteiten waarbij de kosten niet op een ander te verhalen zijn. Toekomstige financiële risico's die de gemeente loopt liggen dus op het terrein van verontreinigde gronden in eigendom van de gemeente en (gedeeltelijk) bij verontreiniging met onbekende veroorzaker. Op het moment dat een bodemsanering ten laste van de gemeente komt

wordt altijd gekeken naar eventueel te ontvangen bijdragen van derden in de kosten. Op basis van het voorgaande wordt de kans op nieuwe onverwachte bodemsaneringen ten laste van de gemeente laag geschat en daarmee het financiële risico voor de komende jaren op nihil geschat.

Landbouw Ontwikkelingsgebied (LOG) Beemte Vaassen.

De gemeente geeft uitvoering aan de planvorming "Landbouwonwikkelingsgebied (LOG) Beemte Vaassen". De kosten die hiermee gemoeid zijn worden gedekt door de Provincie Gelderland. Provinciale Staten hebben op 23 mei 2011 € 5.050.000 beschikbaar gesteld voor voorbereiding- en inrichtingskosten voor het LOG Beemte Vaassen. De subsidie dekt de volledige financiering van de direct toerekenbare kosten in verband met het project LOG Beemte Vaassen. Totdat de definitieve subsidie aanvraag is ingediend en de beschikking van Gedeputeerde Staten is ontvangen, wordt het risico voor de gemeente geschat op € 161.453.

Verbonden partijen

Zie hiervoor de separate paragraaf 6 Verbonden Partijen.

Regionalisering basisbrandweerzorg

Nieuwe wetgeving leidt er toe dat de basisbrandweerzorg wordt overgeheveld naar de veiligheidsregio (VNOG). Dit brengt met zich mee dat de btw over de uitgaven voor brandweerzorg, die in de toekomst door de regio worden gedaan (€ 65.000), niet meer rechtstreeks compensabel is via het BTW-compensatiefonds. Het ministerie onderzoekt wat hiervan de gevolgen zijn voor de gemeenten. Onduidelijk is nog in welke mate het wegvallen van de mogelijkheid tot BTW-compensatie wordt gecompenseerd door het rijk.

Wet Werk en Bijstand (WWB)

Sinds de invoering van de WWB op 1 januari 2004 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van de WWB. Hiertoe ontvangt de gemeente van de rijksoverheid een budget dat jaarlijks in september van het lopende jaar definitief wordt vastgesteld.

Bij de WWB zijn een tweetal geldstromen te onderscheiden:

- a. BUIG-middelen: hieruit worden de uitkeringen betaald.
- b. Participatiebudget: hieruit worden o.a. de re-integratie activiteiten (W-deel) betaald.

BUIG

Op 1 januari 2010 is de Wet bundeling van uitkeringen aan gemeenten (BUIG) in werking getreden. De wet voorziet in een andere financieringssysteem vanuit het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) voor de zogenaamde kleine regelingen. Met deze gebundelde uitkering krijgen de gemeenten één budget voor de bekostiging van uitkeringen op grond van de WWB, de IOAW, IOAZ, het Bbz2004 en de WWIK.

Het openeinde karakter van de financiering van de BUIG-middelen houdt een risico voor de gemeente in. Gemeenten dienen eventuele tekorten op die budgetten zelf aan te vullen. Het risico voor de gemeente speelt bij stijging van het aantal uitkeringen. Het eigen risico van de gemeente is 10% van die stijging. Voor afdekking van het risico in de BUIG-middelen is een reserve gevormd, waarin 2009 een extra storting was gedaan van 1 miljoen euro. In 2010 heeft de gemeente bij het ministerie een Incidentele Aanvullende Uitkering aangevraagd welke is toegekend. De mogelijkheden voor aanvragen in het kader van IAU en MAU (meerjarige aanvulling uitkering) worden jaarlijks bekeken om genoemd eigen risico tot 10% te kunnen beperken.

Participatiebudget

Het participatiebudget is bedoeld is voor scholing, begeleiding naar en op het werk en subsidies voor werkgevers. Voor het Participatiebudget geldt ook een openeinderegeling. Zodat bij het W-deel, binnen het participatiebudget, het niet volledig besteedde deel van het budget teruggevorderd kan worden van de gemeente door de rijksoverheid. Dit laatste zal de komende jaren geen risico zijn voor de gemeente. Het Rijk zal volgend jaar namelijk al fors gaan korten op het participatiebudget. Dit resulteert in een halvering van het budget op het W-deel binnen het Participatiebudget. Het risico voor de gemeente in vermindering participatiebudget ligt op het vlak van beperking beleidsvrijheid. Het inzetbare budget is lager voor re-integratieactiviteiten. Risico daarvan is een toename in uitkeringen wat een financieel risico oplevert aan de BUIG-kant.

Aanscherping WWB en WWNV

De WWB wordt gewijzigd per 1 januari 2012 en per 1 januari 2013 is de verwachting dat de Wet Werken naar Vermogen zal intreden. De komst van de WWNV leidt ertoe dat er één ongedeeld reïntegratiebudget ontstaat (WWB/WIJ, Wajong en WSW). Regionaal is een projectorganisatie opgezet die zich richt op de gevolgen van de aangekondigde regeling onderkant arbeidsmarkt. Daarnaast is een separaat lopend traject gestart voor invoering aanscherping WWB per 1 januari 2012.

Wet Sociale Werkvoorziening (WSW)

De individuele gemeenten zijn inhoudelijk en financieel verantwoordelijk voor de uitvoering van de WSW. Het financiële risico bij de uitvoering van de wet ligt bij de gemeente. De gemeente ontvangt een budget gebaseerd op het aantal in Epe woonachtige WSW-geïndiceerde personen. Jaarlijks krijgen de gemeente een opgave van de te realiseren arbeidsplaatsen op basis waarvan het budget wordt bepaald. De uitvoering van de WSW wordt voor Epe uitgevoerd door de Felua-groep. De Felua-groep is een gemeenschappelijke regeling samen met de gemeenten Apeldoorn en Heerde. Bij eventuele tekorten moet Epe deels het tekort aanvullen.

In 2011 is het Wsw-budget 2011 een (structurele) korting van 5% opgelegd en daarnaast is er geen loonindexering in 2011 uitgekeerd. Dit heeft tot gevolg dat de Felua-groep in 2011 een negatief resultaat heeft begroot. Voor 2011 en 2012 kan de Felua-groep het begrote verlies uit eigen reserves opvangen en hoeft daarmee geen beroep te doen op extra middelen van de gemeenten. De solvabiliteit (aandeel eigen vermogen van totaal vermogen) van de Felua-groep bedroeg eind 2010 43%. Voor het bepalen van het risico spelen ook ontwikkelingen rondom Twinny Load een rol. Eventuele negatieve effecten van deze ontwikkelingen zullen drukken op het resultaat van Felua-groep.

De komst van de WWNV (met ingang van 1-1-2013) heeft voor de uitvoering van de WSW grote financiële gevolgen. Het zittende bestand van de WSW blijft namelijk ongemoeid en houdt haar arbeidsrechtelijke positie (rechten en plichten, loon- en pensioenkosten van deze groep blijven dus doorlopen). Tegelijkertijd verlaagt het Rijk de subsidie per SW-plek naar van € 25.759 (2011) naar €22.050 in 2015. Vanuit een theoretisch perspectief is berekend dat het tekort voor Epe kan oplopen tot bijna € 1 miljoen in 2015.

Regionaal is een projectorganisatie opgezet die zich richt op de gevolgen van de aangekondigde regeling onderkant arbeidsmarkt. Het invoeren en uitvoeren van de wet Werken naar Vermogen vraagt om een kanteling van denken, organisaties en samenwerkingsverbanden. De wettelijke opdracht vraagt om een nadere invulling op lokaal en regionaal niveau, waarbij nodig is om een visie hierop te ontwikkelen en deze door te vertalen naar een vorm en inhoud die ondersteunend zijn aan werken naar vermogen. Daarbij komen onder andere aan de orde de ontwikkelingsrichting van de Felua-groep en een beroep op het aangekondigde transitiefonds.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)

De WMO is een brede wet met 9 prestatievelden, uiteenlopend van het thema leefbaarheid op wijk- en buurtniveau tot specifieke zorgvragen op individueel niveau. Doel is dat mensen langer in de eigen vertrouwde woonomgeving kunnen blijven wonen en volwaardig in de samenleving kunnen blijven participeren, ook mensen die langdurig zorgafhankelijk zijn. Met de WMO zijn gemeenten (financieel) verantwoordelijk gesteld voor de welzijns- en zorgvoorzieningen voor kwetsbare burgers die buiten de verantwoordelijkheid van de AWBZ vallen. De meest omvangrijke taak is de hulp bij het huishouden.

De gemeente ontvangt een budget om de wet uit te voeren. Blijkt echter dat de gemeente meer uitgaven heeft dan het ontvangen budget, dan komen de meerkosten voor rekening van de gemeente. Er is sprake van een open eind financiering (vangnetregeling). Inperking van de risico's wordt gedaan door keuzes te maken ten aanzien van onder andere: de hoogte en inzet van eigen bijdragen van burgers, kwaliteit van dienstverlening en de eisen aan aanbieders van huishoudelijke verzorging. Verder is voor de egalisatie van uitgaven en inkomsten WMO een reserve gevormd die voldoende middelen bevat voor eventuele tegenvallers in de komende jaren.

In voorgaande jaren hebben zich geen tekorten voorgedaan. Dit ondanks toegenomen kosten in de hulp bij het huishouden (aanbestedingen hebben geleid tot nieuwe contracten). Ook de kosten voor

het collectief vervoer zijn toegenomen. Ontwikkelingen vanaf 2012 zullen moeten worden afgewacht. Door afnemende rijksinkomsten en toenemende taken is er een kans dat het budget onder spanning komt te staan. Daarnaast wordt vanaf 2013 gestart met de overheveling van de functie begeleiding vanuit de AWBZ naar de WMO. Daar zijn grote bedragen mee gemoeid (nieuwe inkomsten en uitgaven), maar dit hoeft niet gepaard te gaan met extra financiële risico's. Voor de uitvoering van de WMO taken is een reserve gevormd die voldoende middelen bevat voor eventuele tegenvallers in de komende jaren. Slotconclusie is dat zich geen problemen hebben voorgedaan, en dat de verwachting is dat bij een sobere beleidsinsteek zich in de toekomst ook geen problemen zullen voordoen.

Leerlingenvervoer

Het leerlingenvervoer wordt uitgevoerd op basis van een openeinde regeling. Dit houdt in dat het door de gemeente aan leerlingenvervoer uit te geven bedrag qua hoogte niet gelimiteerd is; aanvragen die voldoen aan de in de verordening gestelde criteria moeten gehonoreerd worden ongeacht of er budget beschikbaar is of niet.

Dit houdt een zeker risico in voor de gemeente: de hoogte van de uitgaven die genoemd worden in de begroting liggen niet vast. In 2010 is er sprake van een geringe overschrijding. Daarom kan evenals voorgaande jaren gesteld worden dat het risico wordt geschat op 25.000 euro.

Wet Inburgering (WI)

De wet Inburgering is per 1 januari 2007 van kracht geworden. De gemeente Apeldoorn voert deze taak voor ons uit. Sinds 1 januari 2009 maken de WI-gelden onderdeel uit van het participatiebudget. Medio 2010 heeft het ministerie bekend gemaakt dat de regeling inburgering binnen twee jaar wordt afgebouwd. Vanaf 2014 zullen de gemeenten geen middelen inburgering meer ontvangen. In 2011 zijn al minder rijksmiddelen ontvangen, in 2012 en 2013 zal verdere afbouw plaatsvinden. Met de gemeente Apeldoorn is afgesproken dat zowel bij het aanbieden van het aantal trajecten als de daarmee benodigde uitvoering uitgegaan zal worden van de beschikbare middelen. Voor de financiële risico's uit lopende verplichtingen is een reserve WI gevormd. Het risico voor de uitvoering van de WI wordt laag geschat.

Borg- en garantstellingen

De gemeente heeft diverse waarborgen verstrekt voor geldleningen. Dit betekent dat de gemeente als achtervang borg staat indien de instantie waaraan de lening verstrekt is, niet aan zijn verplichtingen kan voldoen.

Het grootste aandeel betreft het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) waarin voor € 56,0 miljoen waarborgen zijn verstrekt voor woningstichtingen. Het risico hiervan is zeer klein door de structuur: voordat het Waarborgfonds een beroep doet op de achtervangers (waarbij voor de verlangde garantie nog een verdeling bestaat van 50% Rijk / 50% gemeente) wordt namelijk eerst een deel van het vermogen aangesproken van alle bij het Waarborgfonds aangesloten corporaties. Sinds de oprichting in 1983 zijn er nooit aanspraken geweest op borgverplichtingen. Verder wordt op dit moment door de gemeente € 500.000 voor een lening aan het waterbedrijf en € 50.000 aan overige instellingen gewaarborgd.

Deze instanties zijn tot op heden altijd hun financiële verplichtingen nagekomen en op dit moment zijn er geen signalen dat dit in de toekomst zal veranderen. Op basis van deze ervaringen wordt het risico laag geschat.

Bijlage 11 Bijlage bij paragraaf 4 Financiering

Kasgeldlimiet

Kasgeldlimiet		bedragen in euro	2012
Toegestane kasgeldlimiet			
	In procenten van de grondslag		8,5%
	In euro's (1)		5.400.000
Omvang vlottende korte schuld			
	Opgenomen gelden < 1 jaar		5.400.000
	Schuld in rekening-courant		0
	Gestorte gelden door derden < 1 jaar		p.m.
	Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld		p.m.
	Totaal vlottende korte schuld (2)		5.400.000
Vlottende middelen			
	contante gelden in kas		p.m.
	tegoeden in rekening-courant		p.m.
	overige uitstaande gelden < 1 jaar		p.m.
	Totaal vlottende middelen (3)		0
Toets kasgeldlimiet			
	Toegestane kasgeldlimiet (1)		5.400.000
	Totaal netto vlottende schuld (4) = (2) - (3)		5.400.000
	Ruimte (+) / Overschrijding (-) ; (1) - (4)		0

Renterisiconorm

Renterisiconorm en renterisico's op vaste schuld		bedragen in euro	2012
Renterisico op vaste schuld			
	Renteherziening op vaste schuld o/g (1a)		0
	Renteherziening op vaste schuld u/g (1b)		0
	Netto renteherziening op vaste schuld (1) = (1a) - (1b)		0
	Te betalen aflossingen (2)		832.000
	Renterisico op vaste schuld (3) = (1) + (2)		832.000
Renterisiconorm			
	Begrotingstotaal (4)		63.755.000
	Het bij ministeriële regeling vastgesteld percentage (5)		20%
	Renterisiconorm (6) = (4) * (5)		12.750.000
Toets renterisiconorm			
	Renterisiconorm (6)		12.750.000
	Rente op vaste schuld (7)		832.000
	Ruimte (+) / Overschrijding (-); (8) = (6) - (7)		11.918.000

Bijlage 12 Reserves en Voorzieningen

	Saldo 01-01-2012 begroot	Waarde- correctie 2012 begroot	Toevoe- gingen 2012 begroot	Onttrek- kingen 2012 begroot	Verwachte toevoe- gingen 2012	Verwachte onttrek- kingen 2012	Saldo 31-12-2012 begroot
RESERVES							
Algemene Reserves							
90000 Algemene reserve	2.562.758-	51.255-		614.000			2.000.013-
Totaal Algemene reserve	2.562.758-	51.255-		614.000			2.000.013-
Bestemmingsreserves							
90002 Extra afschr. investeringen maatsch. nut	607.846-		912.524-	656.000			864.370-
90003 Eenmalige dekkingsmiddelen	7.827-	157-					7.984-
90004 Automatisering	26.460-			10.000			16.460-
90006 Wachtgelden WIZ	136.961-	2.739-		88.100			51.600-
90007 ICT investeringen	2.286.673-	102.900-		186.000	370.000-	220.000	2.353.573-
90019 Co-financiering	424.178-	4.884-		10.000		180.000	239.061-
90022 Mediation	16.771-	335-		5.000			12.106-
91010 Brandweer pagers/portofoons	10.920-	218-		11.000			138-
92009 Vervanging Openbare verlichting	1.250.722-	25.014-	109.815-			373.008	1.012.543-
92013 Wijziging financieringssysteem wegen	2.121-			2.121			
92015 Startprogramma Duurzaam Veilig	242.487-	4.850-				247.337	0
92019 Toeristische fietspaden	8.532-					8.532	
92030 Verbreden Smallerweg	37.500-					37.500	
92035 Overdracht fietspaden RGV	1.102.553-	22.051-				71.000	1.053.604-
92040 Aanleg parkeerplaatsen Markt Epe	60.000-	1.200-					61.200-
93003 Egalisatie winstuitkering NUON rente vast	815.918-	36.716-		54.000			798.635-
93004 Verkoop 14 aandelen VNB (6%)	1.636.652-	98.199-		243.680			1.491.172-
93005 Verkoop aandelen t.b.v. lening Nuon (fictief)	752.222-			189.417			562.805-
93006 Aflossing achtergestelde lening Nuon	1.136.502-	51.143-	189.417-	51.143			1.325.918-
93007 Verkoop aandelen t.b.v. lening Vitens (fictief)	1.551.600-			155.160			1.396.440-
93008 Aflossing achtergestelde lening Vitens	775.800-	34.911-	155.160-	34.911			930.960-
94017 Meubilair gymlokalen	66.957-	1.339-	31.901-	28.000			72.197-
95001 Her-inplant bossen	27.513-	550-		28.063			0-
95003 Restauratie en onderhoud monumenten	39.358-	787-		10.000			30.145-
95007 Onderh./verv. beschadigde laanbomen	2.003-	40-					2.043-
95010 Kunst openbare ruimte	10.000-	200-		5.000			5.200-
95014 Garantiebijdrage Kulturhus Oene	17.271-	345-		17.500			116-
95025 Natuurcompensatie uitbreiding camping	37.120-			37.120			
96012 Accommodaties welzijnsinstellingen	117.160-	2.343-	22.411-		750.000-		891.914-
96013 Huisvesting verslavingszorg	31.437-	629-	1.078-				33.144-
96015 Werk en inkomen	64.275-	1.286-					65.561-
96017 Wet Inburgering Nieuwkomers (WIN)	175.760-	3.515-					179.275-
96027 Realisatie nieuwe accommodaties	1.717.088-	34.342-		240.000		1.509.000	2.430-
96028 Wmo	3.094.766-	61.895-		15.000			3.141.661-
96029 Toegankelijkheid openbare gebouwen	70.000-					30.000	40.000-
96030 Tijdelijke regeling eenmalige tegemoet- koming oude vreemdelingen Wet	11.282-	226-					11.508-
96035 Schuldhelpverlening	20.512-	410-		20.922			0-
96040 Jeugdgezondheidszorg	200.515-	4.010-		10.471			194.054-
96050 Inburgeringstrajecten	11.538-	231-					11.769-

	Saldo 01-01-2012 begroot	Waarde- correctie 2012 begroot	Toevoe- gingen 2012 begroot	Onttrek- kingen 2012 begroot	Verwachte toevoe- gingen 2012	Verwachte onttrek- kingen 2012	Saldo 31-12-2012 begroot
96109 Inkomensdeel WWB	1.613.923-	32.278-		261.510			1.384.691-
97010 Achtergestelde lening Circulus	220.000-						220.000-
97015 Egalisatie rioolrechten	446.222-	20.080-		343.471			122.831-
97020 Egalisatie afvalstoffenheffing	183.832-	8.272-		192.104			0-
98007 Extra afschrijving bodemsanering	121.202-	2.424-					123.626-
98025 Volkshuisvesting	284.828-	5.697-			172.500-	463.000	25-
98030 Particulier opdrachtgeverschap	20.000-	400-					20.400-
98032 Structuurvisies Dorpscentra	1.160.226-	23.205-	250.000-				1.433.431-
98035 Starterslening	250.000-	11.250-		11.250			250.000-
98040 WABO	45.412-	908-		23.500			22.821-
98xxx Regionale woningbouwprogrammering			100.000-				100.000-
99000 Bouwgrondexploitatie	3.413.194-	68.264-	656.000-				4.137.458-
99005 Ombuigingsoperatie	305.197-	6.104-	150.000-			293.500	167.801-
99007 Herstel schade nutsbedrijven	31.950-	639-					32.589-
Reserve Eenmalige dekkingsmiddelen 2012			305.000-	180.000			125.000-
Totaal Bestemmingsreserves	26.700.787-	676.987-	2.883.306-	3.120.443	1.292.500-	3.432.877	25.000.260-

VOORZIENINGEN							
90005 Pensioenen politieke ambtsdragers	1.806.534-		116.370-			2.500	1.920.404-
90030 Onderhoud Streekarchief Epe	45.944-	919-	16.850-			7.564	56.149-
90060 Groot onderhoud gemeentehuis	240.139-	4.803-	96.250-			146.144	195.048-
92010 Groot onderhoud wegen	1.341.953-	26.839-	965.042-			1.100.000	1.233.834-
92011 Groot onderhoud bruggen	316.984-	6.340-	25.000-			15.730	332.594-
91015 Onderhoud brandweerkazerne Vaassen	8.787-	176-	9.547-			4.447	14.063-
92109 Onderhoud Openbare verlichting	50.639-	1.013-	78.296-			57.000	72.948-
94015 Onderhoud bo/spec/gymf. buitenzijde	625.720-	12.514-	179.850-			423.218	394.866-
94019 Onderhoud binnenzijde gymlokalen	97.905-	1.958-	38.982-			53.957	84.888-
95103 Onderhoud Bibliotheekgebouwen	62.457-	1.249-	5.400-			20.000	49.106-
96115 Onderhoud wijkgebouwen	299.558-	5.991-	16.208-			32.000	289.757-
96116 Onderhoud St. Crusiusweg 14	47.237-	945-	10.200-			1.076	57.306-
97003 Afskoopsom altyddurend onderhoud graven	47.486	2.137	2.137-				47.486
97004 Egalisatie rechten eigen graven	1.122.878-	50.529-		126.570			1.046.837-
97008 Vervanging afvalcontainers	358.748-	16.144-		105.832			269.059-
97025 Bodemsanering Koekoek	1.037.534-					162.534	875.000-
98104 Onderhoud Ossenstal	11.819-	236-	13.492-			5.946	19.601-
98105 Onderhoud Europalaan 48	30.688-	614-				5.000	26.302-
Totaal Voorzieningen	7.458.038-	128.133-	1.573.624-	232.402		2.037.116	6.890.276-

Bijlage 13 Kapitaallasten, urentoerekening en loon- en prijsstijgingen

In deel 3 van de Programmabegroting is de analyse van de verschillen tussen 2011 en 2012 per programma opgenomen. Per programma is het verschil in kapitaallasten, urentoerekening en loon- en prijsstijgingen in één post verwerkt.

Het totale verschil van alle programma's wordt als volgt verklaard:

1. Kapitaallasten

Op het totaal van rente- en afschrijvingslasten - voortvloeiend uit het bestaande beleid - zit een nadeel van € 353.000 veroorzaakt door:

- € 670.000 nadeel door hogere kapitaallasten als gevolg van het activeren van nieuwe investeringen;
- € 173.000 voordeel door laatste afschrijving in 2011, vrijval in 2012;
- € 88.000 voordeel door lagere rentelasten a.g.v. daling boekwaarde door afschrijving;
- € 56.000 voordeel door lagere kapitaallasten als gevolg van onderschrijdingen bij nieuwe investeringen.

2. Loonkosten

De loonkosten van het personeel zijn in 2012 € 27.000 hoger dan in 2011. De volgende mutaties hebben zich voorgedaan:

- Afname formatie met 4,9 fte. Hierdoor ontstaat er een voordeel ad € 208.000;
- Autonome loon en premiestijgingen. Deze leveren een nadeel op ad € 235.000.

3. Autonome prijsstijging

De autonome prijsstijging van 2,25 % leidt tot een nadeel van € 247.000.

4. Verdeeldienst

Op de verdeeldienst (exclusief bovenvermelde verschillen in de loonkosten en kapitaallasten) zit een voordeel van ca. € 570.000. Dit voordeel wordt met name veroorzaakt door eenmalige middelen die voor het begrotingsjaar 2011 beschikbaar zijn gesteld.

5. Doorbelasting aan investeringen en grondbedrijf

In de begroting 2012 zijn de kosten van uren die toegerekend worden aan het grondbedrijf en investeringswerken ten opzichte van de begroting 2011 constant gebleven.

